

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
DEN HAAG (Scheveningen) - VAN STOLK WEG 29 - TELEFOON 55.23.50

DE ADMINISTRATIE VAN DE
GEMENGDE BEDRIJVEN

Instructie voor het Inboeken en Uitwerken

Boekjaar 1953/'54

2284714

9/157 (633+636)
L20
106

Instructie G. September 1953

DE ADMINISTRATIE VAN DE GEMENGDE BEDRIJVEN

Inhoud.

<u>Hoofdstuk I: Algemeen overzicht van de te verrichten werkzaamheden.</u>		
1.	Inleiding	Punt 1 t/m 8
2.	Formulieren en registers	" 9 t/m 10
3.	De verwerking van de gegevens	" 11
<u>Hoofdstuk II: Door de deelnemer te verstrekken gegevens.</u>		
4.	Algemene opmerkingen	" 12 t/m 13
5.	Kasbloc, Staat 1.00 G	" 14 t/m 20
6.	Kasbloc, Staat 1.01 G	" 21 t/m 34
7.	Kasbloc, Staat 1.02 G	" 35 t/m 43
8.	Kasbloc, Staat 1.03 GZ en 1.03 GK	" 44 t/m 56
9.	Vorraadregister	" 57
10.	Werktuigenregister	" 58 t/m 62
11.	Gegevens bij eerste jaar van deelname	" 63 t/m 66
<u>Hoofdstuk III: Het controleren en inboeken van de binnengekomen gegevens.</u>		
12.	Algemene opmerkingen	Punt 67 t/m 69
13.	Ontvangstenstaat in kasboek (Staat B)	" 70 t/m 89
14.	Uitgavenstaat in kasboek (Staat C)	" 90 t/m 106
15.	Specificatiestaat opbrengsten marktbaar gewassen in Resultatenboek (Staat E)	" 107 t/m 110
16.	Specificatie van het aangekochte veevoer in Resultatenboek (Staat F)	" 111 t/m 115
17.	Specificatiestaat in Resultatenboek (Staat G)	" 116
18.	Specificatie aangekochte meststoffen in Resultatenboek (Staat H)	" 117 t/m 118
19.	Inventarisaties veestapel in Resultatenboek (Staat I)	" 119 t/m 124
20.	Inboeking van de tijdschrijfgegevens in Resultatenboek (Staat K)	" 125 t/m 128
21.	Emolumenten en zaaizaad uit eigen bedrijf in Resultatenboek (Staat L)	" 129 t/m 130
22.	Verbruik van producten uit eigen bedrijf in Resultatenboek (Staat M)	" 131 t/m 132
<u>Hoofdstuk IV: Het afsluiten en uitwerken van de boekhouding (Resultatenboek).</u>		
23.	Algemene opmerkingen	Punt 133 t/m 134
24.	Het berekenen van de kosten van zaaizaad en pootgoed	" 135 t/m 139
25.	Indeling van het bedrijf (Staat D)	" 140 t/m 142
26.	Specificatiestaat opbrengst marktbaar gewassen (Staat E)	" 143 t/m 145
27.	Specificatie van het aangekochte veevoer enz. (Staten F en G)	" 146 t/m 148
28.	Specificatie aangekochte meststoffen (Staat H)	" 149 t/m 151
29.	Het berekenen van de gemiddelde veebezetting (Staat I)	" 152 t/m 156
30.	Berekening van de omzet en aanwasposten (Staat J)	" 157 t/m 164
31.	Berekening loonkosten (Staten K en L)	" 165 t/m 170
32.	Berekening aantal standaarduren (Staat L)	" 171 t/m 176
33.	Verbruik van producten uit eigen bedrijf (Staat M) en invullen van het controleformulier (formulier MG)	" 177 t/m 180

Instructie G. September 1953

Hoofdstuk V: Het afsluiten en uitwerken van de boekhouding (Kasboek)

§ 34.	Het opnemen van voorlopige gegevens (Staat A)	Punt 181	t/m 184
§ 35.	Het afsluiten van de ontvangstenstaat (Staat B)	" 185	t/m 188
§ 36.	Specificatie van de volledige melkproductie (Staat B)	" 189	t/m 193
§ 37.	Berekening van voorraadtoename of -afname (Staat B)	" 194	t/m 196
§ 38.	Het afsluiten van de uitgavenstaat (Staat C)	" 197	t/m 200
§ 39.	Pachtberekening (Staat C)	" 201	t/m 207
§ 40.	Berekening trekkerkosten (Staat TK)	" 208	t/m 209
§ 41.	Overige berekeningen van rente en afschrijving (Staat C)	" 210	t/m 213

Hoofdstuk VI: Overige werkzaamheden na het afsluiten van kasboek en resultatenboek.

§ 42.	Het verslag van de resultaten	" 214	t/m 215
§ 43.	Berekening van het standaardoverzicht (Staat UFG)	" 216	
§ 44.	Het afronden van bedragen bij de uitwerking	" 217	
§ 45.	Opmerkingen over de uitgewerkte boekhouding (Staat N)	" 218	t/m 219
§ 46.	Het controleren van de uitgewerkte boekhouding	" 220	t/m 241
§ 47.	Inzenden van de uitgewerkte boekhouding aan het hoofdkantoor	" 242	t/m 243

Bijlagen.

- I Codering kasstaten gemengde bedrijven.
- II Indeling meststoffen.
- III Indeling veevoer.
- IV Gemiddeld benodigde hoeveelheden zaaizaad.
- V Standaarduren voor gemengde bedrijven.
- VI Het invullen van het verslag van de resultaten.
- VII Berekening standaardoverzicht (staat UFG).
- VIII Prijzen van poctaardappelen uit eigen bedrijf van oogst 1952, aangewend voor oogst 1953.
- IX Prijzen per 100 kg zaaizaad uit eigen bedrijf van oogst 1952, aangewend voor oogst 1953 en prijzen van producten uit eigen bedrijf in voorraad op 1 Mei 1953 en vervoerd in boekjaar 1953/54.

DE ADMINISTRATIE VAN DE GEMENGDE BEDRIJVEN

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE TE VERRICHTEN WERKZAAMHEDEN

§ 1. In l e i d i n g

1. De boekhouding, welke door het Landbouw-Economisch Instituut wordt verzorgd, heeft tot doel:
  - a. het verschaffen van gegevens voor de economische bedrijfsstudie,
  - b. het verschaffen van basismateriaal voor de kostprijsrapporten.

Oorspronkelijk stond de administratie, welke door het L.E.I. van de landbouwbedrijven werd gevoerd, geheel in het teken van de kostprijsberekening per product. Voor alle geadministreerde bedrijven werd de kostprijs van ieder voortgebracht product berekend, welke berekening voor beide doeleinden noodzakelijk werd geacht.

Nieuwe inzichten in de methode van economische voorlichting en gewijzigde methoden voor het opstellen van kostprijsrapporten hebben er toe geleid, dat het berekenen van kostprijzen per product voor de afzonderlijke bedrijven vrijwel geheel werd losgelaten. Het berekenen van de financiële resultaten van de bedrijven staat thans op de voorgrond, terwijl verder speciaal aan de opbrengst per bedrijfsonderdeel en aan enkele belangrijke kostenposten aandacht wordt besteed, zonder dat alle kosten over de bedrijfsonderdelen worden verdeeld.

2. De wijze van administratie is voor ieder bedrijfstype aangepast aan de bijzonderheden van dat bedrijfstype, zodat een aparte administratie is ontworpen voor de volgende bedrijven:
  - a. akkerbouwbedrijven,
  - b. weidebedrijven,
  - c. gemengde bedrijven,
  - d. pluimveebedrijven.

De opzet van al deze administraties is echter in grote lijnen gelijk, terwijl de toegepaste bedrijfseconomische principes en het systeem van publicatie van de financiële resultaten van de bedrijven eveneens gelijk zijn.

3. Wanneer verder in deze instructie, waarin de boekhouding van de gemengde bedrijven zal worden behandeld, over gemengde bedrijven wordt gesproken, dan kunnen hiermede worden bedoeld gemengde bedrijven op zandgrond, op lössgrond en op rivierklei. Binnen deze groep van gemengde bedrijven kan echter de verscheidenheid nog zeer groot zijn. Zo kunnen er bedrijfsonderdelen zijn, welke voor het ene bedrijf belangrijk zijn, voor een ander bedrijf echter van geringe betekenis. In deze instructie is echter getracht zoveel mogelijk alle onderdelen van het gemengde bedrijf uitvoerig te behandelen. Zo is ook aandacht besteed aan de boomgaard, hoewel op slechts een klein gedeelte van de bedrijven een boomgaard van betekenis voorkomt.

4. De instructie, welke dus een handleiding wil zijn bij het administreren van het bedrijfsgebeuren, is zodanig opgesteld en de te gebruiken registers zijn zo eenvoudig gehouden, dat het voor een boer, die behoorlijk administratief onderlegd is, zeer wel mogelijk is, zelf grotendeels zijn boekhouding volgens dit systeem te verzorgen.

5. De financiële resultaten van het bedrijf als geheel worden berekend door tegenover de totale kosten van het bedrijf in een bepaalde periode, de totale opbrengsten van de in die periode verkregen producten te stellen. Voor nadere beoordeling van deze gegevens is het dan verder noodzakelijk, dat de totale kosten worden onderverdeeld in bepaalde kostengroepen. Ook de totale opbrengst behoort te worden onderverdeeld naar de verkochte producten.

Het verschil tussen de totale kosten en de totale opbrengsten geeft dan het netto-overschot aan. Het zogenaamde interne verkeer (dus opbrengsten uit het bedrijf, welke weer in het bedrijf worden aangewend, b.v. veevoer) blijft bij deze berekening dus buiten beschouwing. Hierop is echter één uitzondering gemaakt. Zaaizaad en pootgoedverbruik uit eigen bedrijf wordt namelijk wel geboekt, aangezien het verbruik van zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf van jaar tot jaar sterk kan variëren.

De periode van vergelijking van kosten en opbrengsten is bij de landbouwbedrijven gewoonlijk een jaar, daar de productie in sterke mate van de jaarlijkse seizoencyclus afhankelijk is en dus een kortere periode niet voldoende vergelijkingsmogelijkheden geeft, omdat de loop van de productie in het ene seizoen direct afhankelijk is van de resultaten van de productie van het voorgaande seizoen.

Het boekjaar wordt bij voorkeur afgesloten op het moment, dat de voorraden het geringst zijn. Meestal neemt men hiervoor de eerste Mei. Ook bij de boekhoudingen van het L.E.I. loopt het boekjaar van 1 Mei t/m 30 April.

6. Als kosten voor een bepaald boekjaar worden beschouwd:

- a. de uitgaven ten behoeve van het bedrijf in die periode, voor zover die niet over meerdere jaren moeten worden verdeeld (zie c), of betrekking hebben op posten, welke reeds in het vorig boekjaar als kosten zijn of behoorden te worden beschouwd (zie b), dan wel betrekking hebben op hoeveelheden, welke nog aan het eind van het jaar ongebruikt voorradig zijn;
- b. de aan het eind van het boekjaar nog over dat boekjaar verschuldigde bedragen voor pacht, weidegeld, veevoer, smeermiddelen;
- c. een aandeel in de uitgaven, welke over meerdere jaren moeten worden verdeeld en opgenomen zijn in het werktuigenregister;
- d. de waarde van een afname van de voorraad veevoer uit eigen bedrijf;
- e. de waarde van de niet-betaalde diensten voor het bedrijf: arbeid boer en gezinsleden, eigen kapitaal en/of grond;
- f. de waarde van de voor zaaizaad en pootgoed gebruikte producten uit eigen bedrijf van de vorige oogst.

7. Als opbrengsten voor een bepaald boekjaar worden beschouwd:

- a. de ontvangen of nog te vorderen bedragen voor verkochte producten, welke in het betreffende boekjaar zijn geproduceerd;
- b. de waarde van de voor privé of voor emolumenten gebruikte producten uit eigen bedrijf;

- c. de waarde van het zaai- en pootgoed uit eigen bedrijf, dat is gebruikt of bestemd voor de volgende oogst;
- d. de waarde van de voorraad producten uit eigen bedrijf voor zover die voor verkoop is bestemd;
- e. de waarde van een toename van de voorraad voeder uit eigen bedrijf.

8. Voor de opbrengstbeoordeling per bedrijfsonderdeel is het echter noodzakelijk, dat het zogenaamde interne verkeer (zie punt 5) wel wordt geadministreerd. De verbruikte hoeveelheden per diersoort worden bepaald en in geld uitgedrukt. Het is dan mogelijk voor rundveehouderij, varkenshouderij en pluimveehouderij, het totale voederverbruik per diersoort te bepalen.
Door bruto-opbrengst en de waarde van het voederverbruik met elkaar te vergelijken, kan men komen tot een beoordeling van de opbrengst.

§ 2. Formulieren en registers

9. Voor de administratie van de gemengde bedrijven zijn de volgende formulieren en registers in gebruik.

a. Kasbloc. De deelnemer gebruikt een kasbloc bevattende:

- 1e. 2 staten 1.00 G
- 2e. 2 staten 1.01 G
- 3e. 2 staten 1.02 G.

Deze staten worden slechts eenmaal per jaar ingevuld. Eén exemplaar van elke staat is bestemd voor het L.E.I., het andere kan de deelnemer zelf behouden.

4e. 54 staten 1.03 GZ of 1.03 GK.

Op deze staten worden de gegevens over perioden van 2 weken ingevuld. Ook van deze staten kan de deelnemer een afschrift behouden. De GZ staten zijn bestemd voor de bedrijven op zandgrond; de GK staten voor bedrijven in het rivierkleigebied. De verschillen tussen beide staten zijn slechts gering en hebben hoofdzakelijk betrekking op de boomgaard.

b. Werktuigenregister. In dit register wordt de inventaris van de werktuigen opgenomen en vindt de berekening van de afschrijving en de rente plaats.

c. Kasboek. (KG) Door het L.E.I.-personeel worden de gegevens betreffende de kasontvangst en kasuitgaven van staat 1.03 GZ en 1.03 GK in dit register overgenomen.

d. Resultatenboek (RG) De overige gegevens van de staten 1.03 GZ en 1.03 GK zoals veemutaties, gestrooide meststoffen enz. worden overgenomen in een resultatenboek. In dit register zijn ook de staten opgenomen, waarop aan het einde van het jaar de uitwerking van de boekhouding moet plaats vinden.

e. Het voorraadregister.

Het is mogelijk, dat door de deelnemer het verbruik van producten uit eigen bedrijf voor veevoer niet periodiek op de staten 103 GZ wordt opgegeven. In de plaats van deze periodieke opgave komt dan het regelmatig bijhouden van een voorraadregister.

- f. Staat MG. Deze staat wordt gebruikt voor contrôle op de gegevens over het verbruik van de marktbaar gewassen.
Door middel van deze staat wordt bereikt, dat productie en verbruik van marktbaar gewassen met elkaar in overeenstemming zijn. Wanneer een voorraadregister in gebruik is, behoeft staat MG niet te worden ingevuld.
- g. Verslag van de bedrijfsresultaten.
Het verslag van de bedrijfsresultaten is een onderdeel van de uitwerking. Het wordt tijdens het uitwerken opgesteld.
Een afschrift van het verslag wordt aan de betrokken deelnemer gezonden.
- h. Staat UFG (concept standaardoverzicht).
Staat UFG wordt opgesteld met behulp van gegevens, welke voorkomen op het verslag van de bedrijfsresultaten. Op elke staat worden de gegevens ingevuld van 1 bedrijf.
Vanaf deze staten wordt het standaardoverzicht opgesteld.
10. Het verband tussen de gebruikte formulieren wordt op blz 5 schematisch weergegeven.

§ 3. De verwerking van de gegevens

11. In de algemene instructie is in Hoofdstuk I: "Organisatie van de werkzaamheden" een uitvoerig overzicht gegeven van de te verrichten werkzaamheden.

Deze werkzaamheden kunnen als volgt worden aangegeven:

a. Door de deelnemer te verstrekken gegevens.

Een beschrijving hiervan zal in Hoofdstuk II worden gegeven. Het gaat hier om het verzamelen van het basismateriaal. De deelnemer verstrekt de primaire gegevens, t.w. algemene bedrijfsgegevens, kasgegevens, gegevens betreffende de omvang van de bestede arbeidstijd, gegevens betreffende gestrooide meststoffen, gegevens betreffende de veemutaties enz.

Deze gegevens worden aan het bij de Rijkslandbouwconsulenten gedetacheerde L.E.I.-personeel opgezonden of op de bedrijven opgehaald door een assistent van de Rijkslandbouwconsulent.

b. Het controleren en inboeken van de binnengekomen gegevens.

Het bij de Rijkslandbouwconsulenten gedetacheerde L.E.I.-personeel verwerkt de ontvangen gegevens in het kasboek en het resultatenboek. De wijze van verwerken van deze gegevens is in Hoofdstuk III aangegeven.

c. Het afsluiten en uitwerken van de boekhouding.

Aan het einde van het boekjaar wordt de boekhouding door het gedetacheerde L.E.I.-personeel afgesloten en uitgewerkt met behulp van de in het resultatenboek en kasboek opgenomen staten. Het financiële resultaat van het bedrijf wordt berekend op het verslag van de bedrijfsresultaten. Het afsluiten en uitwerken van de boekhouding zal worden behandeld in de Hoofdstukken IV en V.

d. Het berekenen van vergelijkingscijfers.

Het berekenen van vergelijkingscijfers wordt aangegeven in Hoofdstuk VI. De hieraan verbonden werkzaamheden betekenen in feite het opstellen van het concept-standaard-overzicht. Dit vindt plaats op staat UFG.

De gegevens worden, voor zover nodig, omgerekend per ha ha cultuurgrond of andere vergelijkingsmaatstaf.

Ook is in Hoofdstuk VI aangegeven op welke wijze de uitgewerkte boekhouding moet worden gecontroleerd.

HOOFDSTUK II
DOOR DE DEELNEMER TE VERSTREKKEN GEGEVENS

§ 4. A l g e m e n e o p m e r k i n g e n .

12. De door de deelnemer te verstrekken gegevens vormen de basis voor de bedrijfseconomische boekhouding. De betrouwbaarheid van deze boekhouding wordt dus wel zeer sterk bepaald door de mate van betrouwbaarheid van de gegevens, welke door de deelnemer worden verstrekt. Daarom moet aan de verzameling van de gegevens de volle aandacht worden besteed.

Het is dan ook noodzakelijk, dat de persoon, die de gegevens verzamelt, in grote lijnen een overzicht heeft van de wijze, waarop later de gegevens zullen worden verwerkt. Het verzamelen van de gegevens is dan ook veel meer dan het zonder meer uitvoeren van een ophaaldienst.

13. Wat de frequentie van het verzamelen van de gegevens betreft, kan de volgende indeling worden gemaakt:

- a. Die gegevens, welke regelmatig per 14 dagen door de deelnemer moeten worden verstrekt. Dit is het geval met de gegevens van de kasstaten. Deze gegevens hebben niet alleen betrekking op kasontvangsten en kasuitgaven, maar o.a. ook op gewerkte uren en vervoederde hoeveelheden van producten uit eigen bedrijf. Vooral deze gegevens over uren en hoeveelheden zijn gedurende het boekjaar niet zo gemakkelijk te controleren. Wanneer men daarbij nog in aanmerking neemt, dat deze gegevens van periode tot periode dikwijls geen grote verschillen behoeven te vertonen, dan is het gevaar groot, dat de verstrekking van deze gegevens "een sleur" wordt. Dit kan b.v. blijken uit de opmerking "gelijk aan vorige week", welke dan op een reeks kasstaten in een bepaalde rubriek wordt ingevuld.
- b. Gegevens, welke slechts eenmaal per jaar worden gevraagd. Deze gegevens zijn van belang i.v.m. de afsluiting van de boekhouding. Deze gegevens hebben meestal betrekking op inventarisaties. De onder a genoemde moeilijkheden zullen zich hier niet voordoen.
- c. Gegevens, welke slechts eenmaal worden gevraagd. Deze gegevens kunnen betrekking hebben op veldinventaris, voorraden, enz. Dit geval doet zich voor, wanneer een bedrijf als deelnemer wordt opgenomen. Het is van belang, dat deze gegevens direct bij de aanvang van het boekjaar worden gevraagd, omdat bij het nalaten hiervan het moeilijk is later nog betrouwbare gegevens te verkrijgen. Deze onbetrouwbaarheid kan b.v. blijken bij de uitwerking van de boekhouding.

Wanneer een bedrijf voor het tweede jaar deelnemer is, kan men bij het uitwerken van de boekhouding van dit tweede jaar altijd aansluiting zoeken en gegevens putten uit het 1e boekjaar. Wanneer men echter de 1e boekhouding van een bedrijf uitwerkt, heeft men de aansluiting met het voorafgaande boekjaar niet. De enige gegevens waarover men dan, wat de aansluiting betreft, kan beschikken, zijn de hierboven aangegeven inventarisatiegegevens aan het begin van het boekjaar. Onnodig op te merken, dat dit dan zeer nauwkeurig bepaalde en volledige gegevens moeten zijn. (Zie verder § 11.)

§ 5. Kasbloo. Staat 1.00 G.

14. De deelnemer ontvangt een kasbloc bevattende de staten 1.00 G, 1.01 G, 1.02 G (van elk 2 exemplaren) en 1.03 GZ of 1.03 GK (54 exemplaren).
De staat 1.00 G wordt bij de aanvang van het boekjaar ingevuld. De gegevens hebben betrekking op de rundveestapel en verder op enkele algemene gegevens. Ten aanzien van het invullen van deze staat kan het volgende worden opgemerkt.

a. Rundveestaat.

15. In de rubrieken I, II en III wordt aangetekend hoeveel en welk rundvee er op 1 Mei aan het begin van het boekjaar aanwezig is. Voor elk dier wordt een regel ingevuld. Het is van belang, met het oog op de waardering van de rundveestapel voor de balans, dat tot een maand nauwkeurig de leeftijden van het jongvee bekend zijn.
16. Door de L.E.I.-administrateur kan nu deze staat gedurende het boekjaar op kantoor worden bijgewerkt aan de hand van de gegevens, welke steeds op de kasstaten voorkomen. Ook is het mogelijk, dat van tijd tot tijd de staat ter vergelijking naar de deelnemer wordt gezonden. Wanneer de veestaat gedurende het gehele boekjaar wordt bijgehouden, levert deze staat aan het einde van het boekjaar de gegevens voor de eindwaardering van het rundvee. Bovendien kan men gedurende het boekjaar de veestaat gebruiken voor de controle van staat I⁽¹⁰⁾ (inventarisaties veestapel) en van de aan- en verkopen rundvee in het kasboek.

b. Gegevens betreffende veehouderij (rubriek IV).

17. De hier gevraagde gegevens zullen gemakkelijk door de deelnemer kunnen worden verstrekt. De gegevens zijn o.m. van belang bij het uitwerken van de boekhouding. De regel "rasvarkens" behoeft slechts te worden ingevuld, wanneer het betrokken Consulentschap op deze gegevens prijs stelt.

c. Betaald personeel (rubriek V).

18. In deze rubriek moet al datgene over betaald personeel worden ingevuld, hetwelk verband kan houden met de uiteindelijke beloning van de arbeider. Zo is, wanneer de loonbelasting niet wordt ingehouden, de leeftijd en/of het aantal minderjarige kinderen (die, waarvoor belastingaftrek is toegestaan) van invloed op het bruto-loonbedrag. Wat de emolumenten betreft, moeten hier in ieder geval die emolumenten worden vermeld, welke wekelijks vast worden verstrekt.

d. Verkaveling t.o.v. de gebouwen (rubriek VI).

19. Het heeft de voorkeur de verkaveling t.o.v. de bedrijfsgebouwen op te geven in kadastrale maat.

e. Algemene gegevens (rubriek VII).

20. In de eerste plaats moeten deze algemene gegevens een inzicht geven in de inrichting van het bedrijf. Bovendien is het noodzakelijk te weten, of hetgeen hier genoemd wordt, al of niet eigendom van de deelnemer is. Bij het berekenen van het pachtbedrag moet namelijk gebruik worden gemaakt van deze gegevens. Het gaat hier om het noteren van de zogenaamde "kunstwerken". Wanneer de kunstwerken eigendom van de deelnemer zijn, moet een bedrag voor rente + afschrijving op deze kunstwerken in de pachtberekening worden opgenomen.

Op de blanco regels kunnen nog kunstwerken worden opgenomen, welke niet in de omschrijving zijn opgenomen b.v. nieuwbouw varkensschuur, enz. Hierbij moeten dan eveneens de bouwkosten worden opgenomen.

Tenslotte moet ook nog de grondsoort worden vermeld. Ook hier heeft een opgave in kadastrale maat de voorkeur.

§ 6. K a s b l o c. S t a a t 1.01 G.

21. Staat 1.01 G moet omstreeks 1 December worden ingezonden. Voor zover mogelijk moeten de gegevens echter reeds voor die tijd door de deelnemer worden ingevuld. In de eerste plaats moet het bouwplan van het betreffende boekjaar worden opgenomen. Daarnaast worden later door de L.E.I.-administrateur nog een aantal gegevens ingevuld. Standaarduren en zaaizaadverbruik behoeven namelijk niet door de deelnemer te worden ingevuld. Omdat de gegevens over standaarduren en zaaizaad- en pootgoedverbruik nauw verband houden met het bouwplan, is het geheel op één staat samengebracht.
- a. Hoofdgewassen (Rubriek I).
22. Van de verschillende gewassen moet de gemeten maat worden ingevuld. Op regel 26 moet de oppervlakte boomgaard op bouwland worden genoteerd. Deze oppervlakte blijft echter buiten de telling, omdat op een van de overige regels van het bouwland de oppervlakte dan reeds is opgenomen. Wel moet bij de betreffende gewassen worden aangetekend: "onder boomgaard".
Regel 14: "totaal marktbaar gewassen" is het totaal van de regels 1 t/m 13.
Op de regels 20 en 21 moeten de kunstweiden worden opgenomen. Onder kortdurende kunstweide worden de een- en tweejarige kunstweiden opgenomen. Dus kunstweiden, welke dienen om te hooien (Westerwolds naaigras) en kunstweiden, welke dienen om te weiden en te hooien (Italiaans naaigras). Onder meerjarige kunstweiden worden de twee- tot vijfjarige kunstweiden voor gemengd gebruik opgenomen. Deze vormen de overgang naar blijvend grasland. Deze meerjarige kunstweiden worden hoofdzakelijk geweid.
Regel 27 moet het totaal aangeven van de regels 14 t/m 25.
23. Het nauwkeurig bepalen van de opbrengst in kg van de verschillende bouwlandgewassen is zeer belangrijk. Een groot gedeelte van deze opbrengsten wordt in eigen bedrijf vervoerd. Nu mag de opbrengst niet achteraf uit het verbruik worden bepaald door het totaal van de vervoederde hoeveelheden te nemen.
De opbrengstbepaling moet aan het verbruik vooraf gaan. Slechts dan kan de juistheid van de vervoederde hoeveelheden worden beoordeeld. Dit komt dus hierop neer, dat b.v. voor granen direct na het dorsen de opbrengst genoteerd wordt. De mogelijkheid bestaat, dat op het moment van inzenden van staat 1.01 G nog niet alles gedorst is. Dan moet, zodra de opbrengst bekend wordt, deze opbrengst genoteerd worden op het formulier, dat op het bedrijf is achtergebleven. Bovendien moeten deze opbrengstgegevens aan de L.E.I.-administrateur worden doorgegeven.

- b. Nagewassen (Rubriek I).
24. Alle nagewassen moeten worden opgenomen. Bovendien moet bij elk nagewas het hiervóór geteelde hoofdgewas worden opgegeven. De opgave van het hoofdgewas is noodzakelijk om bij het uitwerken de juiste oppervlakte grasland + voedergewassen te kunnen bepalen. Hierbij maakt het verschil uit, of een nagewas geteeld is na marktbaar gewassen dan wel op gescheurd grasland. Ook moet de bestemming van de nagewassen worden opgegeven. Deze bestemming kan zijn: mislukt, ondergeploegd voor groenbemesting, niet geoogst, verkocht en gevoerd. Wanneer de bestemming "vervoerd" is geweest, dan moet dit per diersoort worden opgegeven. En dan wel zo, dat voor elke bestemming de daarbijbehorende oppervlakte wordt opgegeven.
- c. Standaarduren (Rubriek II).
25. Deze rubriek behoeft niet door de deelnemer te worden ingevuld. De wijze van invullen en verdere verwerking, welke door de L.E.I.-administrateur moet worden verricht, zal in punt 171 e.v. worden behandeld.
- d. Zaaizaadverbruik (Rubriek III).
26. Ook deze rubriek wordt niet door de deelnemer, maar door de L.E.I.-administrateur ingevuld. Het bepalen van de kosten van zaaizaad en pootgoed is een onderdeel van de uitwerking van de boekhouding. Zie punt 135 e.v.
27. De berekening van de standaarduren voor de gewassen en de berekening van de zaaizaadkosten zijn, hoewel eigenlijk behorende in het resultatenboek, toch uit doelmatigheidsoverwegingen opgenomen op staat 1.01 G. Hiermede wordt namelijk voorkomen, dat de opstelling van het bouwplan steeds weer opnieuw moet worden overgeschreven.
- e. Ingeschaard vee (Rubriek IV).
28. Alle in- en uitscharing van vee moet hier worden genoteerd. Opgegeven moet worden: veesoort, het aantal dieren en de data van in- en uit de weide gaan. Wanneer dieren van anderen zijn ingeschaard, dan worden deze dieren niet in de gemiddelde veebezetting opgenomen. Wordt eigen vee bij anderen ingeschaard, dan worden deze dieren wel in de veebezetting (Staat I van het resultatenboek) opgenomen. Is er volgens rubriek IV vee in- of uitgeschaard, dan moet er vanzelfsprekend een bedrag op de kasstaat voorkomen voor ontvangen, resp. betaald weidegeld.
- f. Voorraden kunstmest op 1 November (Rubriek V).
29. De voorraden kunstmest moeten omstreeks 1 November worden opgenomen. Dus aan het einde van het oogstjaar. Deze gegevens worden gebruikt bij de berekening van de kunstmestkosten voor het afgelopen oogstjaar. Wanneer er op het moment van voorraadopnemen nog lopende schulden zijn voor reeds ontvangen kunstmest, dan moeten deze schulden met vermelding: "schuld" ook in deze rubriek worden opgenomen.

- g. Oppervlakte gemaaid grasland (Rubriek VI).
30. Wanneer een perceel wordt gemaaid, wordt de oppervlakte hiervan volledig als gemaaid grasland gerekend. Bij twee keer maaien wordt de oppervlakte dus twee keer opgenomen. De totale oppervlakte gemaaid grasland (en kunstweiden) kan dus groter zijn dan de werkelijke oppervlakte grasland (+ kunstweiden).
Indien op een perceel alleen bossen worden gemaaid, dient als oppervlakte te worden genomen een oppervlakte, welke bij normaal maaien dezelfde opbrengst zou hebben geleverd.
31. Ook voor de gemaaide oppervlakten moeten door de L.E.I.-administrateur standaarduren worden berekend. Bij de bepaling van het aantal standaarduren blijft echter de gemaaide oppervlakte klaver buiten beschouwing.
- h. Opmerkingen over de stand van de gewassen (Rubriek VII).
32. Door de deelnemer kunnen hier waardevolle opmerkingen worden aangetekend, welke een verklaring kunnen geven van lage opbrengsten enz. van de gewassen.
Ook de bestemming van de voerbieten dient hier te worden aangegeven, nl. een opgave in kg per diersoort.
- i. Gegevens betreffende de pacht (Rubriek VIII).
33. De totale oppervlakte kadastrale maat, welke reeds is opgenomen op regel 30 moet gelijk zijn aan de oppervlakte, welke op regel 33 wordt opgenomen. De kadastrale oppervlakte moet worden gesplitst in een gedeelte, dat wordt gepacht en/of een gedeelte, dat eigendom van de deelnemer is.
Ook het te betalen pachtbedrag moet worden opgenomen. Van belang is hierbij te weten, of in dit pachtbedrag de huur van bedrijfsgebouwen en/of woonhuis is begrepen. Wanneer in de totale pacht het woonhuis is begrepen, dan moet de huurwaarde van het woonhuis ook worden opgenomen. Is het bedrijf geheel of gedeeltelijk eigendom van de deelnemer, dan moet worden opgegeven wat de pacht per ha is van gelijksoortige pachtbedrijven.
De gemakkelijkste opgave voor de deelnemer zal een bedrag per ha zijn inclusief bedrijfsgebouwen en woonhuis. De huurwaarde van het woonhuis moet dan tevens worden vermeld.
- j. Gegevens betreffende de boomgaard (Rubriek IX).
34. Meestal zijn de boomgaarden op gemengde bedrijven van weinig betekenis. Dikwijls is de boomgaard uitloop voor varkens en pluimvee. De fruitopbrengsten zijn dan ook doorgaans gering. Voor deze boomgaarden behoeft rubriek IX niet te worden ingevuld. Wanneer er echter een boomgaard is, waaraan meer aandacht en zorg wordt besteed en dus meestal de fruitopbrengsten van belang zullen zijn, dan moeten er wel gegevens over de boomgaard worden verzameld. Deze gegevens worden dan bij de uitwerking gebruikt voor de berekening van rente en afschrijving op de boomgaard.

§ 7. K a s b l o c. S t a a t 1.02 G.

35. Deze staat wordt aan het einde van het boekjaar ingezonden. De gegevens, welke moeten worden ingevuld, hebben betrekking op:
- a. Bedrijfsvorderingen einde boekjaar (Rubriek I).
Onder bedrijfsvorderingen worden alleen opgenomen:
Vorderingen voor verkochte producten (ook melkgeld).
" " verkocht vee.
" " werk voor derden en diensten voor derden.
Het kan voorkomen, dat het bedrag van de vordering nog niet bekend is. Hiervoor kan dan een geschat bedrag opgegeven worden (aangegeven, dat het een schatting is). Wanneer ook een schatting nog niet mogelijk is, dan moet de deelnemer toch in ieder geval in de kolom omschrijving opgeven, dat er nog een bepaald soort vordering is. Dan moet b.v. worden opgenomen: nabetaling over ..... voor .....
(melkgeld, suikerbieten, aardappelen, enz.). Dan is in ieder geval op dit formulier vastgelegd, dat er nog bedragen zijn te vorderen, waarvan weliswaar de grootte nog niet bekend is.
- b. Bedrijfsschulden einde boekjaar (Rubriek II).
36. Onder bedrijfsschulden worden alleen genoteerd schulden voor weidegeld, pacht, veevoer, aankopen van vee, zaaizaad en pootgoed, indien nog betrekking hebbende op de lopende oogst, brandstoffen en smeermiddelen, werk voor derden, kosten K.I. vereniging.
- c. Voorraden aan het einde van het boekjaar (Rubriek III).
37. 1e. Producten uit eigen bedrijf.
Dit kunnen producten zijn van marktbaar gewassen en van voedergewassen. Zo nauwkeurig mogelijk moet een splitsing worden gemaakt in producten, bestemd voor verkoop of privéverbruik en in producten bestemd voor veevoer. Deze splitsing is noodzakelijk voor de uitwerking.
2e. Aangekochte producten.
38. De voorraden aangekochte producten hebben niet alleen betrekking op veevoer. Vooral wanneer er een trekker op het bedrijf is, moet de voorraad brandstof en smeermiddelen eveneens worden opgenomen, opdat bij het uitwerken een juiste berekening kan worden gemaakt van de trekkerkosten.
- d. Meewerkende personen (Rubriek IV).
39. Aan het einde van het boekjaar moeten bij de uitwerking van de boekhouding de arbeidskosten worden berekend. Basis voor deze berekening is enerzijds de opgave van het aantal gewerkte uren (zie punt 165 e.v.), anderzijds de opgave in rubriek IV van staat 1.02 G.
De gegevens over de meewerkende personen moeten zo nauwkeurig mogelijk worden bepaald. Iedere persoon, die in het afgelopen jaar op het bedrijf heeft meegewerkt, moet hier worden opgenomen, ook al zou dit slechts een klein gedeelte van het jaar zijn geweest. Meewerkende vrouwelijke gezinsleden behoren hier dus ook bij.

40. Opgegeven moet o.a. worden, welk gedeelte van het jaar (in %) er voor het bedrijf is gewerkt. Wanneer dit geen 100% is, moet bovendien worden opgegeven, welke werkzaamheden dan in het overige gedeelte van het jaar zijn verricht. Het gaat hierbij niet om het te weten komen van de aard van privé-werkzaamheden. Van belang is slechts de reden te weten waarom geen 100% in het bedrijf is gewerkt. Dit betreft echter alleen de mannelijke gezinsleden. Hieronder volgen enkele voorbeelden van werkzaamheden, welke er de oorzaak van kunnen zijn, dat door een bepaald persoon de 100% niet wordt gehaald: werk voor coöperaties, werk voor derden, waarvan de ontvangsten niet als bedrijfsontvangsten gerekend worden, zoals monsternemer bij melkcontrole, verder leerling L.W.S., militaire dienst, enz.
- e. Huisslachtingen (Rubriek V).
41. Steeds wanneer er een huisslachting plaats vindt, moet de deelnemer dit noteren, met vermelding van het levend of geslacht gewicht van het dier. Pluimvee kan aan het eind van het jaar worden opgenomen.
- f. Geschatte waarde van varkens enz. (Rubriek VI).
42. In deze rubriek moet de geschatte waarde van een gedeelte van de veestapel op het einde van het jaar worden opgenomen. De rundveestapel (behalve mestkalveren en stieren) en het pluimvee en de schapen vallen hierbuiten. Bij de uitwerking van de boekhouding wordt voor de waardering van een gedeelte van de veestapel een vaste waardering toegepast. Bij het gebruiken van een "vaste waardering" is het opvragen van de waarde der dieren overbodig. Wanneer bij de uitwerking echter geen vaste waardering wordt toegepast, dan moet voor die betreffende diersoort de waarde worden geschat.

Van de volgende dieren moet de waarde aan het eind van het jaar worden geschat:

- 1e. van de volledige varkensstapel.
Uitgangspunten bij de waardering kunnen dan zijn: de leeftijd (b.v. van de biggen of lopers), het geschat gewicht, het al of niet drachtig zijn van de fokzeugen. Deze feiten kunnen ook in rubriek IV worden genoteerd. Bij het bekend zijn van deze gegevens voor alle bedrijven kan er namelijk door het L.E.I.-personeel op gelet worden, of voor alle bedrijven wel een gelijke waarderingsmaatstaf is aangelegd.
Er zal naar gestreefd moeten worden, dat een voor alle bedrijven uniforme waarderingsmethode gebruikt wordt, ondanks het feit, dat meestal voor een bepaald gebied niet alle deelnemers door dezelfde persoon worden bezocht. Elke toom moet afzonderlijk gewaardeerd worden. Mestvarkens en biggen van twee verschillende tomen moeten dus afzonderlijk per toom opgenomen worden.
- 2e. van werkpaarden en jonge paarden. Hierbij moet de leeftijd van de dieren worden vermeld.
- 3e. van mestkalveren en stieren.

- g. Opmerkingen over de veehouderij (Rubriek VII).
43. Allereerst worden hier enkele gegevens over de rundveehouderij gevraagd, welke verband houden met de t.p.c.-bestrijding onder het rundvee. Daarnaast is er echter de gelegenheid voor elke diersoort afzonderlijk op te merken, hoe de gang van zaken in het afgelopen jaar is geweest. Deze opmerkingen zullen betrekking moeten hebben op productiviteit, zoals melkproductie, leg, groei, ziekte, enz. Het gaat dus om de weergave van algemene omstandigheden. Achteraf, bij het gereedkomen van de uitwerking van de boekhouding, zal dan blijken in hoeverre de hiergenoemde feiten van invloed zijn geweest op de financiële resultaten. Opmerkingen, welke hier aan het einde van het boekjaar zijn gemaakt en waarvan wellicht achteraf de juistheid door de boekhouding wordt bevestigd, hebben meer waarde dan verklaringen, welke pas later aan de deelnemer worden gevraagd, nadat de financiële uitkomsten van de boekhouding bekend zijn geworden.

§ 8. K a s b l o c. S t a a t 1.03 GZ (o f 1.03 GK).

44. Deze staten, kasstaten, hebben betrekking op alle belangrijke gegevens over een periode van 14 dagen. Het is echter niet alleen een kasstaat. Ook andere gegevens moeten er op genoteerd worden. De kasontvangsten en kasuitgaven dienen zoveel mogelijk direct te worden ingevuld om te voorkomen, dat het noteren wordt vergeten. Dit geldt ook voor de gestrooide meststoffen. Enkele gegevens (b.v. verbruik van producten uit eigen bedrijf) hebben op de gehele periode betrekking en kunnen dus eerst aan het einde van de periode van twee weken worden ingevuld. Deelnemers, die hun gegevens zelf inboeken, behoeven deze kasstaten niet te gebruiken. De gegevens kunnen dan direct in de daarvoor bestemde registers: kasboek en resultatenboek worden ingeboekt.
- a. Gewerkte uren (Rubriek I).
45. Per arbeider wordt per week het totaal aantal gewerkte uren genoteerd, dat op het betrokken bedrijf is gewerkt. Onder de gewerkte uren van de boer en zijn gezinsleden mogen geen uren begrepen zijn voor marktbezoek, privé, bedrijfsleiding, administratie, enz. De uren van boer en gezinsleden hebben dus uitsluitend betrekking op handenarbeid. Daar de boekhouding betrekking heeft op het bedrijf als geheel en alle inkomsten en uitgaven omvat, welke met het bedrijf verband houden, moeten de uren van werkzaamheden, welke tegen betaling voor derden zijn verricht, begrepen zijn in de uren, welke voor het bedrijf zijn opgenomen. Dit geldt dan speciaal voor wat in het algemeen onder werk voor derden moet worden verstaan. Voor werk voor derden zal namelijk niet alleen handenarbeid worden verricht. Gelijktijdig met de handenarbeid zal ook gebruik worden gemaakt van eigen werktuigen of gereedschap, b.v. een melkriet verzorgen, waarbij ook eigen paard en wagen worden gebruikt. Gaat gedurende een gedeelte van het jaar een gezinslid handenarbeid bij anderen verrichten, dan behoeven deze uren niet te worden genoteerd.

46. Ook het noteren van de trekkeruren is belangrijk. Hierbij moet nauwkeurig onderscheid worden gemaakt tussen uren voor eigen bedrijf en uren voor derden. Bij het uitwerken van de boekhouding zal blijken, dat het bedrag voor afschrijving op de trekker mede bepaald wordt door het aantal met de trekker gewerkte uren.
- b. Veestapel (Rubriek II).
47. Op dit gedeelte van staat 1.03 worden de mutaties in de veestapel genoteerd. Door de twee kolommen "aantal begin periode" en "aantal einde periode" moet er aansluiting bestaan tussen de opeenvolgende kasstaten. Om vergissingen te voorkomen kan op een kasstaat de begininventaris worden ingevuld door zonder meer de eindinventaris van de voorafgaande staat over te nemen. Indien biggen geboren zijn, moet het aantal worpen worden opgegeven. Dus ook, wanneer bij een worp alle dieren dood zijn geboren, moet dit worden genoteerd.
- c. Gestrooide meststoffen (Rubriek III).
48. Steeds wanneer er meststoffen worden gestrooid, moet dit in rubriek III worden opgegeven en wel afzonderlijk per soort voor bouwland, voor grasland + kunstweiden en voor boomgaard. Het gewas behoeft niet te worden ingevuld. Het is echter wel gebleken, dat het invullen van het gewas dikwijls later de controle kan vereenvoudigen.
49. Voor die bedrijven, waarvan de gegevens voor het melkprijsrapport worden gebruikt, moet bekend zijn, hoeveel stalmest op bouwland en hoeveel stalmest op grasland is gestrooid. Men kan volstaan met het schatten van deze hoeveelheden aan het einde van het jaar en deze schatting dan op de laatste kasstaat vermelden. Een opgave naar bestemming in procenten is dan voldoende. Indien gewenst, kan men de betrokken deelnemers echter ook verzoeken de gestrooide hoeveelheden stalmest reeds in de loop van het jaar op deze staat te vermelden. Zie verder punt 151 van deze instructie.
- d. Verbruik van producten uit eigen bedrijf (Rubriek IV).
50. Op dit gedeelte wordt het verbruik van marktbaar producten uit eigen bedrijf genoteerd. Behalve de veeteeltproducten behoren hierbij ook de producten van de marktbaar gewassen. Onder marktbaar gewassen worden verstaan die gewassen, welke over het algemeen voor verkoop worden of kunnen worden geteeld, zoals granen, maïs, peulvruchten, aardappelen, suikerbieten en de bijproducten hiervan, zoals stro en suikerbietenloof. Alleen wanneer een gedeelte van de voederbieten aan de varkens is gevoerd, moet het verbruik van voederbieten door varkens eveneens worden genoteerd.
51. Wanneer nu begonnen wordt met het voederen van producten van de nieuwe oogst, dan moet dit op de staat bij het betreffende product worden ingevuld. Op de staat moet dus het moment van overgang van de "oude oogst" naar de nieuwe oogst worden aangegeven. Dit kan b.v. met de volgende aantekening kenbaar worden gemaakt: "laatste verbruik van oude oogst rogge" of "eerste verbruik van de nieuwe oogst van haver" of zonder meer de aantekeningen "oud" en "nieuw". Deze aantekeningen zijn noodzakelijk voor het opstellen van het voederverbruik. Dit voederverbruik moet namelijk bij het uitwerken van de boekhouding worden gespecificeerd in oude oogst en nieuwe oogst.

e. Ontvangsten en uitgaven (Rubriek V).

52. Op deze staat worden door de deelnemer alle ontvangsten en uitgaven verantwoord. De mogelijkheid bestaat, dat de deelnemer een girorekening of een rekening bij de boerenleenbank heeft, waarop ook bedrijfsuitgaven en ontvangsten voorkomen. Deze bedragen moeten dan ook op de kasstaat worden geboekt, eventueel met een nadere aanduiding van giro of bank.
53. Het komt ook meermalen voor, dat er opbrengsten zijn, waarvan slechts een gedeelte in contanten wordt ontvangen. Voor de boekhouding moet echter het totale bedrag bekend zijn. Een voorbeeld hiervan is een nabetaling op melk, waarvan een gedeelte door de deelnemer ontvangen wordt, terwijl een ander gedeelte bij het ledenkapitaal wordt gevoegd, dus niet in contanten wordt ontvangen. In een dergelijk geval moet dan binnenslijns onder de omschrijving het niet-contant ontvangen bedrag worden genoteerd.
54. Een volledige omschrijving van elke post is noodzakelijk. Uit de omschrijving zal de persoon, die de kasstaat in de boekhouding verwerkt, dikwijls moeten opmaken waar een bepaalde post moet worden geboekt. Bij aankopen van veevoer moet op de kasstaat worden aangegeven op welke maand van levering de nota betrekking heeft. Daarnaast moet uit de nota of uit de kasstaat kunnen worden opgemaakt voor welke diersoort het voeder bestemd is. Deze aanduiding is noodzakelijk. Varkensmeel b.v. zal bijna altijd aan varkens worden vervoerd. Het zal echter ook in enkele gevallen wel eens gedeeltelijk aan een andere diersoort worden vervoerd. Nog belangrijker is de aanduiding van bestemming voor b.v. aangekocht havermeel en roggemeel. Wanneer dit allemaal pas aan het eind van het boekjaar moet worden gevraagd, dan zal men dikwijls niet verder kunnen komen dan een zeer globale, dus misschien onbetrouwbare, schatting. Een specificatie in voedersoorten is dus ook noodzakelijk.
55. In de omschrijvingskolom moet per arbeider een gespecificeerde loonafrekening worden opgenomen b.v. Bruto-loon.....uren à f..... = f.....
af: ziekenfondspremie f.....
    loonbelasting f.....
    pens. premie f.....
- Bij aan- en verkoop van rundvee moeten de namen van de dieren worden vermeld. Met behulp van deze gegevens moet nl. de veestaat worden bijgewerkt. (zie punt 16). Wanneer van een bedrijf de veestapel nog niet t.b.c.-vrij is, dan heeft bij verkoop van een koe als slachtkoe de deelnemer meestal recht op subsidie (zie punt 76 in § 13). Het verdient aanbeveling, dat de deelnemer bij verkoop van deze "reageerders" aangeeft of hij in aanmerking komt voor subsidie of niet.
56. Van alle overige ontvangsten en uitgaven moet zoveel mogelijk naast de aard van de ontvangsten en uitgaven ook een omschrijving worden gegeven op welk tijdvak het betrekking heeft. Voorbeelden hiervan zijn:
Verkoop eieren: stuks en week van levering.
Weidegeld: tijdvak en voor welke dieren.
Opbrengst melkriet: tijdvak waarop het betrekking heeft.
Polderlasten: oppervlakte en tijdvak waarvoor het verschuldigd is.
Grondbelasting: idem.

§ 9. V o o r r a a d r e g i s t e r.

57. In § 8 is onder c en d aangegeven hoe door de deelnemers de gegevens over kunstmestverbruik en het verbruik van producten uit eigen bedrijf periodiek moeten worden opgegeven. Voor de deelnemer bestaat echter de gelegenheid een voorraadregister bij te houden, waarin hij steeds de mutaties aantekent, welke er plaats vinden in de voorraden kunstmest en producten van marktbaar gewassen.
- Het gebruik van een voorraadregister brengt dus geen principiële wijziging in de aard van de te verstrekken gegevens. De gegevens, welke normaliter in de rubrieken III en IV van staat 1.03 G werden genoteerd, worden nu ingeschreven in het voorraadregister. Voor bedrijven, welke een voorraadregister gebruiken, behoeven dus de rubrieken III en IV van staat 1.03 G (behalve voor melk en eieren) niet te worden ingevuld.
- Wel zal periodiek door de L.E.I.-administrateur moeten worden nagegaan of de voorraadregisters volledig en op tijd worden bijgehouden.

§ 10. W e r k t u i g e n r e g i s t e r.

58. Wanneer een bedrijf voor het eerste jaar aan de L.E.I.-boekhouding deelneemt, moet een uitvoerige inventaris worden opge maakt van de op het bedrijf in gebruik zijnde werktuigen en moet de waarde van het klein gereedschap worden geschat. Niet opgenomen worden de werktuigen, welke nog wel op het bedrijf aanwezig zijn, doch praktisch niet meer worden gebruikt en dan ook bij eventueel verloren gaan niet meer zouden worden vervangen. Het is noodzakelijk, dat de L.E.I.-administrateur en de assistent in dit opzicht de inventaris zeer kritisch bezien.
59. Het is niet noodzakelijk deze inventaris elk jaar opnieuw op te maken. Men kan volstaan met het aanbrengen van de wijzigingen, welke volgens de kasstaten door aan- en verkoop in de inventaris van de werktuigen hebben plaats gevonden. Verder moet de assistent van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst dan jaarlijks nagaan, welke werktuigen in de loop van het jaar buiten gebruik zijn gesteld.
60. Zoveel mogelijk moet van elk werktuig bekend zijn het jaar van aanschaffing en de aanschaffingsprijs. Van belang is ook het merk en eventueel de capaciteit te noteren.
- De werktuigeninventaris wordt ingeschreven in het werktuigenregister. Hierbij moet een groeipindeling worden gemaakt. Deze groeipindeling is aangegeven in punt 156 van de algemene instructie. Het grootste gedeelte van de werktuigen behoort in de groep, waarover 5% per jaar wordt afgeschreven. Het verdient aanbeveling 2/3 gedeelte van het werktuigenregister te reserveren voor deze groep. In ieder geval mogen op de bladzijde, waarop deze groep is verwerkt, geen werktuigen voorkomen met een ander afschrijvingspercentage. Voor die werktuigen met uiteenlopende afschrijvingspercentages moet een afzonderlijke bladzijde in het register worden gereserveerd.
61. De trekkers worden niet in het werktuigenregister opgenomen. Hiervoor is een afzonderlijke trekkerstaat (TK) ontworpen. Hiervoor moeten door de deelnemer enkele gegevens over merk, capaciteit, bijbehorende werktuigen, enz. worden opgegeven.

62. De eerste bladzijde van het werktuigenregister moet worden gebruikt voor het boeken van voor volgende boekjaren te reserveren bedragen. Ook voor bedragen, welke nu niet direct met werktuigen te maken hebben, b.v. onderhoudskosten gebouwen. Hiervoor is namelijk het werktuigenregister gekozen om "zoekraken" van dergelijke posten bij overgang naar het volgende boekjaar te voorkomen. Meteen bij het inboeken van het totaalbedrag in het werktuigenregister, moet ook de verdeling over de verschillende boekjaren (meestal 3 boekjaren) worden aangegeven.

§ 11. Gegevens bij eerste jaar van deelname.

63. Aan de deelnemers, die voor het eerste jaar gegevens voor de boekhouding verstrekken, moeten aan het begin van het jaar nog enkele gegevens worden gevraagd. (Zie ook § 4 sub c.) Dit is noodzakelijk, omdat hier een boekhouding over het voorafgaande jaar niet aanwezig is. Deze gegevens zijn:

a. Zaaizaadkosten.

Op staat 1.01 G is het bouwplan ingevuld. Het voor de inzaai van deze gewassen gebruikte zaaizaad en pootgoed is meestal reeds vóór 1 Mei betaald. Aan de deelnemer moeten dus de hiervoor gebruikte hoeveelheden zaaizaad en pootgoed worden gevraagd met de hiervoor betaalde bedragen. Ook moet worden opgenomen of hierin nog zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf is begrepen.

b. Kunstmestkosten.

64. Ook zal er reeds vóór 1 Mei kunstmest zijn gestrooid. Opgenomen moet dan ook worden, welke hoeveelheden kunstmest er vanaf het vorig najaar (b.v. aan fosforzure meststoffen) tot 1 Mei zijn gestrooid. Waarschijnlijk zal de deelnemer nog wel kunnen opgeven wat de aankoopbedragen van deze kunstmest zijn geweest. De reeds gestrooide meststoffen moeten per soort meststof, gesplitst en gestrooid op bouwland en gestrooid op grasland (incl. kunstweide) worden opgegeven. Tenslotte moet worden opgenomen, welke voorraden kunstmest er op 1 Mei nog aanwezig waren.

c. Vorraden producten uit eigen bedrijf en aangekochte producten.

65. Welke producten het kunnen zijn die aan het begin van het boekjaar moeten worden opgenomen, is aangegeven op staat 1.02 G rubriek III. Op deze staat worden namelijk de voorraden ingevuld, welke op het eind van het boekjaar aanwezig zijn. Een gelijksoortige opgave moet dus dan ook gemaakt worden op het moment, dat een bedrijf deelnemer wordt. Zie hiervoor ook § 7 sub c.

d. Waardering vee.

66. Hetgeen hiervoor is vermeld over de voorraden, is ook van toepassing op de waardering van het vee aan het begin van het boekjaar. Op staat 1.02 G is in rubriek VI de geschatte waarde van varkens, paarden en stieren aan het eind van het jaar opgenomen. Een gelijksoortige opgave moet dus ook hier worden gemaakt voor deze veesoorten, welke aan het begin van het jaar aanwezig waren. Het overige rundvee blijft hier dus buiten beschouwing. Dit vee wordt namelijk reeds geïnventariseerd door middel van de veestaat van staat 1.00 G.

HOOFDSTUK III

HET CONTROLEREN EN INBOEKEN VAN DE BINNENGEKOMEN GEGEVENS

§ 12. A l g e m e n e o p m e r k i n g e n.

67. Voordat men tot het overnemen van de gegevens van staat 1.03 GZ of 1.03 GK overgaat, moet deze staat eerst volledig worden gecontroleerd. De wijze waarop deze controle moet plaats vinden is uitvoerig aangegeven in Hoofdstuk I § 4 van de algemene instructie "De administratie van de landbouw-bedrijven". Voor zover het noodzakelijk mocht blijken hierop voor enkele bijzondere gevallen nog een aanvulling te geven, dan zal dit geschieden bij de bespreking van het betreffende onderdeel van de boekhouding.
- In dit hoofdstuk zal dus aangegeven worden op welke wijze de gegevens van de kasstaten in het kasboek en ook voor een gedeelte in het resultatenboek worden verwerkt. Het kasboek zowel als het resultatenboek kunnen ook door de boer, die zijn administratie zelf inboekt, worden gebruikt. De L.E.I.-administrateur boekt hierbij in vanaf de kasstaat. De zelfadministrerende deelnemer kan de ontvangsten rechtstreeks in het kasboek inboeken, zonder daarbij dus van de kasstaat gebruik te maken.
68. In het kasboek (KG) worden dus de ontvangsten en uitgaven opgenomen. Enkele posten hiervan moeten echter verder worden gespecificeerd. Deze specificaties worden opgesteld in het resultatenboek (RG). De overige gegevens van de kasstaat nl. die over de gewerkte uren, veemutaties, gestrooide meststoffen en het verbruik van producten uit eigen bedrijf, worden eveneens ingeboekt in het resultatenboek.
69. Achtereenvolgens zullen nu de verschillende staten in het kasboek en het resultatenboek, welke gedurende het boekjaar regelmatig moeten worden bijgewerkt, worden besproken. Bij de verwerking van de gegevens in het kasboek worden de kosten dikwijls aangeduid met een codenummer. In bijlage I zijn de codenummers aangegeven, welke hiervoor moeten worden gebruikt.

§ 13. D e o n t v a n g s t e n s t a a t (S t a a t B).

Datum	Totaal ontvangen bedrag	Verkoop- marktbaar gewassen (staat E)	Rundveehouderij									
			Verkoop rundvee		Opbrengst melk				Overige opbrengsten			
			Code	Bedrag	Periode	kg melk	% vet	kg melkvet	Bedrag	Code	Bedrag	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	

Varkenshouderij		Pluimveehouderij		Verkoop dieren		Overige opbrengsten van dit boekjaar			Overige ontvangsten van dit boekjaar	Aantekeningen
Verkoop dieren en dekgeld		Opbrengst eieren		Paarden, schapen en pluimves		Code	Bedrag	Bedrag	Bedrag	
Aantal code	Bedrag	Aantal	Bedrag	Code	Bedrag	Code	Bedrag	Bedrag	Bedrag	
m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w

70. Op deze staat zijn voor de verschillende opbrengsten aparte kolommen gereserveerd. Aan deze kolommen, aangeduid met b t/m w gaat vooraf:

Kolom a: Datum.

In deze kolom wordt opgenomen de datum, waarop of de periode waarin het bedrag is ontvangen of bij giro of bank is tegood geschreven.

Kolom b: Totaal ontvangen bedrag.

71. In deze kolom wordt het totaal ontvangen bedrag geboekt, dat in de overige kolommen moet worden gespecificeerd. Voor elke periode van 2 weken wordt hier dus één bedrag geboekt.

Kolom c: Verkoop marktbaar gewassen.

72. De opbrengsten van marktbaar gewassen van de lopende oogst worden in deze kolom opgenomen. De bruto-opbrengsten moeten worden vermeld. Eventuele afleveringskosten moeten op de uitgavenstaat worden verwerkt. Van een afrekening voor suikerbieten van een beetwortelsuikerfabriek mag dus niet het netto-bedrag worden geboekt. Het kan voorkomen, dat op de opbrengsten van een aantal producten heffingen plaats vinden tot dekking van de kosten der werkzaamheden, welke de Stichting voor de Landbouw in het algemeen landbouwbelang verricht. Voor zover deze heffingen afzonderlijk bij de afrekeningen worden vermeld, moeten zij niet onder de kosten worden opgenomen, maar van de opbrengst worden afgetrokken.
73. Verder vindt nog een areaalheffing plaats op pootaardappelen en consumptie-aardappelen. Deze heffing is bestemd voor het Egalisatiefonds pootaardappelen resp. Egalisatiefonds consumptie-aardappelen. Het doel van deze heffing is, prijsafbraak te voorkomen. Deze heffing wordt niet onder de kosten opgenomen, maar wordt in rood in kolom c geboekt. Ook worden in kolom c geboekt, schade-uitkeringen, welke worden ontvangen van verzekeringsmaatschappijen wegens geleden hagel-schade aan marktbaar gewassen.
74. Het is mogelijk, dat te velde staande gewassen worden gekocht. Het aankoopbedrag hiervan moet later in mindering worden gebracht van de opbrengst marktbaar gewassen. Dit bedrag moet dus in rood worden geboekt in kolom c.

Kolommen d en e: Verkoop rundvee.

75. In kolom e wordt de opbrengst van verkocht rundvee geboekt met aanduiding van de soort (kalf, pink, vaars, melkkoe, stier, mestvee) en in kolom d het aantal stuks. Aangezien is gebleken, dat de meeste deelnemers de afleveringskosten van het vee (althans verzekeringskosten, weegloon, provisie) niet afzonderlijk vermelden, worden met het oog op de uniformiteit deze afleveringskosten ook wanneer zij afzonderlijk zijn vermeld, in mindering op de opbrengst gebracht. Vracht zal gewoonlijk wel afzonderlijk als uitgaven worden geboekt en wordt dus niet in mindering op de opbrengst gebracht, maar afzonderlijk onder de kosten geboekt.

76. In het kader van het plan de Nederlandse rundveestapel in een periode van 5 jaar vrij van tuberculose te maken, wordt, wanneer aan een bepaalde voorwaarde is voldaan, voor afgeleverde reageerders een subsidie verleend. Deze bepaalde voorwaarde is dan, dat men het dier heeft geslacht of heeft doen slachten. De subsidie is niet voor alle provincies en voor elk dier gelijk, maar bedraagt toch overal ± f. 150,- à f. 160,- per verkochte reagerende koe. Aan het begin van het hierboven genoemde "5 jaren plan" is voor elke veehouder vastgesteld voor hoeveel dieren hij, mits de koeien als slachtvee worden afgeleverd, recht heeft op subsidie. Dit bedrag wordt echter eerst uitgekeerd, indien en zodra binnen de voor het betrokken bedrijf vastgestelde termijn, de rundveestapel reactievrij is verklaard. Dit betekent, dat bij zwaar besmette bedrijven dit pas na 5 jaar kan plaats vinden. Dit houdt dan tevens in, dat de uitbetaling van de subsidie pas na 5 jaar zal plaats vinden.
- Teneinde het saldo van de post omzet en aanwas rundvee elk jaar zo nauwkeurig mogelijk te kunnen bepalen, wordt de subsidie, welke men voor de in een bepaald boekjaar afgeleverde reageerders zal ontvangen, aan het eind van het boekjaar als een vordering voor verkocht rundvee in onze administratie opgenomen, dan wel direct op de kasstaat en staat B opgenomen. Dit betekent dus, dat wanneer het volledige bedrag, dat dus meestal ook betrekking zal hebben op de in voorafgaande jaren geleverde dieren, werkelijk wordt uitbetaald, dit bedrag dan in kolom v moet worden geboekt (met omschrijving in kolom w).
- Op staat A (zie § 34) moet dit uitbetaalde bedrag eveneens worden opgenomen. Bovendien moeten de in de voorafgaande jaren gereserveerde bedragen worden ingevuld (over te nemen uit de boekhoudingen van de voorafgaande boekjaren). Nu zal dus blijken in hoeverre er onjuiste reserveringen zijn geweest. Uithet, op staat A, op te stellen overzicht moet dit eventuele verschil duidelijk blijken.

Kolommen f t/m j: Melk

78. De ontvangen bedragen voor de aan de fabriek geleverde melk worden in deze kolommen opgenomen. In kolom f wordt de periode van elke melkafrekening genoteerd. In totaal moeten 26 melkafrekeningen, over perioden van 2 weken, worden geboekt. Aan het eind van de zomerperiode, wanneer dus 13 afrekeningen zijn geboekt, moet voor de kolommen g t/m j een subtotaal worden bepaald.
- Voor het boekjaar 1953/54 moeten de melkafrekeningen van de volgende perioden worden geboekt: zomerperiode van 3 Mei 1953 t/m 31 October 1953, winterperiode van 1 November 1953 t/m 1 Mei 1954. Voor het boekjaar 1954/55 zijn deze tijdvakken: zomerperiode van 2 Mei 1954 t/m 30 October 1954 en winterperiode van 31 October 1954 t/m 30 April 1955.
- De ontvangen bedragen voor aan huis verkochte melk worden eveneens in deze kolommen geboekt. Ook hiervoor moet voor de zomerperiode een subtotaal worden bepaald.
79. De nabetaling op de geleverde melk aan de fabriek moet als opbrengst melk worden geboekt. In de kolom "aantekeningen" moet worden vermeld op welk tijdvak deze nabetaling betrekking heeft. Ook moet worden vermeld welk bedrag aan de deelnemer werd uitbetaald en welk bedrag eventueel werd bijgeschreven op het ledenkapitaal. Vanzelfsprekend wordt een bijschrijving van rente over het ledenkapitaal niet als nabetaling beschouwd.

80. Op de melkafrekening worden soms van de bruto-opbrengst uitgaven voor ondermelk, karnemelk, boter en bushuur, enz. afgetrokken. Deze uitgaven mogen echter niet in mindering op het melkgeld worden gebracht. Deze in mindering gebrachte bedragen moeten op de kasstaat voor uitgaven worden bijgeboekt.

Wanneer door een fabriek het zogenaamde "koeiengeld" wordt ingehouden, dan moet deze inhouding afzonderlijk onder uitgaven worden opgenomen. Door enkele zuivelfabrieken wordt nl. een bedrag per koe ingehouden (het zogenaamde koeiengeld) om het niet afleveren van volle melk aan de fabriek tegen te gaan. Deze ingehouden gelden worden dan weer op basis van de hoeveelheden geleverde volle melk aan de melkleveranciers terugbetaald.

Verder worden op de melkafrekeningen nog verschillende heffingen (ten behoeve van de melkcontrôle, gezondheidsdienst, Stichting voor de Landbouw) in mindering gebracht op het melkgeld. Met uitzondering van de hierondergenoemde spaarheffing voor de t.b.c.-bestrijding worden deze heffingen ook in de administratie in mindering op het melkgeld gebracht.

81. De spaarheffing, een heffing op melk van bedrijven met een niet-reactievrije rundveestapel, bedraagt voor de eerste 4 jaren 3%. In het 5e jaar is de heffing 4% van het melkgeld. Voor de jaren 1953 en 1954 zal de heffing bij de huidige melkprijs dus f. 0,55 per 100 kg melk bedragen (of f. 0,55 per 10 kg zelfgemaakte kaas).

Deze heffing geldt dus alleen voor bedrijven met een niet-t.b.c.-vrij rundveebeslag. Deze heffing is ingevoerd teneinde de volle medewerking van de boeren voor de t.b.c.-bestrijding te verkrijgen. Het is nl. een "spaarheffing", welke wordt terugbetaald indien en zodra het rundveebeslag reactie-vrij is geworden binnen de voor het betrokken bedrijf vastgestelde termijn, welke termijn maximaal 5 jaar kan bedragen. Aangenomen mag worden, dat deze heffing aan de meeste boeren zal worden terugbetaald.

De uitbetaling vindt echter eerst plaats na verloop van 1, 2 of meer jaren. Bij zwaar besmette bedrijven eerst na 5 jaar. Zouden wij de terugbetaalde spaarheffing als opbrengst melk boeken in het jaar, waarin de uitbetaling plaats vindt, dan zouden de bedrijfsresultaten geen juist beeld geven van de werkelijke toestand. Daarom moet de periodiek ingehouden "spaarheffing" in de boekhouding toch als opbrengst van de melk worden beschouwd.

Als opbrengst van de melk wordt op de kasstaat voor ontvangsten dus geboekt, het uitbetaalde bedrag verhoogd met:

1e de ingehouden spaarheffing

2e de inhoudingen wegens geleverde boter, ondermelk, enz.

De onder 2 genoemde posten worden tevens op de kasstaat voor uitgaven als kosten opgenomen. De uitbetaling van de spaarheffing wordt t.z.t. buiten beschouwing gelaten en dus niet opgenomen.

Kolommen k en l: Overige opbrengsten rundveehouderij.

82. In deze kolommen worden de overige opbrengsten rundveehouderij geboekt. Hierbij behoren ook de opbrengsten als gevolg van verkopen van voedergewassen. In de kolom "code" moet een korte omschrijving worden gegeven. Overige opbrengsten rundveehouderij en verkoop van voedergewassen kunnen b.v. zijn: dekgeld, voedergeld, verkopen van hooi en kuilgras, opbrengst van een naweide, verkoop van voederbieten, enz.

Kolommen m en n: Varkenshouderij.

83. De ontvangsten van de varkenshouderij worden in deze kolom geboekt. Deze ontvangsten kunnen betrekking hebben op ontvangen dekgeld en op verkoop van dieren. In kolom m moeten de soort (afzonderlijk voor biggen, mestvarkens, mestzeugen, fokzeugen, beren) en het aantal dieren worden opgenomen. Ook hier worden, met het oog op de uniformiteit, de afleveringskosten in mindering gebracht op de opbrengst, voor zover die op de afrekeningen zijn afgetrokken. Apart betaalde vracht wordt als uitgave geboekt op staat C.

Kolommen o en p: Pluimveehouderij.

84. In deze kolommen wordt niet de volledige opbrengst van de pluimveehouderij geboekt. Alleen de opbrengst van de eieren wordt namelijk in deze kolommen opgenomen. In kolom o wordt het aantal afgeleverde eieren geboekt. Indien de afgeleverde eieren op de kasstaat in kg zijn genoteerd, dan wordt het aantal eieren per 1 kg gesteld op 16,6 stuks. Het mag echter slechts een enkele maal voorkomen, dat hiervan wordt gebruik gemaakt, nl. wanneer de deelnemer heeft vergeten ook de aantallen op de kasstaat te vermelden. Een opgave in stuks is dus noodzakelijk. Wanneer broedeieren worden afgeleverd, moeten de aantallen afzonderlijk in deze kolommen worden geboekt, met aanduiding B. Wanneer een nabetaling op eieren wordt ontvangen, dan kan dit bedrag met omschrijving nabetaling ook in de kolommen o en p worden geboekt, ook al zou deze nabetaling betrekking hebben op het vorig boekjaar.

Kolommen q en r: Verkoop dieren.

85. In kolom r komt de opbrengst van verkochte paarden, schapen en pluimvee. In kolom q worden het aantal stuks en de soort vermeld.

Kolommen s en t. Overige opbrengsten van dit boekjaar.

86. In deze kolommen komen de opbrengsten van het lopend boekjaar, welke niet in de overige kolommen zijn onder te brengen, b.v. opbrengst boomgaard, ontvangsten voor werk voor derden, voor verkochte wol, enz. In kolom s kan dan een korte omschrijving worden aangegeven. Is de ruimte in kolom s te klein, dan kan hiervoor kolom w worden gebruikt.

Kolom u.

87. In kolom u is geen omschrijving in de kop opgenomen. Wij stellen ons voor, dat deze kolom in sommige gevallen gebruikt kan worden wanneer een van de overige kolommen "overbelast" zou worden. Ze zullen voor de meeste bedrijven slechts een gering aantal boekingen in kolom t voorkomen. Een aantal bedrijven ontvangen echter regelmatig bedragen wegens werk voor derden (b.v. rijloon melk). Andere bedrijven hebben een boomgaard van betekenis, zodat meerdere malen fruitopbrengsten zullen moeten worden geboekt. Voor dergelijke bedrijven kan dan kolom u worden gebruikt om werk voor derden of fruitopbrengsten te boeken. Het verdient wel aanbeveling b.v. voor rijloon melk ook steeds de afrekeningsperiode in kolom w te noteren (zie ook § 17).

Kolom v: Overige ontvangsten niet voor dit boekjaar.

88. Kolom v heeft betrekking op ontvangsten, welke wel in verband staan met het bedrijf, maar welke niet of niet geheel als opbrengsten van het lopend boekjaar kunnen worden beschouwd, b.v. opbrengsten van verkochte werktuigen, ingehouden loonbelasting, ziekenfondspremie, ontvangen bedragen voor teruggeleverde emballage, ontvangen subsidies, wederverkoop van resterende kunstmest of zaaizaad en pootgoed, ontvangen bedragen van producten van de vorige boekjaren. Van deze posten moet een korte omschrijving worden gegeven in kolom w. De bedragen, betrekking hebbende op privé-ontvangsten b.v. ontvangen rente op obligaties, welke wel door de deelnemer op de kasstaat zijn vermeld, behoeven voorlopig nog niet te worden overgenomen op staat B.

Kolom w: Aantekeningen.

89. In deze kolom kan van bepaalde bedragen, welke in de overige kolommen zijn geboekt, een nadere omschrijving worden gegeven. Bij de behandeling van deze kolommen is reeds aangegeven in welke gevallen deze nadere omschrijving noodzakelijk is.

§ 14. De uitgavenstaat (Staat C).

Datum	Totaal uitgegeven bedrag	Vee-aankopen (staat J)		Betaald loon vreemd personeel (staat K)	Aangekocht veevoer en strooisel (staat F)	Aangekochte meststoffen (staat H)	Kosten trekker			Pacht onderhoud gebouwen en werktuigkosten		W erk door darden
		Code	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Code	Hooftheid	Bedrag	Code	Bedrag	Bedrag
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k

Directe kosten veehouderij						Kosten paarden (excl. veevoer)		Zaai-zaad en pootgoed	Diverse kosten		Overige bedrijfsuitgaven		Aantekeningen	
Rundvee		Varkens		Pluimvee		Code	Bedrag	Bedrag	Code	Bedrag	Code	Bedrag		Bedrag
m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	ij		z

Kolom a: Datum en totaal uitgegeven bedrag.

90. Deze kolom heeft, na hetgeen hierover bij de ontvangstenstaat is gezegd, geen nadere toelichting meer.

Kolommen b en c: Vee-aankopen.

91. In deze kolommen worden de betaalde bedragen voor aangekocht vee opgenomen. In kolom b worden de soort en het aantal stuks vermeld. Kosten, welke op deze aankopen drukken, zoals vracht, provisie e.d. verhogen de aankoopprijs. Deze kosten worden dus niet afzonderlijk in een van de andere kolommen geboekt. Nagegaan moet worden of de aankopen overeenstemmen met de veemutaties, verwerkt op staat J. Als soort moet niet rundvee, paarden of varkens worden vermeld, maar kalveren, pinken, melkkoeien, biggen, fokzeugen enz. Wanneer bij ruiling van vee een bedrag wordt toebetaald, dan moet bij de boeking van dit bedrag ook worden opgegeven, welke dieren zijn geruild.

Kolom d: Betaald loon vreemd personeel.

92. In deze kolom wordt het bruto-loon genoteerd, voor zover dit door de boer wordt opgegeven. Indien dus de boer loonbelasting, ziekenfondspremie, e.d. inhoudt, wordt in kolom d het uitbetaalde loon opgenomen, verhoogd met de inhoudingen. Houdt de boer geen loonbelasting enz. op het loon in, dan is het bedrag, dat in kolom d wordt opgenomen, gelijk aan het uitbetaalde bedrag. Op staat K wordt per arbeider per 14 dagen een specificatie gegeven van het aantal uren en het loonbedrag (zie § 20). Vacantiegeld wordt eveneens in kolom d geboekt. Uitgaven voor aankoop van vakantiebonnen worden als loon beschouwd en dus ook opgenomen in kolom d. De aan de arbeiders bij het uitbetaalde loon verstrekte vakantiebonnen blijven dan buiten beschouwing. Het aan de dienstbede uitbetaalde loon wordt niet in kolom d geboekt, maar in kolom z "overige bedrijfsuitgaven".

Kolom e: Aangekocht veevoer en strooisel.

93. De in deze kolom te boeken bedragen voor aangekocht veevoer worden gespecificeerd op staat F op blz 26 t/m 31 van het resultatenboek. Ook betaald weidegeld wordt onder veevoer geboekt. Daar bij elke aankoop van veevoer op de kasstaat tevens is aangegeven aan welke diersoort het wordt gevoerd, kan op staat F het aangekochte veevoer naar diersoort worden gesplitst (zie § 16).
Wanneer de ruimte op staat F nog niet voldoende zou zijn alle aankopen te specificeren, dan kan hiervoor ook nog gebruik worden gemaakt van staat G.

Kolom f: Aangekochte meststoffen.

94. In deze kolom komen de bedragen van de aangekochte meststoffen. Vracht e.d. verhogen de aankoopprijs en worden dus niet afzonderlijk opgenomen. De kosten voor papieren zakken, welke niet worden teruggegeven, worden bij het aankoopbedrag opgeteld en dus niet geboekt onder emballage.
Op staat H (zie § 18) van het resultatenboek wordt een specificatie gemaakt van de aangekochte hoeveelheden kunstmest. Op staat 1.03 GZ of 1.03 GK worden periodiek door de deelnemer de gestrooide hoeveelheden kunstmest opgegeven. Ook deze gegevens worden verder verwerkt op staat H.

Kolommen g, h en i: Kosten trekker.

95. Alle kosten, welke voor de trekker zijn gemaakt, worden in deze kolom opgenomen, dus onderhoudskosten, benzine, olie, enz. Voor cedering wordt verwezen naar bijlage I.

Kolommen j en k: Pacht, onderhoud gebouwen en werktuigkosten.

96. a. Pacht. De betaalde pacht wordt in deze kolom vermeld met codenummer 11. De hier te boeken bedragen hebben betrekking op land, dat voor het gehele jaar is gepacht. Weidegeld en b.v. pacht voor een naweide wordt geboekt onder veevoer.
97. b. Onderhoud gebouwen: codenummer 15.
Op deze rekening mogen alleen de kosten voor onderhoud van gebouwen en wegen worden opgenomen, welke normaal (dus ongeacht de bepalingen van het pachtcontract) voor rekening van de pachter komen. Dit is het zogenaamde klein onderhoud. Dit geldt dus zowel voor eigenaars- als pachtbedrijven. Codenummer 15 wordt dus voor deze beide soorten bedrijven gebruikt.

Het groot onderhoud komt normaal voor rekening van de verpachter. Het komt echter steeds meer voor, dat bepaalde kosten, welke als groot onderhoud zijn te beschouwen, door de pachter worden betaald.

Deze uitgaven moeten in kolom z worden geboekt met omschrijving in de kolom aantekeningen. Deze bedragen worden dan bovendien (dus bij pachtbedrijven) om "zoekraken" te voorkomen, ingeschreven op blz 1 van het werktuigenregister. Hoge bedragen voor groot onderhoud moeten namelijk over enkele jaren (meestal 3 jaren) worden verdeeld. Het ten laste van een bepaald boekjaar te brengen bedrag wordt dan bij het uitwerken bijgeboekt op regel 4 van staat C.

Uitgaven voor groot onderhoud bij eigenaarsbedrijven blijven buiten beschouwing.

- c. Onderhoud werktuigen: oodenummer 30.
98. Opgenomen worden kosten voor onderhoud werktuigen en aanschaffing van klein gereedschap, exclusief kosten voor paardetuigen en onderhoud trekker. Ook kosten vanhuur werktuigen worden in deze kolom geboekt. Grote onderhoudsposten, welke over meerdere jaren worden verdeeld, komen echter in kolom z met omschrijving in de kolom aantekeningen. Na inschrijving op blz 1 van het werktuigenregister kunnen deze posten op dezelfde wijze worden verwerkt in de boekhouding, als de posten van groot onderhoud van gebouwen (zie b). Kosten voor bindertouw worden eveneens in kolom k geboekt. Reparatiekosten voor rijwielen worden echter niet geboekt. Aan het eind van het jaar bij de uitwerking wordt namelijk een vast bedrag voor onderhoud en aanschaffing rijwielen ingecalculleerd. Wanneer er onderhoudskosten worden betaald voor werktuigen, welke voor de boomgaard zijn gebruikt of wanneer er klein gereedschap wordt gekocht voor de boomgaard, dan moet dit met een B worden aangegeven.

Kolom l: Werk door derden.

99. In deze kolom komen alle kosten verbonden aan de werkzaamheden verricht door derden, dus kosten van loonploegen, loonmaaien, loondorsen, enz. Verder worden in deze kolom ook opgenomen de kosten van werkzaamheden verricht door D.U.W., Ned. Heide Mij. Bovendien is het mogelijk, dat op bedrijven, welke een boomgaard van betekenis hebben, ook werk door derden voor de boomgaard is verricht. Ook deze kosten, b.v. snoeien, loonspuiten, enz. moeten onder werk door derden worden geboekt (zie voor codering bijlage 1). Steeds moet in de kolom "aantekeningen" een omschrijving van de aard der werkzaamheden worden gegeven, waarbij dus ook de kosten van de boomgaard direct aanwijsbaar zijn. Eventueel kan het in verband met de contrôle van belang zijn, dat bij dorsloon ook de gedorstte hoeveelheid wordt opgenomen.

Kolommen m t/m r: Directe kosten veehouderij.

100. In deze kolommen worden de kosten opgenomen van het rundvee, de varkens en het pluimvee, welke vallen onder codenummer 8. Deze kosten moeten per diersoort als volgt worden gesplitst:
- 81. veeartskosten
  - 82. kosten fokvereniging en melkcontrôle
  - 83. dekgelden
  - 84. verzekering tegen sterfte van vee
  - 89. overige directe kosten veehouderij.

Hiermede wordt bereikt, dat naast de splitsing over de diersoorten ook nog kan worden nagegaan in hoeverre alle kosten volledig zijn geboekt. Het is mogelijk, dat er bij de boeking van de veeartskosten moeilijkheden ontstaan i.v.m. splitsing van de kosten over de diersoorten. Deze splitsing zal niet altijd bekend zijn. Toch moet getracht worden dan een zo goed mogelijke schatting te maken.

101. Onder kosten varkens moet het volledige dekgeld worden geboekt. Wanneer dus een nota gesplitst zou zijn in dekgeld en voergeld, dan moet toch het totale bedrag onder dekgeld worden geboekt. Ook de kosten voor het castreren van biggen moeten in de kolom varkens worden geboekt. In de kolom pluimvee zullen waarschijnlijk weinig boekingen voorkomen. Daarom kunnen kosten schapen ook in deze kolom worden geboekt in die weinige gevallen, waarin dit zou kunnen voorkomen. Alle diergeneesmiddelen en eventueel ontsmettingskosten moeten worden geboekt met codenummer 81.

Kolommen s en t: Kosten paarden.

102. In deze kolommen komen alle kosten van de paarden, exclusief de kosten voor veevoer. In deze kolom worden dus geboekt kosten voor hoefbeslag, verzekering (geen brandverzekering), onderhoud en aanschaffing tuigen, dekgelden, veeartskosten, enz. Op bijlage I is aangegeven, welke codering moet worden gebruikt.

Kolom u: Zaaizaad en pootgoed.

103. In deze kolom worden de kosten van zaaizaad en pootgoed opgenomen, ongeacht voor welk oogstjaar dit zaaizaad en pootgoed wordt verbruikt. Hoofdzaak is, dat in deze kolom de aankopen worden vastgelegd. Met behulp van deze gegevens kunnen dan bij het uitwerken de zaaizaad- en pootgoedkosten, betrekking hebbende op een bepaald oogstjaar, op formulier 1.01 G worden uitgerekend. Wel moet in de kolom aantekeningen voor elke aankoop de soort en de hoeveelheid worden aangegeven.

Kolommen v en w: Diverse kosten.

104. In deze kolom worden de kosten opgenomen, welke niet in de overige kolommen zijn onder te brengen. In de eerste plaats zijn dit de onder code 9 behorende posten. Bij de verdergaande specificatie moeten de volgende codenummers worden gebruikt.

- 92. kosten marktbezoek
- 93. kosten boekhouding
- 94. ontsmettingsmiddelen voor de lopende oogst
- 95. onkruidbestrijdingsmiddelen grasland
- 96. keurloon en plombeerloen
- 97. afleveringskosten gewassen
- 98. omzetbelasting.
- 99. verzekeringen (b.v. brandverzekering, maar niet de veeverzekeringen)

999. algemene kosten.

Wanneer er een boomgaard van betekenis voorkomt, moeten de diverse kosten, voor zover deze op de boomgaard betrekking hebben, afzonderlijk worden geboekt, waarvoor kolom ij kan worden gebruikt. Zie punt 116.

Kolommen x en i: Blanco (b.v. te gebruiken voor boomgaard).

105. Deze blanco kolom kan worden gebruikt, wanneer een van de andere kolommen "overbelast" zou worden. Bovendien kan deze kolom gebruikt worden om, wanneer een boomgaard van betekenis voorkomt, hierin een gedeelte van de kosten boomgaard te boeken. Het is namelijk niet de bedoeling, dat hier alle kosten van de boomgaard worden geboekt.

We hebben reeds gezien, dat in de overige kolommen van de uitgavenstaat de volgende kosten, betrekking hebbende op de boomgaard, geboekt kunnen zijn, nl.:

Kunstmest voor boomgaard in kolom f (zie punt 94).

Kosten werktuigen voor boomgaard in kolom k (zie punt 98).

Werk door derden voor boomgaard in kolom l (zie punt 99).

Er zijn echter nog andere kosten van de boomgaard, welke niet in een van vorenstaande kolommen kunnen worden geboekt. Deze bedragen moeten worden geboekt in kolom ij met omschrijving in kolom x. Deze kosten kunnen zijn:

code 61. Aankoop sproeimiddelen.	code 66. Kosten grondbewerking en maailoon.
code 62. Sproeiloos.	code 67. Werktuigkosten.
code 63. Snoeiloos (en omenten).	code 68. Aankoop van bomen.
code 64. Kosten aan de veiling.	code 69. Overige kosten boomgaard.
code 65. Bemestingskosten.	

Kolom z: Overige bedrijfsuitgaven.

106. In deze kolom worden de uitgaven geboekt, welke betrekking hebben op het bedrijf, maar welke niet of niet geheel als kosten voor het lopend boekjaar kunnen worden beschouwd. De privé-uitgaven behoeven niet te worden geboekt op staat C. Geboekt kunnen dus worden:

- a. aankopen van werktuigen (geen klein gereedschap).
- b. afgedragen loonbelasting sociale lasten, aankoop van ziekenfondscoupons, aankoop pensioenfondssegels.
- c. eigenaarslasten, zoals polderlasten, grondbelasting verzekering gebouwen, groot onderhoud gebouwen. Ook bij bedrijven, welke eigendom van de deelnemer zijn, moeten de eigenaarslasten worden opgenomen met een duidelijke omschrijving van b.v. het boekjaar, de oppervlakte, waarop b.v. de polderlasten of grondbelasting betrekking hebben. Het is nl van betekenis, dat in de boekhouding gegevens worden aangetekend over de omvang van deze betalingen.
- e. Betaalde schulden (begin boekjaar) voor weidegeld, pacht, veevoer, vee, zaaizaad en pootgoed, brandstoffen en smeermiddelen en werk voor derden.
- f. grote bedragen voor onderhoud gebouwen en wegen, grote bedragen voor reparatie werktuigen, welke kosten over enige jaren moeten worden verdeeld. Deze bedragen moeten tevens worden opgenomen op blz 1 van het werktuigenregister, waarbij dan eveneens wordt aangegeven, over welke jaren deze post moet worden verdeeld (zie punt 62).
- g. statiegeld voor emballage.

In de kolom "aantekeningen" moeten alle overige bedrijfsuitgaven worden omschreven.

§ 15. S p e c i f i c a t i e s t a a t o p b r e n g s t e n m a r k t b a r e g e w a s s e n . (S t a a t E).

107. De bedragen, welke in het kasboek in kolom c van de ontvangstenstaat worden geboekt, moeten daarna worden gespecificeerd op staat E. In de kop van de tabel worden de gewassen ingevuld en wordt ook de oppervlakte cultuurgrond van elk gewas opgenomen. Het verdient wel aanbeveling de kop van deze staat vooraf in te vullen, dus ongeacht of er wel dan niet verkopen van een gewas plaats vinden. Het is namelijk gewenst, dat in elke boekhouding van een bepaald kantoor eenzelfde volgorde van de markt-bare gewassen wordt aangehouden. Dit in verband met het later te verwerken "interne verkeer" bij de afsluiting van de boekhouding. Deze volgorde van de gewassen kan dan gelijk zijn aan die, welke is voorgedrukt in rubriek I van staat 1.01 G. Het spreekt vanzelf, dat hierbij geen blanco kolom behoeft te worden gereserveerd, wanneer een bepaald gewas niet in het bouwplan zou voorkomen. Voor de bijproducten, zoals stro en suikerbietenbl d, kunnen de laatste kolommen worden gebruikt.

108. In § 13 is reeds aangegeven, dat in deze specificatie ook moeten worden geboekt: areaalheffing, aankoopbedragen van te velde staande gewassen, uitkering door verzekering voor hagelschade.
De areaalheffing op aardappelen (dus een negatieve opbrengst) wordt geboekt in de betreffende kolom pootaardappelen, resp. consumptie-aardappelen en wordt dus afgetrokken van de reeds geboekte ontvangsten wegens verkopen.
109. Het bedrag voor aankoop van te velde staande gewassen kan (met omschrijving) worden geboekt in de kolom van het betreffende gewas. Ook dit bedrag is dus een negatieve opbrengst. De oppervlakte moet in de kop van de tabel afzonderlijk worden aangegeven. Deze oppervlakte blijft echter buiten de telling van de totale oppervlakte marktbaar gewassen. Wel moet in de telling van dit gewas het aankoopbedrag afzonderlijk in rood op regel 24 worden vermeld. De opbrengst bij dorsen van het te velde gekochte gewas wordt dus normaal op staat E verwerkt. De bedoeling van het afzonderlijk boeken van het aankoopbedrag is dus om te voorkomen, dat er een onjuiste gemiddelde opbrengstprijs zou worden berekend.
110. Uitkering voor hagelschade moet in een afzonderlijke kolom worden geboekt. Dus niet in de kolom van het betreffende gewas.
Nabetaling op een bepaald gewas moet wel in de kolom van het betreffende gewas worden geboekt.
Opbrengsten van marktbaar gewassen-nagewas b.v. spruitkool moeten ook in de kolom marktbaar gewassen worden geboekt. Dus niet onder overige opbrengsten.
- § 16. Specificatie van het aangekochte veevoer (S t a a t F).
111. Op deze staat wordt een specificatie opgesteld van de in kolom e van de uitgavenstaat geboekte bedragen.
Behalve de datum van betaling moet ook de maand van aflevering worden gehoteerd. Dit is in de eerste plaats van betekenis om te kunnen nagaan of er geen rekening vergeten is en in de tweede plaats om te kunnen controleren of aan het einde van het jaar nog betalingen moeten plaats vinden van veevoer, dat reeds vóór 1 Mei op het bedrijf is ontvangen.
Over de specificatie naar voedersoort kan nog het volgende worden vermeld. De hoeveelheden krachtvoer en ruwvoer moeten voor alle bedrijven worden opgenomen. Het is niet beslist noodzakelijk om b.v. voor de verschillende soorten rundveemeel of varkensmeel nog weer verschillende kolommen in te richten. Maar wanneer op de veevoernota's het rundveemeel of varkensmeel nog weer in verschillende soorten is onderscheiden, is het wel nodig de soort-aanduidingen op de specificatiestaat op te nemen. Dan blijft de mogelijkheid bestaan om achteraf, indien dit gewenst zou zijn, nog een verdergaande specificatie van een bepaalde voersoort te maken.
112. Het doel van deze veevoerspecificatie is in de eerste plaats een verdeling te verkrijgen van het voeder over de verschillende diersoorten en in de tweede plaats om dan voor elke diersoort te komen tot een onderverdeling in voedersoorten. Het zal dan waarschijnlijk zo zijn, dat de naam van het voeder (b.v. rundveemeel, varkensmeel) reeds min of meer de bestemming naar diersoort aangeeft.

Men heeft echter zelfs dan nog niet de zekerheid, dat b.v. al het aangekochte varkensmeel ook inderdaad uitsluitend aan de varkens is vervoederd.

Bovendien zijn er nog verschillende voedersoorten, waarvan de aard zodanig is, dat de mogelijkheid bestaat, dat dit voeder aan verschillende diersoorten is vervoederd.

Daarom moet de deelnemer bij elke aankoop op de kasstaat of op de nota aangeven, voor welke diersoort het voeder is bestemd.

Vooraf in verband met de intrekking van het menggebod bestaat de mogelijkheid, dat er in de toekomst meer enkelvoudige voeders zullen worden aangekocht. Het is dan noodzakelijk, dat zoveel mogelijk direct bij aankoop hiervan de bestemming wordt aangegeven.

113. In de kop van elke kolom moet de voedersoort worden ingevuld. Tevens moet daarnaast worden aangegeven (met Rv= rundvee, Pa= paarden, Va= varkens, Pl = pluimvee) ten laste van welke diersoort het voeder komt. Dit betekent dus, dat men voor aangekochte ondermelk meestal twee kolommen moet gebruiken nl. ondermelk Rv en ondermelk Va.

Bij de specificatie dienen minimaal de volgende soorten (voor zover op een bepaald bedrijf voorkomend) te worden onderscheiden.

Krachtvoer: rundveemeel, rundveekoek, weidekoek, haver (meel), bonenmeel, grasmeel, kalvermeel, kosten grasdrogen, varkensmeel (eiwitarm), varkensmeel (eiwitrijk), opfokvoer, ochtendvoer, gemengd graan.

Ruwvoer: rauwe aardappelen, natte pulp, droge pulp, graanstro, erwtenstro, melasse, gestoomde aardappelen, stoomloos aardappelen, AIV zuur, Hardelandkosten, enz.

Deze specificatie is nodig voor de bedrijven, waarvan de gegevens worden opgenomen in het kostprijsrapport van de melk. Voor de overige bedrijven moet de specificatie worden opgesteld, voor zover de veevoernota's het toelaten.

Indien het aantal kolommen (12 stuks) bij deze boekingswijze niet voldoende is, kan eventueel door het wegknippen van de laatste twee kolommen van blz 29 het aantal kolommen worden uitgebreid van 12 tot 22.

114. In verschillende gebieden komen bedrijven voor, welke veevoer, meststoffen, zaaizaad, bestrijdingsmiddelen, enz. betrekken van een coöperatieve aankoopvereniging. Veelal worden dan bij de aankoop bonnen afgegeven, waarop het aangekochte is gespecificeerd, terwijl de eindbedragen op een maandnota worden gerecapituleerd. Het boeken van deze maandnota's is veelal een tijdrovende bezigheid, daar alle posten van de bonnen af moeten worden gerecapituleerd. De kans is dan groot, dat het maandtotaal ook nog moet worden gesplitst in bedragen voor de kolommen e, f, k, u en w van staat C. We kunnen dan echter alsvolgt te werk gaan. Het totaal van de maandnota wordt geboekt in kolom e van staat C. De volledige specificatie van dit bedrag vindt plaats op staat F (en eventueel ook nog op staat G). Voor iedere veevoersoort, voor kunstmest (1 kolom), voor zaaizaad (1 kolom met omschrijving) enz. wordt, al naar de behoefte van het bedrijf een kolom gereserveerd. Op deze staat wordt dan ieder afzonderlijk bedrag rechtstreeks vanaf de aankoopbonnen geboekt. Wel komt het dus hierop neer, dat in kolom e van staat C en op staat F bedragen worden geboekt, welke er eigenlijk niet "thuis" horen. De bedragen in de kolom kunstmest op staat F worden dan gespecificeerd op staat H en de zaaizaadkosten op staat 1.01 G.

115. Aan het einde van het jaar, wanneer de totalen van staat F zijn bepaald, worden die bedragen overgeboekt, welke in andere kolommen moeten worden geboekt. Dit zijn dus alle bedragen, welke niet op veevoer betrekking hebben (zaaizaad, kunstmest, overige kosten). Wat de uitgavenstaat (staat C) betreft, moeten deze bedragen dus op regel 7 in kolom e worden afgeboekt en in betreffende andere kolommen (kolom f, u) weer worden bijgeboekt, zodat dan dus de totaalkolom van staat F het totaal aangekocht veevoer aangeeft.

§ 17. S p e c i f i c a t i e s t a a t (S t a a t G).

116. In de voorafgaande § is reeds aangegeven, dat deze specificatiestaat kan worden gebruikt, wanneer de ruimte op staat F te klein zou zijn om daarop al het aangekochte voer te specificeren.

Dit is echter niet de enige mogelijkheid.

Staat G kan ook gebruikt worden als hulpstaat van één van de kolommen van de uitgavenstaat en/of ontvangstenstaat. Zo is er de mogelijkheid voor bedrijven, welke een boomgaard van betekenis hebben, op staat G een specificatie te geven van de fruitopbrengsten.

Wanneer deze bedrijven b.v. regelmatig fruit aan de veiling afleveren, zal hiervan wekelijks een afrekening door de veiling worden opgesteld. Deze weekafrekening heeft als bijlagen de veilingbrieven.

De afrekeningen worden echter niet wekelijks met de deelnemer verrekend. Meestal zullen enkele weekafrekeningen tegelijk worden verrekend. Het netto-bedrag, dat door de deelnemer wordt ontvangen, wordt dan geboekt in kolom u van de ontvangstenstaat (staat B). Een specificatie van dit bedrag kan dan worden gemaakt op staat G. Bij deze specificatie wordt dus elke weekafrekening afzonderlijk ingeboekt.

De kolomindeling kan als volgt zijn:

- kolom 1. Week van aflevering.
- kolom 2. Ontvangsten wegens verkoop van appels.
- kolom 3. Ontvangsten wegens verkoop van peren.
- kolom 4. Ontvangsten wegens verkoop van steenvruchten.
- kolom 5. Totale fruitopbrengst (totaal van kolom 2, 3 en 4).
- kolom 6. Betaald wegens ontvangen emballage.
- kolom 7. Ontvangen wegens teruggeleverde emballage.
- kolom 8 t/m 13. Kosten, gemaakt aan de veiling, dus de afleveringskosten. Deze kosten kunnen bestaan uit:
  - kolom 8. Veilingkosten (een bepaald % van de bruto-opbrengst).
  - kolom 9. Sorteerkosten en kosten verpakkingsmateriaal.
  - kolom 10. Koelkosten.
  - kolom 11. Vrachtkosten.
  - kolom 12. Fusthuur.
  - kolom 13. Overige kosten.
  - kolom 14. Totale kosten (totaal van kolom 8 t/m 13).
  - kolom 15. Netto ontvangen bedrag. (Dit is dus het bedrag, dat geboekt wordt in kolom u van staat B.)

Tussen de bedragen in de verschillende kolommen moet de volgende aansluiting zijn: kolom 5 + kolom 7 minus kolom 6 minus kolom 14 is gelijk aan kolom 15.

Ook is het nog mogelijk in de kolommen 2, 3 en 4 de hoeveelheden appels, peren en steenvruchten te vermelden, wanneer deze gegevens op gemakkelijke wijze uit de veilingbrieven kunnen worden verkregen. Het zou echter te tijdrovend zijn om hierbij dan ook nog een splitsing te geven in de verschillende variëteiten.

§ 18. Specificatie aangekochte meststoffen
(Staat H).

117. Op staat H worden de kunstmestaankopen gespecificeerd, welke in kolom f van de uitgavenstaat (Staat C) zijn geboekt. Voor elke kunstmestsoort kan 1 kolom worden gebruikt. Op de regels 2 t/m 11 worden de aankopen tot omstreeks 1 November geboekt. Deze datum is gekozen, omdat dan in ieder geval alle aankopen voor de dan afgelopen oogst zijn verricht. In verband met latere contrôle is het noodzakelijk, dat van elke aankoop ook de maand van aflevering door de handelaar wordt geboekt. In de kolom "Totaal" moeten naast het bedrag bij iedere aankoop ook de hoeveelheden zuivere N, P₂O₅ en K₂O meststof worden geboekt. Deze drie kolommen zijn contrôle-kolommen. Dit zal later blijken bij het uitwerken van de boekhouding. De voor aankoop van mengmeststoffen betaalde bedragen behoeven niet over de hoeveelheden zuivere meststof te worden verdeeld. Aankopen na ± 1 November worden geboekt op de regels 18 t/m 23. Op regel 1 worden het bedrag en de hoeveelheden ingevuld, welke op regel 24 van staat H van het resultatenboek van het vorig jaar waren geboekt. Dit betekent dus, dat op regel 1 zijn ingevuld, de waarde en de hoeveelheden van de meststoffen welke reeds vóór 1 Mei voor de nieuwe oogst zijn gestrooid en de waarde en de hoeveelheden, welke vóór 1 Mei zijn gekocht, maar op 1 Mei nog niet waren gestrooid.
118. Op het onderste gedeelte van staat H worden de gestrooide hoeveelheden vermeld, welke door de deelnemer op de kasstaat (staat 1.03 G) zijn opgegeven. Voor elke kunstmestsoort zijn drie kolommen gereserveerd om de kunstmestgift voor bouwland, voor grasland (inclusief kunstweiden) en voor boomgaard te noteren. Voor elke kunstmestsoort loopt dus de kolom door vanaf regel 1 tot aan de onderkant van de bladzijde. Met dit verschil dan, dat vanaf regel 26 voor elke kunstmestsoort de kolom gesplitst wordt in 3 kolommen voor bouwland, grasland en boomgaard. Op regel 26 wordt vanuit het resultatenboek van het vorig jaar overgenomen, hetgeen er reeds vóór 1 Mei was gestrooid. Op de regels 27 e.v. worden dan steeds per twee weken de in die periode gestrooide hoeveelheden bijgeboekt (dus niet de kg zuivere meststof). Dit bijboeken gaat zolang door tot er niets meer wordt gestrooid, dat ten laste van de lopende oogst moet worden gebracht. Op dit moment wordt per kunstmestsoort een totaal bepaald van de gestrooide hoeveelheden. Hoeveelheden, welke daarna worden gestrooid, moeten dus ten laste van de volgende oogst worden geboekt. Het totaal hiervan (dus t/m 30 April) wordt dan weer overgebracht naar regel 26 van de boekhouding van het volgende boekjaar. De hoeveelheden van regel 1 zullen dus voor elke kunstmestsoort groter zijn dan of hoogstens gelijk zijn aan de hoeveelheden, vermeld op regel 26. Zijn de hoeveelheden gelijk, dan betekent dit, dat er op 1 Mei geen voorraad was. Is de hoeveelheid van regel 1 groter dan die van regel 26, dan betekent dit, dat het verschil bestaat uit een voorraad, welke op 1 Mei nog niet was gestrooid.

§ 19. Inventarisaties veestapel (Staat I).

119. Telkens aan het eind van een 2-wekelijkse periode wordt de samenstelling van de veestapel opgenomen op staat 1.03 G. Bij het inboeken van deze gegevens op staat I^(1a) moet steeds worden nagegaan, of de opeenvolgende inventarisaties op elkaar aansluiten. Tevens moeten ook de mutaties, welke hebben plaats gevonden, worden aangetekend. Deze mutaties worden ingevuld in de kolom "mutaties". In de rubriek "varkens" zijn, om de mutaties te kunnen verwerken, reeds verschillende kolommen voorgedrukt. Het komt de overzichtelijkheid ten goede, wanneer met afkortingen wordt gewerkt. Deze afkortingen moeten dan zijn: aangekocht is A, verkocht is V, geboren is G, gestorven is D, huisslachting is H. Natuurlijk moet hierbij ook steeds het aantal worden opgenomen b.v. 2 dieren verkocht wordt aangetekend met 2 V. Bij het aankopen en verkopen van vee dient er steeds op te worden gelet, dat de betreffende bedragen op staat B of staat C zijn geboekt. Indien een aankoop- of verkoopbedrag is geboekt, dient dit op staat I^(1a) met een teken te worden aangegeven, zodat op deze staat steeds te zien is, tot welke datum de veemutaties met de kasstaten zijn gecontroleerd.

a. Rundvee.

120. Bij het rundvee komt het doorlopend voor, dat dieren van de ene leeftijdsgroep naar een andere leeftijdsgroep moeten worden overgeboekt. Het juiste tijdstip van overboeken kan worden ontleend aan de veestaat (zie § 5a). Wanneer op een zeker tijdstip 2 dieren van de groep jongvee 1 - 2 jaar naar de groep jongvee boven 2 jaar worden overgeboekt, dan kan dit als volgt worden aangegeven: in kolom 5 boekt men -2 en in kolom 7 +2. Verdere aanduidingen zijn hierbij niet nodig.

b. Paarden.

121. Een + 2½ jarig paard, dat volledig meewerkt, kan vanaf deze leeftijd in de kolom werkpaarden worden opgenomen. Dit geldt dus voor die bedrijven, waarop buiten dit dier, geen of te weinig werkpaarden aanwezig zijn.

c. Schapen.

122. In kolom 20 worden alle schapen boven 3 maanden opgenomen. De lammeren worden dus 3 maanden na de geboorte overgeboekt van kolom 19 naar kolom 20.

d. Varkens.

123. Voor de meest voorkomende mutaties zijn de kolommen 21 t/m 26 voorgedrukt. In kolom 22 wordt het aantal worpen ingevuld. Het aantal gestorven biggen beneden + 8 weken wordt opgenomen in kolom 23. Wanneer van een worp alle biggen dood zijn geboren, moet toch in kolom 22 deze worp worden vermeld. Biggen, welke op het bedrijf zijn geboren en daarna op het bedrijf worden gemest, mogen slechts tot 8 weken onder biggen worden opgenomen. Daarna moeten deze dieren worden overgeboekt naar de kolom loopvarkens of mestvarkens. Dit komt dus hierop neer, dat deze biggen gedurende 4 inventarisaties in kolom 28 worden opgenomen. Biggen, welke worden verkocht, moeten tot het moment van afleveren worden opgenomen in kolom 28. Aangekochte biggen worden direct vanaf het tijdstip van aankoop genoteerd in kolom 29 of 30. In kolom 31 worden de opfokzeugen opgenomen. Opfokzeugen worden overgeboekt naar de kolom zeugen, wanneer een opfokzeug voor de eerste maal heeft gebigd.

e. Pluimvee.

124. In kolom 37 worden alle leghennen opgenomen, welke ouder dan 5½ maand zijn. De kuikens worden dus vanaf het tijdstip van aankoop als eendagskuiken gedurende 12 inventarisaties in kolom 38 opgenomen. Er moet hierbij ook rekening worden gehouden met de inventarisaties, welke eventueel reeds in het vorig boekjaar zijn opgenomen. (Inventarisatie per 1 Mei dan slechts eenmaal meetellen.) Daarna vindt overboeking plaats naar kolom 37.

§ 20. Inboeking van de tijdschrijfgegevens
(Staat K).

125. De uren van de boer en zijn gezinsleden, de uren van de dienstbode, waarin zij voor het bedrijf heeft gewerkt en de uren van de betaalde arbeiders worden per persoon per twee weken overgenomen van staat 1.03 GZ of 1.03 GK op staat K. Bij de betaalde arbeiders moet ook het loonbedrag worden overgenomen, dat reeds is geboekt in kolom d van de uitgavenstaat. Alle in kolom d geboekte bedragen moeten dus ook worden verwerkt op deze staat K.
126. Gedurende het boekjaar moet worden nagegaan of er een aannemelijke verhouding bestaat tussen gewerkte uren door vreemd personeel en de hiervoor betaalde loonbedragen. Dit zal voornamelijk noodzakelijk zijn voor het losse personeel; aangezien hier de grootste kans bestaat, dat wel eens vergeten wordt de loonbedragen voor het losse personeel op de kasstaat (1.03 G) te vermelden.
127. In de kop van de tabel moeten de namen en de leeftijden van de meewerkende personen (zowel voor eigen als vreemd personeel) worden ingevuld. Wanneer een bedrijf reeds in voorafgaande jaren deelnemer was, kunnen de hiervoor benodigde gegevens worden ontleend aan de boekhouding van het vorig boekjaar. De juistheid van deze gegevens kan dan aan het eind van het jaar worden gecontroleerd aan de hand van de opgaven van de deelnemers op formulier 1.02 G rubriek IV.
128. De uren van de trekker worden eveneens vermeld op staat K. Periódiek moet worden nagegaan in hoeverre er een logische of verklaarbare verhouding bestaat tussen de gewerkte uren bij derden en de hiervoor ontvangen bedragen voor werk bij derden, welke zijn geboekt op de ontvangstenstaat.

§ 21. Emolumenten en zaaizaad uit eigen bedrijf.
(Staat L).

a. Emolumenten.

129. De gegevens over emolumenten, welke de arbeiders genieten, worden hoofdzakelijk ontleend aan staat 1.03 GZ of 1.03 GK. Op deze staat is namelijk het verbruik van producten uit eigen bedrijf ingevuld. Gegevens over andere emolumenten kan men putten uit staat 1.00 G rubriek V.
- Het is dus de bedoeling, dat alle emolumenten, dus b.v. ook niet-ingehouden loonbelasting, worden ingevuld.
- Van de producten uit eigen bedrijf moet bekend zijn, welke hoeveelheden op de oude oogst en welke hoeveelheden op de nieuwe oogst betrekking hebben. Dit moet reeds uit de kasstaten blijken en moet dan vervolgens op staat L worden aangegeven. Dit kan geschieden door in de betreffende kolom bij de overgang van oude oogst naar nieuwe oogst een rode streep te trekken.

b. Zaaizaad en pootgoed.

130. In deze rubriek worden alleen die hoeveelheden zaaizaad en pootgoed genoteerd, welke afkomstig zijn van gewassen van de lopende oogst. Dit zaaizaad en pootgoed zal dan meestal gebruikt worden voor de volgende oogst. De waardering van het verbruikte zaaizaad vindt pas plaats bij de uitwerking van de boekhouding.

§ 22. Verbruik van producten uit eigen bedrijf
(S t a a t M)

131. Het verbruik van marktbaar producten uit eigen bedrijf voor de huishouding, rundvee, paarden, schapen en pluimvee moet hier worden ingevuld.
In de kop van de tabel moeten de soorten worden genoteerd. Hierbij kan de L.E.I.-administrateur voor deze soorten een bepaalde volgorde kiezen. Wel moet dan voor alle boekhoudingen zoveel mogelijk een zelfde volgorde worden aangehouden. De gegevens betreffende het verbruik worden overgenomen van staat 1.03 GZ of 1.03 GK. Evenals bij de emolumenten op staat L moet ook op staat M onderscheid worden gemaakt tussen producten van de vorige oogst en producten van de lopende oogst. Met een rode streep in de betreffende kolom kan ook hier de overgang van de oude oogst naar de nieuwe oogst worden aangegeven. Wanneer door de deelnemer een voorraadregister wordt bijgehouden, behoeft staat M, voor zover het marktbaar gewassen betreft, niet te worden ingevuld. Wel moet dan nog het verbruik van de overige marktbaar producten, zoals melk en eieren, worden opgenomen.
132. Wanneer in het kasboek alle uitgaven en ontvangsten zijn opgenomen en verder in het resultatenboek alle gegevens zijn verwerkt op de wijze zoals in dit hoofdstuk is aangegeven, dan staan alle basisgegevens voor de boekhouding vast. Thans dienen deze gegevens zodanig te worden gerangschikt, dat daaruit de verlies- en winstrekening kan worden opgesteld.
In de eerste plaats dienen daartoe alle staten volledig te worden geteld. Van verschillende kolommen moeten bovendien recapitulaties worden gemaakt. Vervolgens moeten nog verschillende niet-betaalde kosten en niet-ontvangen opbrengsten worden berekend.
Een samenvatting van de verlies- en winstrekening wordt dan tenslotte gegeven op het "verslag van de resultaten". Al deze werkzaamheden, dus de uitwerking van de boekhouding, zullen in de volgende hoofdstukken worden besproken.

HOOFDSTUK IV

HET AFSLUITEN EN UITWERKEN VAN DE BOEKHOUDING

§ 23. Algemene opmerkingen.

133. In de algemene instructie: "De administratie van de landbouwbedrijven" zijn in § 5 en § 6 uitvoerig algemene richtlijnen aangegeven over het totaliseren van de ingeboekte gegevens en over het afsluiten en uitwerken van de boekhouding. Hierbij zijn de werkzaamheden wat het uitwerken betreft in 3 gedeelten onderverdeeld nl.:
- Voorafgaande berekeningen (loon, producten in eigen bedrijf verbruikt, gemiddelde veebezetting, omzet en aanwasposten, recapitulatie veevoer, enz.).
  - Het afsluiten van de ontvangsten en uitgavenstaten met de bijbehorende specificatiestaten (= het inboeken van de "27e kasstaat").
  - Het opstellen van de verlies- en winstrekening (overnemen van de totalen van de ontvangsten- en uitgavenstaten op het verslag van de resultaten).
134. Een gedeelte van deze werkzaamheden kan reeds gedaan worden vóór het tijdstip van het einde van het boekjaar. Welke werkzaamheden dit zijn geeft ook de algemene instructie aan. Het is dan ook niet noodzakelijk, dat in dit hoofdstuk deze voorafgaande werkzaamheden eerst worden behandeld. Achtereenvolgens zullen dus de staten van het kasboek en het resultatenboek worden besproken. Vooraf echter vindt nog een behandeling plaats van enkele bewerkingen, welke niet in deze twee boeken plaats vinden. Bovendien is het beter, dat de kasontvangsten- en kasuitgavenstaat het laatst worden besproken.

§ 24. Het berekenen van de kosten van zaaizaad en pootgoed.

135. De berekening kan reeds plaats vinden, zodra staat 1.01 G door de deelnemer is ingezonden. De berekening van de kosten van zaaizaad en pootgoed wordt uitgevoerd op staat 1.01 G (rubriek III). Hier moeten de kosten voor de betreffende oogst worden berekend. Deze kosten bestaan uit:
- Het berekende bedrag voor zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf (dus het zaaizaad en pootgoed, afkomstig van de vorige oogst). De hoeveelheden en bedragen kunnen worden overgenomen van staat I rubriek II van het vorig boekjaar.
  - Het bedrag van het aangekochte zaaizaad en pootgoed (overnemen van de kasstaat van het vorig boekjaar en eventueel ook de kasstaat van het lopende boekjaar).
136. Bij de bedrijven, welke het vorig boekjaar reeds deelnemer waren, zal het bedrag van het zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf reeds bekend zijn. Bij deze bedrijven is het zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf over het algemeen gewaardeerd tegen de prijzen af-boerderij. Bij de bedrijven, welke het vorig jaar nog niet deelnamen, zal de waardering nog moeten plaats vinden. Dit zaaizaad en pootgoed moet dan gewaardeerd worden tegen de in bijlagen VIII en IX genoemde prijzen.

137. Om de kosten te kunnen noteren is voor elk gewas een regel gereserveerd. Dus ook voor aardappelen. Wanneer het echter noodzakelijk is, dat voor pootaardappelen een verdere specificatie wordt gemaakt, dan kan deze specificatie worden opgesteld op de achterkant van staat 1.01 G. Het totaalbedrag van het zaaizaad- en pootgoedverbruik kan worden ingevuld op regel 19, kolom u van staat C. Het verschil tussen de bedragen op deze regel 19 en regel 1 van kolom u van staat C kan worden bijgeboekt (of afgeboekt) op regel 6 van staat C.
138. Het kan voorkomen, dat aangekocht zaaizaad of zaaizaad uit eigen bedrijf van de vorige oogst tengevolge van ongunstige weersomstandigheden (b.v. bij wintertarwe) niet of slechts gedeeltelijk kan worden gezaaid. Indien dit zaaizaad aan het vee wordt gevoerd, worden de gevoerde hoeveelheden gewaardeerd tegen veevoerprijs. Het verschil tussen de zaaizaadprijs en de berekende veevoerprijs wordt afzonderlijk vermeld in rubriek III van staat 1.01 G.
139. Bij aankopen van graszaad moeten grote posten over twee of drie jaren worden verdeeld. De te reserveren bedragen kunnen op blz 1 van het werktuigenregister worden opgenomen. Nagegaan moet worden of de verbruikte hoeveelheden per ha grote afwijkingen vertonen met de op bijlage IV vermelde normale hoeveelheden.

§ 25. I n d e l i n g v a n h e t b e d r i j f (S t a a t D).

140. De gegevens, welke op deze staat moeten worden verwerkt, worden hoofdzakelijk ontleend aan formulier 1.01 G, rubriek I. Allereerst worden de oppervlakten van marktbaar gewassen opgenomen in de kop van staat E. Hiervan wordt dan een totaal bepaald en ingevuld in de eerste kolom van staat E. Dit totaal wordt eveneens ingevuld op regel 1 van staat D. De invulling van de regels 2 t/m 17 zal verder geen moeilijkheden opleveren. Van de nagewassen is op staat 1.01 G reeds de bestemming opgegeven. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen nagewassen op marktbaar gewassen en nagewassen op voedergewassen. De gegevens over nagewassen zijn nodig om de beschikbare oppervlakte grasland en voedergewassen te kunnen berekenen. Hierbij moeten dubbeltellingen worden voorkomen. Omdat in deze oppervlakte b.v. ook kunstweiden volledig worden opgenomen, mag een nagewas op ondergeploegde kunstweide of ondergeploegd grasland hierin niet worden opgenomen. Van de nagewassen wordt dus alleen een totaal bepaald van nagewassen op marktbaar gewassen en hiervan dan alleen nog maar de oppervlakte van die nagewassen, waarvan de opbrengst is verkocht of aan rundvee en paarden is gevoerd.
141. Nu is het dus mogelijk de oppervlakte grasland + voedergewassen te berekenen. Regel 28 wordt overgenomen van regel 10. Op regel 29 worden de oppervlakten van die voedergewassen vermeld, waarvan de opbrengst aan varkens en/of pluimvee is gevoerd. Op regel 30 resteert dus de oppervlakte grasland + voedergewassen, bestemd voor rundvee, paarden of waarvan de opbrengst is verkocht.

142. Op regel 12 is de beweide boomgaard opgenomen. De met deze oppervlakte overeenkomende oppervlakte volwaardig grasland wordt ingevuld op regel 31. Meestal kan hiertoe de werkelijke oppervlakte boomgaard worden vermenigvuldigd met $\frac{1}{3}$. Alleen voor grote boomgaarden mag dit omrekeningsgetal niet worden gebruikt maar moet worden nagegaan of hiervoor een hoger getal dan $\frac{1}{3}$ moet worden genomen.

De oppervlakten nagewassen van regel 23 worden overgenomen op de regels 32 en 33. Omrekening tot hoofdgewas vindt hier plaats door drie ha nagewas gelijk te stellen aan één ha hoofdgewas.

Tenslotte moet de totale oppervlakte grasland + voedergewassen (regel 34) worden toegerekend aan enerzijds paarden en schapen en anderzijds rundvee en verkocht. De coëfficiënten voor deze omrekening zijn berekend op staat I ^(is) in de kolom: totaal omgerekende dieren.

Dus coëfficiënt van regel 35 staat D is:

$$\frac{\text{regel 35: totaal}}{\text{regel 39: totaal}} \text{ (van staat I) (is)}$$

Idem van regel 36 staat D is:

$$\frac{\text{regel 38: totaal}}{\text{regel 39: totaal}} \text{ (van staat I) (is)}$$

§ 26. Specificatiestaat opbrengst marktbaar gewassen (Staat E).

Rubriek I

143. In § 15 is aangegeven hoe de opbrengsten aan marktbaar gewassen gedurende het boekjaar zijn geboekt. Het totaal van regel 16 van staat E moet overeenstemmen met het totaal van kolom c regel 18 van staat B. Om de totale opbrengst van de marktbaar gewassen te verkrijgen, moeten echter nog andere opbrengsten zoals het interne verkeer enz. worden bijgeboekt. Deze bijboekingen moeten ook steeds per gewas worden getotaliseerd. De bijboekingen worden als volgt bepaald:

Regel 17: Vorderingen. De vorderingen zijn door de deelnemer opgegeven op staat 1.02 G rubriek I. Dus zonder meer hiervan overnemen. Ook de nabetalingen, welke nog te vorderen zijn, moeten hier worden opgenomen.

Regel 18: Eindvoorraden voor verkoop. Deze voorraden worden overgenomen van rubriek III van staat 1.02 G. Deze voorraden moeten worden gewaardeerd tegen de vermoedelijke opbrengstprijs. Richtlijnen voor de waardering kunnen hierbij zijn de prijzen, welke t.z.t. zullen worden opgegeven. Dit zullen namelijk de prijzen zijn, welke moeten worden gebruikt voor de waardering van de in eigen bedrijf vervoederde producten van oogst 1953.

Regel 19: Privé en emolumenten. De hoeveelheden marktbaar gewassen, welke zijn gebruikt voor privé en emolumenten kunnen worden overgenomen van staat L rubriek I en van staat M rubriek I. Hierbij moeten alleen de hoeveelheden van de lopende oogst worden overgenomen. Dus niet de marktbaar gewassen van de vorige oogst. Waardering vindt plaats tegen t.z.t. op te geven prijzen.

Regel 20. Zaaizaad en pootgoed. Het hier op te nemen zaaizaad- en pootgoedverbruik moet worden overgenomen van staat L rubriek II. Deze hoeveelheden moeten worden gewaardeerd tegen t.z.t. op te geven prijzen.

Regel 21. Subtotaal. Na inboeking van regel 20 kan dus een subtotaal worden bepaald. Dit subtotaal geeft dus de opbrengst marktbaar gewassen aan, zonder het interne verkeer.

Regel 23. Eindvoorraad voor veevoer. De eindvoorraad voor veevoer is door de deelnemer opgegeven in rubriek III van staat 1.02 G.

De hoeveelheden worden gewaardeerd tegen later op te geven prijzen.

Regel 22. Vervoederd. De in eigen bedrijf vervoederde hoeveelheden kunnen worden overgenomen van de rubrieken II en III van Staat E.

Hierbij moeten alleen de hoeveelheden en bedragen van de kolom "lopende oogst" worden overgenomen.

Regel 24. Totaal. Te bepalen als totaal van de regels 21 t/m 23. De totaalkolom en regel 24 moeten in het vierkant sluiten. De opbrengsten in kg, welke hier worden bepaald, moeten nu overeenstemmen met de opbrengsten, welke door de deelnemer zijn opgegeven in rubriek I van staat 1.01 G.

Rubrieken II en III.

144. De specificatie van regel 22 van rubriek I wordt opgesteld in deze rubrieken II en III. Bovendien moeten hierbij nog worden opgenomen de vervoederde hoeveelheden marktbaar gewassen van de vorige oogst. De gewassen worden onder elkaar geplaatst. Hierbij wordt voor elke oogst een afzonderlijke regel gebruikt, dus b.v. 2 regels voor rogge, 2 regels voor haver, enz. De verschillende hoeveelheden worden, wat de oogst 1952 betreft, gewaardeerd tegen de in bijlage IX opgenomen prijzen. De prijzen voor de producten van oogst 1953 zullen later worden opgegeven. Voor zover er op bepaalde bedrijven voerbieten aan varkens en pluimvee worden vervoederd, moeten deze hoeveelheden ook worden gewaardeerd en worden opgenomen in rubriek III. Wel moet er dan op gelet worden, dat deze hoeveelheden niet worden opgenomen op regel 22 van rubriek I.
145. Hoe worden echter de hoeveelheden bepaald, welke zijn vervoederd? Dit kan op twee manieren gebeuren:
- a. De deelnemer heeft een voorraadregister bijgehouden. Dan kunnen, wanneer de voorraadregisters zijn afgesloten, zonder meer de totalen uit de voorraadregisters worden overgenomen in de rubrieken II en III.
  - b. de deelnemer heeft steeds rubriek IV van de kasstaat ingevuld. Deze hoeveelheden zijn dan verder verwerkt in het resultatenboek op staat M. Aangezien echter het totaal van staat M niet precies zal aansluiten met wat per saldo, voor verbruik in eigen bedrijf beschikbaar was, moet hierop eerst een controle worden toegepast. Deze controle wordt uitgevoerd op staat MG. De verkregen uitkomsten op staat MG worden dan verder verwerkt in de rubrieken II en III van staat E. De wijze van opstellen van staat MG en het afsluiten van staat M zal worden behandeld in § 33.

§ 27. Specificatie van het aangekochte veevoer, enz. (Staat F en G).

I. Staat F.

146. Op staat F zijn de hoeveelheden en bedragen per soort van het aangekochte veevoer geboekt. Nadat de verschillende kolommen van deze staat zijn geteld, moet het bedrag in de totaalkolom overeenstemmen met het bedrag, geboekt op regel 1, kolom e van staat C. Nu moeten echter op staat F nog enkele bedragen worden bijgeboekt of afgeboekt.

Bijgeboekt worden:

- 1e. de beginvoorraden, welke kunnen worden overgenomen uit de boekhouding van het vorig boekjaar en
- 2e. de schulden aan het einde van het boekjaar, welke door de deelnemer zijn opgegeven in rubriek II van staat 1.02 G.

Afgeboekt moeten dan nog worden de voorraden, welke aan het einde van het boekjaar nog aanwezig zijn. Deze voorraden zijn eveneens reeds door de deelnemer opgegeven op staat 1.02 G.

Na deze bewerkingen resulteert dus het "totaal beschikbare voeder". Dit is het totaal van wat aan de verschillende diersoorten is vervoederd. Deze vervoederde hoeveelheden moeten dan zodanig worden geboekt, dat gemakkelijk is te zien, aan welke diersoorten het is toegerekend. Onder de regel "totaal beschikbaar" kan men nu de specificatie naar diersoort opstellen en wel zodanig, dat voor elke diersoort 1 regel wordt genomen.

De volgorde hierbij moet zijn: eerst voeder voor rundvee en dan vervolgens voor paarden, voor varkens en voor pluimvee.

II. Staat G.

147. In § 17 is reeds aangegeven voor welke doeleinden staat G alzo kan worden gebruikt. Wanneer dit is om staat F uit te breiden, dan kan hier zonder meer naar het voorgaande in deze § worden verwezen.

Ook is echter in § 17 aangegeven, dat staat G kan worden gebruikt om fruitopbrengsten en hierbijbehorende kosten te specificeren. Aan het einde van het jaar wordt van deze geboekte veilingafrekeningen een totaal bepaald. Bij het totaal, geboekt in kolom 5 (zie § 17) moeten dan nog enkele opbrengsten worden bijgeboekt, namelijk:

- a. het privéverbruik (over te nemen van staat M, rubriek I)
- b. de waarde van de aanwas van jonge boomgaarden. Dit bedrag wordt berekend door uit te gaan van een bepaalde waardevermeerdering per ha.

Dit bedrag wordt vastgesteld door een deskundige.

Door optelling verkrijgt men de totale opbrengst van de boomgaard. Dit bedrag moet dan ook verkregen worden op regel 18 kolom u van staat B. Het verschil tussen de bedragen van de regels 18 en 1 in kolom u van staat B moet dan op een van de regels 5-17 worden bijgeboekt.

Deze bijboeking zal dus bestaan uit het bedrag van de kosten aan de veiling, de waardevermeerdering door aanwas en het privéverbruik.

148. De kosten aan de veiling, welke ook op staat G zijn geboekt, moeten nu nog worden overgebracht naar de uitgaven staat C. Dit kan geschieden door het totaal van de veilingkosten te boeken op regel 8 kolom ij van staat C. Op staat G zijn ook nog bedragen geboekt voor ontvangen emballage en teruggezonden emballage. De twee kolommen "ontvangen emballage en teruggezonden emballage" moeten aan het eind van het boekjaar, nadat de voorraden fust zijn bijgeboekt, eenzelfde totaalbedrag aangeven. Wanneer er aan het eind van het boekjaar minder fust teruggezonden is, dan er ontvangen is, dan is er fust op het bedrijf verloren gegaan. Dit verschil kan dan als kosten worden opgenomen. Vooraf moet echter de juistheid van de geboekte bedragen voor emballage worden nagegaan.

§ 28. S p e c i f i c a t i e a a n g e k o c h t e m e s t s t o f f e n
(S t a a t H)

149. Wanneer gedurende het boekjaar de verschillende gegevens over kunstmest op staat H zijn ingeboekt, dan kan de kunstmest-administratie worden afgesloten. Allereerst wordt het totaal bepaald van veldinventaris + beginvoorraad + aankopen tot + 1 November. Dit totaal wordt opgenomen op regel 12. Ook van de 3 kolommen, welke de hoeveelheden zuivere meststof aangeven, moet een totaal worden bepaald op regel 12. Gelijktijdig wordt het totaal bepaald van de voor de lopende oogst gestrooide meststoffen. Dit totaal kan worden ingevuld op een van de regels 30-41 en wel zodanig, dat de regel "totaal" wordt opgenomen, direct onder de laatst geboekte strooijing voor het lopende oogstjaar. De verkregen totalen in kg per kunstmestsoort voor bouwland, voor grasland en voor boomgaard worden dan overgenomen in de kolom "kg" van de regels 13, 14, 15 en 16. Door het verschil te bepalen tussen de hoeveelheden op de regels 12 en 16 verkrijgt men de gegevens voor regel 17. Dit verschil op regel 17 moet dan aangeven de aangekochte, maar nog niet gestrooide hoeveelheden per + 1 November. Deze hoeveelheden zijn ter contrôle reeds door de deelnemer opgegeven in rubriek V van staat 1.01 G. Nadat de hoeveelheden op de regels 13-17 zijn ingevuld, kunnen op eenvoudige wijze door het berekenen van de gemiddelde aankooprijzen, de bedragen voor de regels 13-17 worden bepaald. Nu moeten de hoeveelheden zuivere N, P₂O₅ en K₂O voor de regels 13 t/m 17 nog worden berekend uit de reeds opgenomen gestrooide hoeveelheden meststoffen. (Zie hiervoor de gegevens op bijlage II.) Hierna moet worden gecontroleerd of na invulling van deze hoeveelheden zuivere meststof op de regels 13, 14, 15 en 17 de verticale tellingen van de kolommen "kg zuiver" kloppen. Hiermede is dan de berekening van de kunstmestkosten voor het lopend boekjaar gereed.
150. Hierna wordt het totaal van de regels 17 t/m 23 bepaald en ingevuld op regel 24. Uit de totalen van de hoeveelheden meststoffen op regel 24 kunnen dan de hoeveelheden zuivere meststof voor deze regel worden berekend. Vervolgens wordt nagegaan of dan de totalen van de tellingen van de regels 17 t/m 23 van de hoeveelheden "kg zuiver" overeenstemmen met de reeds berekende totalen. De bedragen en hoeveelheden van regel 24 moeten worden overgenomen op regel 1 van het resultatenboek van het volgend boekjaar. Eveneens wordt het totaal bepaald van de na + 1 November voor de volgende oogst gestrooide meststoffen. Dit totaal kan worden ingevuld op regel 41. Vervolgens worden deze gegevens van regel 41 overgenomen op regel 26 in het resultatenboek van het volgend boekjaar.

151. Bij de bedrijven, waarvan de gegevens worden gebruikt voor het kostprijsrapport van de melk moet nog een verdere specificatie worden gemaakt op de regels 28 t/m 41. Voor deze bedrijven kan namelijk niet worden volstaan met één bedrag voor kunstmestkosten voor bouwland en één bedrag voor grasland, maar moet een verdere verdeling worden gemaakt voor stikstof, fosfaat, kali, mengmeststoffen en overige meststoffen. Tenslotte moet bij deze bedrijven een schatting worden gemaakt van de gestrooide hoeveelheden stalmest, welke voor de lopende oogst zijn gestrooid op bouwland en op grasland. Dit kan worden aangegeven door de stalmest op bouwland te berekenen in een percentage van de totale gestrooide hoeveelheid stalmest.

§ 29. H e t b e r e k e n e n v a n d e g e m i d d e l d e v e e b e z e t t i n g (S t a a t I).(ie)

a. Berekening van de gemiddelden uit de inventarisaties.

152. Wanneer alle inventarisaties volledig zijn ingevuld, dan zijn er 27 waarnemingen verwerkt. De totalen van de kolommen 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 17, 20, 29, 30, 31, 32, 36 en 37 moeten worden gedeeld door 27. De uitkomsten van deze delingen geven de gemiddelde veebezettingen aan. Van de overige kolommen moeten op regel 28 de totalen worden ingevuld. Deze totalen zijn nodig voor de berekeningen van de omzet- en aanwasposten (zie § 30). Bovendien moet er overeenstemming bestaan tussen de totalen van de gekochte en verkochte dieren op regel 28 en de overeenkomstige totalen op de uitgaven- en ontvangstenstaat. De gemiddelde veebezetting op regel 29 moet tot één decimaal nauwkeurig worden berekend. (Alleen de gemiddelde pluimveebezetting in gehele getallen berekenen.)

b. Berekening van het aantal omgerekende dieren.

153. Op de regels 30-39 worden de gegevens opgenomen, met behulp waarvan het aantal omgerekende dieren kan worden berekend. Het aantal omgerekende dieren per groep wordt verkregen door het gemiddeld aantal dieren van regel 29 te vermenigvuldigen met de aangegeven omrekeningsfactoren. In de kolom "Totaal" wordt opgenomen:
op regel 35 de som van de regels 30 t/m 35,
op regel 38 de som van de regels 36 t/m 38.
Op de regel "Totaal" worden achtereenvolgens ingevuld:
a. het totaal aantal omgerekend overig vee (stieren, mestvee, jonge paarden en schapen),
b. het totaal aantal omgerekende dieren (dus rundvee + overig vee).

c. Berekening gemiddelde pluimveebezetting.

154. De gemiddelde pluimveebezetting moet worden berekend om het voederconsumptie door het pluimvee te kunnen beoordelen. Hierbij moet dus het voederconsumptie door de kuikens worden herleid tot een berekend voederconsumptie per omgerekende hen. De bij deze omrekening te gebruiken normen zijn reeds op blz 39 van het resultatenboek opgenomen. Bij de opstelling van het schema is aangenomen, dat de pluimvee-inventarisaties eenmaal per 14 dagen plaats vinden en dat de kuikens bij een leeftijd van $5\frac{1}{2}$ maand worden overgeboekt naar de kolom leghennen. Worden nu de kuikens in het begin van het boekjaar nog 5 of 6 maal ingevuld in kolom 38 (1 Mei inventarisatie meegerekend), dan moet regel 47 worden ingevuld. Is dit aantal 7, 8 of 9, dan moet regel 48 worden ingevuld. Als aantal moet dan, behoudens een abnormaal hoge sterfte onder de kuikens, het aantal naar leghennen overgeboekte kuikens worden genomen.

Meestal zal dus per bedrijf één van de regels 46, 47 of 48 en één van de regels 51, 52 of 53 worden ingevuld.

155. De op blz 39 aangegeven normen zijn afgeleid van de normen, welke reeds voor het boekjaar 1951/52 zijn gebruikt voor de berekening van het voederverbruik door de kuikens op de pluimveebedrijven.

Deze normen voor de pluimveebedrijven waren:
voederverbruik door kuikens/jonge hennen gedurende de eerste 24 weken:

	Lichte rassen	Zware rassen
na 1 maand	0,5 kg	0,6 kg
na 2 maanden	2,- kg	2,4 kg
na 3 maanden	3,7 kg	4,4 kg
na 4 maanden	5,8 kg	7,- kg
na 5 maanden	8,4 kg	10,- kg
na 5½ maand	10,- kg	12,- kg.

Het voederverbruik van leghennen kan worden gesteld op $\pm$ 45 kg per jaar.

Met behulp van bovenstaande gegevens werden de normen berekend, welke in het resultatenboek op blz 39 zijn opgenomen.

Ten opzichte van de pluimveebedrijven is dit dus een sterke vereenvoudiging van de berekeningsmethode. Bij de berekening van de normen is rekening gehouden met een als normaal te achten afvalpercentage van de kuikens wegens sterfte.

156. Op regel 56 moet het totale voederverbruik van de pluimveestapel worden ingevuld in kg omgerekend krachtvoer. Dit verbruik wordt bepaald door het totaal van de hoeveelheden ochtendvoer, gemengd graan, opfokvoer, kuikenzaad en overige granen en meelsoorten te vermeerderen met 20% van de hoeveelheid vervoederde aardappelen. Vijf kg aardappelen komt dus overeen met 1 kg krachtvoer.

§ 30. Berekening van de omzet- en aanwasposten.

157. Voor de wijze van berekenen van het saldo omzet en aanwas van rundvee, paarden, schapen, varkens en pluimvee wordt verwezen naar de Algemene Instructie. In Hoofdstuk VI van deze algemene instructie wordt de omzet en aanwas van vee met de verschillende problemen, welke zich hierbij voordoen, uitvoerig besproken.

a. Rundvee

158. De aantallen dieren, op te nemen op de beginbalans, kunnen worden overgenomen van de eindbalans van het vorig jaar (en van staat I^(ie) regel 1). De gegevens van staat I^(ie) regel 27 moeten worden opgenomen op de eindbalans. Staat J vraagt echter een verdere onderverdeling naar leeftijdsclassen, dan de vee-inventarisaties op staat I^(ie) aangeven. Deze verdergaande specificatie kan echter worden opgesteld met behulp van de veestaat (staat 1.OOG).
159. Het rundvee, dat op de begin- en eindbalans tegen gelijke bedragen wordt gewaardeerd, moet per bedrijf worden ingedeeld in één van de 8 prijsklassen, welke t.z.t. zullen worden opgegeven. Het is niet de bedoeling, dat per gebied de veestapels van de verschillende bedrijven min of meer gelijkelijk over de acht klassen worden verdeeld. Per gebied moeten in hoofdzaak 3 prijsklassen bij de berekeningen worden gebruikt.

Natuurlijk blijft de mogelijkheid bestaan voor een bijzonder goed, of een bijzonder slecht bedrijf een andere dan deze drie prijsklassen te gebruiken. De middelste van deze drie prijsklassen, de zogenaamde middenklasse, zal ook t.z.t. voor elk gebied worden opgegeven.

De aan- en verkopen moeten worden overgenomen van de staten B en C uit het kasboek.

Steeds moet er op gelet worden, dat de twee tellingen van de aantallen dieren hetzelfde totaal geven.

160. Wanneer, in verband met verkoop van niet-t.b.c. vrije dieren, de deelnemer nog een premie tegoed heeft, dan moet deze premie op de blanco regel onder de verkopen worden bijgeboekt. Gegevens over deze premie kunnen worden ontleend aan rubriek VII van staat 1.02 G.

b. Paarden.

161. Paarden van 3 jaar en ouder moeten tegen verkoopwaarde worden opgenomen met inachtneming van punt 176 van de Algemene Instructie. De gegevens voor de beginbalans (ook de bedragen), kunnen dus zonder meer worden overgenomen van de eindbalans van het vorig boekjaar. Ook de jonge paarden kunnen in principe worden opgenomen tegen de door de deelnemer op te geven verkoopwaarde. Deze waarde kan worden gecontroleerd met de t.z.t. op te geven normale verkoopprijzen. Het feit, dat er jaarlijks op een werkpaard wordt afgeschreven, houdt in, dat bij sterfte van een werkpaard het verlies niet kan worden opgenomen in het saldo van de post omzet en aanwas; boekwinsten bij verkoop van werkpaarden evenmin. Winsten, welke worden gemaakt door verkoop van paarden, welke mede gehouden worden voor de fokkerij, kunnen echter wel in het resultaat worden verwerkt.

c. Schapen.

162. Schapen worden op de begin- en eindbalans tegen dezelfde prijzen gewaardeerd. Hiervoor zullen de prijzen eveneens t.z.t. worden opgegeven. De berekening van het saldo omzet en aanwas vindt plaats op dezelfde wijze, zoals dit onder a voor rundvee is aangegeven.

d. Varkens.

163. De varkens worden op de begin- en eindbalans gewaardeerd tegen door de deelnemer geschatte bedragen. De gegevens op de beginbalans kunnen dus worden overgenomen van de eindbalans van het vorig jaar. De waarde van de dieren op de eindbalans kan worden overgenomen van rubriek VI van staat 1.02 G. Bij het overnemen mogen geen dieren van uiteenlopende leeftijdsklassen in één totaal worden overgenomen. Bovendien moeten de gegevens van rubriek VI van staat 1.02 G worden gecontroleerd op betrouwbaarheid. Dit houdt dus in, dat men er b.v. op toeziet, dat waarderingen van dieren van eenzelfde gewicht op verschillende bedrijven ook tegen ongeveer gelijke prijzen geschieden. Eventuele verschillen in de waardering moet dus steeds kunnen worden verklaard. De bedragen voor aan- en verkopen worden ontleend aan de staten B en C uit het kasboek. Gegevens over huisslaching zijn door de deelnemer opgegeven in rubriek V van staat 1.02 G. Als aantal geboren biggen moet het aantal geboren biggen worden opgegeven, verminderd met het aantal biggen, dat binnen de eerste + 7 weken is gestorven. Opgenomen moet dus worden kolom 21 verminderd met kolom 23 (van staat I^(ie)).

- e. Pluimvee.
164. Evenals het rundvee wordt ook het pluimvee op de begin- en eindbalans tegen dezelfde prijzen gewaardeerd. Van de kuikens moet ook de leeftijd worden ingevuld. De beginbalans kan, wat aantallen en leeftijd betreft, worden overgenomen van de eindbalans van het vorig jaar (en van staat 1.00 G rubriek IV). Staat I (ie) levert de gegevens voor de eindbalans. In de loop van het boekjaar zullen de prijzen worden opgegeven, waartegen het pluimvee moet worden gewaardeerd. Het privé-verbruik wordt door de deelnemer opgegeven op staat 1.02 G.

§ 31. B e r e k e n i n g l o o n k o s t e n e n e m o l u m e n t e n
(S t a a t K).

- a. Berekening van aantal beschikbare niet-omgerekende arbeidskrachten.
165. In de Algemene Instructie is in Hoofdstuk IV aangegeven op welke wijze arbeidskosten en arbeidshoeveelheden worden berekend. Wanneer alle tijdschrijfgegevens zijn ingeboekt, kan op regel 27 het totaal worden bepaald. Op regel 28 worden deze totalen per persoon berekend in een percentage van een normaal aantal werkuren per jaar. Dit normale aantal werkuren is 3200 per jaar (zie Algemene Instructie punt 120). Bovendien moet worden nagegaan of het totaal van de loonbedragen voor het betaalde personeel overeenkomt met het bedrag op regel 19 kolom d van staat C. De op regel 28 berekende percentages moeten nu worden vergeleken met de percentages, welke aan het einde van het boekjaar door de deelnemer zijn opgegeven in de kolom "gedeelte van het jaar gewerkt in bedrijf" van rubriek IV van staat 1.02 G. Zijn er grote verschillen, dan moet worden nagegaan, welke gegevens juist zijn. Hierbij moet men wel bedenken, dat het uiteindelijk bij de berekening van de loonkosten gaat om een beloning van de beschikbare tijd. Het kan dus mogelijk zijn, dat niet voor de gehele beschikbare tijd werkuren op de regels 1-25 zijn geboekt. In een dergelijk geval zal dus voor een bepaald gezinslid het percentage op regel 28 lager zijn dan het percentage in rubriek IV van staat 1.02 G. Voor de berekening van de loonkosten zal echter het percentage van rubriek IV moeten worden ingevuld op een van de regels 29-35 van staat K rubriek II (in de kolom "beschikbare niet-omgerekende arbeidskrachten"). Echter nogmaals, het door de deelnemer opgegeven percentage moet, met behulp van de tijdschrijfgegevens, kritisch worden beoordeeld.
De tijdschrijfgegevens van staat K en de gegevens in rubriek IV van staat 1.02 G zijn dus twee min of meer gelijke opgaven, welke echter ten doel hebben een zo betrouwbaar mogelijke loonberekening te verkrijgen.
Voor het betaalde personeel en voor de vrouwelijke gezinsleden zullen de percentages van regel 28 van staat K en van rubriek IV van staat 1.02 G per persoon gelijk moeten zijn. Is dit niet zo dan is in ieder geval één van de twee opgaven onjuist. Tot deze conclusie moet men wel komen, omdat voor vrouwelijke gezinsleden de beschikbare tijd wordt gelijkgesteld aan de werkelijk gewerkte tijd.
Op regel 42 van staat K wordt het totaal niet-omgerekende arbeidskrachten ingevuld (totaal van de regels 36 en 41).

b. Berekening van de totale loonkosten.

166. In rubriek II van staat K worden ook de loonkosten berekend. T.z.t. zal een opgave van de jaarlonen worden gegeven (inclusief sociale lasten), welke betrekking hebben op de verschillende leeftijdsgroepen in de verschillende gebieden. Door het getal van de beschikbare, niet-omgerekende arbeidskrachten te vermenigvuldigen met het jaarloon, verkrijgt men de loonkosten per persoon. Hierna kan men op regel 36 de totale loonkosten van boer en gezinsleden berekenen. Op regel 37 worden de loonkosten voor de dienstbode ingevuld. Er wordt hierbij verondersteld, dat de hoogte van dit loon overeenkomt met het loon van een vrouwelijk gezinslid van dezelfde leeftijd.
167. Op regel 38 wordt het loon van het betaald personeel ingevuld, over te nemen van regel 19 kolom d van staat C. De totale waarde van de emolumenten wordt ingevuld op regel 39. Op staat L rubriek I kan de berekening van deze waarde van de emolumenten worden opgesteld. De bij deze berekening te gebruiken prijzen zullen later worden opgegeven. Onder overige emolumenten op staat L kunnen b.v. ingevuld worden het bedrag voor kost en inwoning, eventueel niet-ingehouden loonbelasting, niet-ingehouden sociale lasten, enz.
168. De sociale lasten voor het vreemde personeel moeten worden ingevuld op regel 40. Deze sociale lasten moeten betrekking hebben op de loonbedragen van de regels 38 en 39. In het loonbedrag van de dienstbode (regel 37) zijn namelijk de sociale lasten reeds begrepen. Vervolgens kunnen dan op regel 42 de totale loonkosten worden ingevuld. Dit bedrag is een totaal van loonkosten eigen personeel (regel 36) en loonkosten vreemd personeel (regel 41).

c. Berekening aantal omgerekende arbeidskrachten.

169. De niet-omgerekende arbeidskrachten worden op basis van de loonverhoudingen tussen mannelijk en vrouwelijk personeel, genoemd in de C.A.O., omgerekend tot omgerekende arbeidskrachten. Deze normen, welke bovendien voor de verscheidene leeftijdsgroepen verschillend zijn, zullen, tegelijk met de jaarlonen, worden opgegeven. Bij een bepaald jaarloon, dat in de tweede kolom is ingevuld, behoort dus een bepaalde norm. Hieruit blijkt dus van welk belang nauwkeurige aantekeningen betreffende de leeftijden van alle arbeidskrachten zijn. Regel 42 geeft dan het totaal aantal omgerekende arbeidskrachten.
170. Het kan in enkele uitzonderingsgevallen voorkomen, dat er arbeidskrachten zijn, waarvan de werkelijke arbeidsprestatie niet in verhouding staat met de voor een bepaalde leeftijd te gebruiken loonbedrag en omrekeningsnorm. Dit kan zich voordoen bij oudere arbeidskrachten boven 65 jaar, welke min of meer uit liefhebberij nog wat werk verrichten. In deze gevallen moet er een correctie worden aangebracht. In geen geval mag dan echter het aantal niet-omgerekende arbeidskrachten worden gewijzigd. Wanneer b.v. van een persoon van 70 jaar de werkelijke prestatie 50% van een volwaardige arbeidskracht is, dan kan in dit geval het jaarloon worden gesteld op 50% van het maximum jaarloon. De norm voor omrekening tot omgerekende arbeidskrachten is dan niet 100 maar eveneens 50% van 100.

§ 32. Berekening aantal standaarduren
(Staat L)

171. De berekening van het aantal standaarduren heeft tot doel, voor het bedrijf de totale arbeidsbehoefte aan te geven. Een standaarduur geeft een bepaalde hoeveelheid werk aan, welke onder normale omstandigheden in een bepaalde tijd kan worden verricht. Met behulp van het begrip standaarduur is het dus mogelijk, de zeer verschillende soorten werkzaamheden, welke moeten worden verricht, onder één noemer te brengen. Voor deze verschillende werkzaamheden zijn normen vastgesteld. Bijlage V van deze instructie geeft een opsomming van deze normen. De normen zijn uitgedrukt per ha of per dier. Het totaal aantal standaarduren kan dus worden berekend door voor elk gewas en voor elke diersoort de oppervlakte of het aantal dieren te vermenigvuldigen met de hiervoor vastgestelde normen per ha of per dier.
172. De recapitulatie van de berekeningen wordt opgenomen in rubriek III van staat L. De berekeningen worden dus uitgevoerd op andere staten. De recapitulatie heeft betrekking op:
- a. standaarduren voor bouwland. De berekening hiervan wordt opgesteld op staat 1,01 G rubriek II. Hoofdgewassen en nagewassen worden afzonderlijk opgenomen. De gegevens over de gewassen, waarvoor standaarduren moeten worden berekend, zijn reeds opgenomen in rubriek I. In rubriek II moeten dus steeds de uren van een bepaald gewas op de betreffende regel worden ingevuld. Voor de diverse graangewassen (regels 1-5) kan met 1 totaal worden volstaan. Bovendien moeten op regel 23 van rubriek II de standaarduren voor de boomgaard worden ingevuld. Het totaal van rubriek II wordt ingevuld op regel 23 (in de kolom nagewassen).
173. In enkele gevallen kunnen de normen, zoals deze in bijlage 10 zijn aangegeven, niet worden gebruikt. Deze uitzonderingen zijn:
- 1e. Voor nagewassen, welke niet zijn geoogst of zijn ondergeploegd moet men de norm vermenigvuldigen met $\frac{1}{3}$.
  - 2e. Wanneer een boomgaard praktisch geen opbrengst heeft (b.v. gebruikt wordt als uitloop voor varkens en pluimvee) moet men de norm voor grasland + kunstweiden (65 uren) nemen in plaats van die van de boomgaard (1000 uren).
  - 3e. Wanneer het een jonge boomgaard betreft wordt de norm 500 uren per ha. De norm van 1000 uren per ha geldt dus alleen voor goede boomgaarden.
  - 4e. Wanneer een boomgaard onderteelt van bouwlandgewassen heeft dan neemt men als aantal standaarduren per ha het gemiddelde van die van het betreffende gewas en die van de boomgaard.
  - 5e. De norm voor asperges (2000 uren) geldt alleen, wanneer er een opbrengst is. De norm voor jonge aanplant is 500 per ha.

b. Standaarduren voor gemaaid grasland.
174. De berekening wordt uitgevoerd op staat 1.01 G rubriek VI. Er worden alleen standaarduren gerekend voor het maaien van grasland en van kunstweiden. De gegevens uit de kolom "klaver" blijven dus voor de standaardurenberekening, buiten beschouwing.

c. Standaarduren voor veeverzorging.
175. De berekening wordt uitgevoerd op de regels 30 t/m 43 van staat I(ie). De standaarduren voor rundvee worden bepaald door de norm te vermenigvuldigen met het gemiddeld aantal melkkoeien. In deze norm is dan de tijd besteed aan de verzorging van het jongvee, stieren en mestvee begrepen. Evenzo is in de norm voor werkpaarden, de tijd voor de verzorging van jonge paarden begrepen.

d. Overige werkzaamheden.
176. Op regel 11 van staat L kunnen tenslotte nog standaarduren worden opgenomen voor speciale werkzaamheden. Het kan b.v. voorkomen, dat in belangrijke mate werk voor derden wordt verricht, b.v. met de trekker, verzorgen van een melkriet, paardewerk bij derden. In deze gevallen kan dan hiervoor een aantal standaarduren worden opgenomen. Het is niet mogelijk hiervoor normen op te geven. Dit kan door de uitwerker het beste van geval tot geval worden bekeken.

§ 33. Verbruik van producten uit eigen bedrijf (Staat M) en het invullen van het controleformulier (formulier MG).

a. Staat M.
177. Wanneer de gegevens op staat M zijn ingeboekt volgens de richtlijnen, gegeven in § 22, dan kunnen de totalen worden bepaald, met daarnaast subtotalen voor de producten van de vorige oogst en voor de producten van de lopende oogst. Het is echter niet mogelijk de hier berekende totalen dan zonder meer over te nemen op regel 22 van staat E en in de rubrieken II en III van staat E. Zeer zeker zou dan op staat E per gewas het totaal van de hoeveelheden van de regels 16 t/m 23 niet gelijk zijn aan de geoogste hoeveelheid, welke door de deelnemer is opgegeven op staat 1.01 G rubriek I. Dit komt, omdat de deelnemer bij het opgeven van de vervoederde hoeveelheden op de kasstaat (rubriek IV) meestal afgeronde getallen vermeldt, welke bovendien slechts bij benadering juist zijn. Dit betekent dus, dat de gegevens, welke in eerste instantie zijn genoteerd op staat M, zodanig moeten worden gewijzigd, dat de vervoederde hoeveelheden gelijk zijn aan: het totaal beschikbare (beginvoorraad + opbrengst van de laatste oogst) verminderd met de verkopen, vorderingen, eindvoorraad, privéverbruik, emolumenten en zaaizaad uit eigen bedrijf (regels 16 t/m 20 en 23 van staat E). De opbrengstgegevens in totaal, opgegeven door de deelnemer, mogen echter nooit worden gewijzigd. Deze z.g.n. dorsgegevens worden als juist beschouwd. Dus moeten de opgaven van de vervoederde hoeveelheden worden gewijzigd. Deze wijzigingen mogen echter niet door af- of bijbcekingen op staat M worden aangebracht. Hiervoor moet formulier MG worden gebruikt.

- b. Formulier MG.
178. Het is de bedoeling, dat formulier MG door het L.E.I.- personeel wordt ingevuld en dat, wanneer er verschillen blijken te zijn, dit formulier aan de deelnemer wordt gezonden.
De deelnemer kan dan opgeven door welke bij- of afboekingen in de vervoederde hoeveelheden de verschillen kunnen worden opgeheven.
Hierbij wordt aangenomen, dat de deelnemer ook regelmatig het voederverbruik in rubriek IV van staat 1.03 G heeft opgegeven.
Wanneer dan ook op formulier MG grote verschillen zouden voorkomen welke zijn ontstaan, doordat rubriek IV van staat 1.03 G niet regelmatig is ingevuld, dan moet men zich afvragen of het nog wel zin heeft de boekhouding, wat het boeken van het "interne verkeer" betreft, nog verder uit te werken. De betrouwbaarheid van de resultatenberekeningen per diersoort wordt namelijk in zeer grote mate bepaald door het nauwgezet noteren van de vervoederde producten uit eigen bedrijf.
179. Voor elk boekjaar worden 2 formulieren MG ingevuld, namelijk 1 formulier voor de oude oogst en 1 formulier voor de nieuwe oogst. Het formulier voor de oude oogst kan dus reeds worden opgesteld zodra uit de gegevens op staat M blijkt, dat de oude oogst geheel is vervoederd. Op regel 1 worden de beginvoorraden overgenomen vanaf regel 23 van staat E van het vorig boekjaar. In de kolom "er is geboekt" worden de vervoederde hoeveelheden overgenomen van de regel "vorige oogst" van staat M. Wanneer er nog producten van de vorige oogst zijn verkocht (dit blijkt b.v. uit de boekingen in kolom v van staat B) dan moeten deze verkopen worden geboekt op regel 4. Door optelling van de getallen in de kolommen "er is geboekt" kan het totaal op regel 16 worden ingevuld. Regel 3 verminderd met regel 16 geeft het verschil op regel 17. Dit verschil nu moet worden verklaard door de deelnemer. Het zal dan hierop neerkomen, dat de vervoederde hoeveelheden worden gewijzigd. Het meerdere of mindere verbruik kan dan met de aanduiding + of - worden opgenomen in de blanco kolom.
180. Eenzelfde werkwijze moet worden gevolgd voor het formulier MG, waarop de gegevens van de nieuwe oogst worden ingevuld. Hierbij worden op regel 2 de geogste hoeveelheden ingevuld. De gegevens hiervoor moeten worden overgenomen van rubriek I van staat 1.01 G. Verder worden de regels 4 t/m 8 en 14 overgenomen van staat E en de regels 9 t/m 12 van staat M "lopende oogst". De verdere verwerking kan dan gelijk zijn aan die, welke reeds is aangegeven voor de producten van de vorige oogst.

HOOFDSTUK V

HET AFSLUITEN EN UITWERKEN VAN DE BOEKHOUDING

HET KASBOEK

§ 34. H e t o p n e m e n v a n v o o r l o p i g e g e g e v e n s
(S t a a t A)

181. Op deze staat moeten gegevens worden opgenomen, welke verband houden met financiële feiten, welke in de boekhouding van het volgende boekjaar zullen worden geboekt, maar betrekking hebben op opbrengsten van dit boekjaar. Anderzijds moeten er echter ook gegevens worden opgenomen, welke mede betrekking hebben op de boekhouding van het voorafgaande boekjaar.

Opbrengsten voor dit boekjaar, welke op het moment van uitwerken nog niet definitief waren.

182. Het kan voorkomen, dat de financiële opbrengst van een bepaald product nog niet definitief is, doordat er nog een nabetaling of iets dergelijks te verwachten is. Dit is echter geen reden het uitwerken van de boekhouding hierop te laten wachten. In zo'n geval kan de boekhouding toch worden uitgewerkt met de uitdrukkelijke voorwaarde echter, dat van alle onvolledigheden of schattingen aantekening wordt gehouden. Er moet dus worden aangegeven in welke mate er in de uitgewerkte boekhouding nog schattingen of onvolledigheden voorkomen. Voor elk geval zijn 3 regels gereserveerd. De bedoeling is dus, dat er een uitvoerige notitie van wordt gehouden. Zo kunnen er nabetalingen zijn op melk, aardappelen, suikerbieten. Ook kan er nog een ongedorste voorraad graan aanwezig zijn, welke is geschat. Wanneer er b.v. nog een nabetaling op melk te verwachten is, moet dit hier worden genoteerd en b.v. niet als kanttekening op een andere staat, waarop de melkopbrengst verantwoord is. Het moet dus zo zijn, dat wanneermen staat A opslaat, men een volledig overzicht heeft van de geschatte en/of nog te verwachten opbrengsten. Zodra de definitieve gegevens bekend worden, moet dit direct aan het hoofdkantoor worden doorgegeven.

183. Er kunnen echter ook nog wijzigingen zijn, nadat de gegevens van de boekhouding reeds in het standaardoverzicht zijn verwerkt. Ook deze wijzigingen moeten dan echter achteraf door de uitwerker in deze rubriek worden opgenomen. Deze wijzigingen kunnen b.v. blijken uit de kasstaten van het volgende boekjaar. Zodra dus een dergelijke wijziging bekend wordt moet de correctie worden genoteerd op staat A. Bovendien dan met de vermelding of de correctie al of niet in het standaardoverzicht is verwerkt. Deze aantekeningen moeten zodanig zijn, dat steeds de totaalopbrengst er uit blijkt. Dus b.v. de totaalopbrengst was f..... maar moet worden f..... Dit geldt dan voor gegevens over de volledige nabetaling, over de gehele opbrengst van een bepaald gewas, enz. Wanneer een bedrijf t.b.c.-vrij verklaard wordt en de subsidies op de verkochte reactiedieren worden ontvangen, dan moet dit ontvangen bedrag op staat A worden vermeld. Tevens moeten dan, per boekjaar afzonderlijk, de reserveringen voor deze opbrengsten worden vermeld, zoals deze in de boekhoudingen van de voorafgaande boekjaren zijn opgenomen. Uit deze opstelling zal dus moeten blijken in hoeverre de reserveringen juist zijn geweest.

Aansluiting met boekhouding van vorig boekjaar.

184. Bij het uitwerken van de boekhouding moet steeds, wanneer dit mogelijk is, worden nagegaan of de boekhouding aansluit aan die van het vorig jaar. In het ene geval zullen de aantallen of hoeveelheden moeten aansluiten (b.v. aantallen dieren, voedervoorraden). In het andere geval zullen bedragen moeten aansluiten (b.v. waarden van varkens en paarden). Het gaat hierbij niet om de geringe verschillen, welke b.v. kunnen ontstaan, doordat een gedeelte van de aardappelvoorraad, welke op 1 Mei voor privéverbruik bestemd was, later is gevoederd aan varkens. Verschillen, welke meer dan + f. 50,- bedragen, moeten echter wel worden opgenomen. Ook verschillen, ontstaan door herwaardering van de varkensstapel, moeten hier worden opgenomen, ongeacht het bedrag.

§ 35. H e t a f s l u i t e n v a n d e o n t v a n g s t e n s t a a t
(S t a a t B)

185. Wanneer alle kasstaten zijn ingeboekt, kunnen de kolommen worden geteld en kunnen de totalen worden opgenomen op regel 1 (blz 14 en 15). De tellingen moeten worden gecontroleerd door middel van vierkantscontrole. Verder worden, voor zover mogelijk, de aansluitingen gecontroleerd met de overige staten in het resultatenboek. Daarna moeten op de ontvangstenstaat nog enkele bedragen worden bijgeboekt, waarna een totaal moet worden bepaald op regel 18 (met vierkantscontrole). Deze bijboekingen hebben echter slechts betrekking op enkele opbrengstcategoriën. Dit betekent dus, dat regel 18 niet voor alle kolommen de volledige opbrengst geeft. Bijboekingen op de kasstaat op de regels 2-17 blijven namelijk achterwege wanneer van een bepaalde kolom op een andere plaats in de boekhouding een verdere specificatie wordt gegeven. Op deze specificatiestaat vinden dan de betreffende bijboekingen plaats. Zo worden geen bijboekingen opgenomen in kolom e, verkoop marktbaar gewassen, omdat van deze kolom een specificatiestaat E bestaat waarop alle bijboekingen worden verwerkt. Na de totaalstelling op regel 1 vinden dan een aantal bijboekingen plaats.

Vorderingen aan het einde van het boekjaar, welke betrekking hebben op:

186. Verkoop van rundvee (kolom d en e).
Melkafleveringen (kolom f t/m j).
Overige opbrengsten rundveehouderij (kolom k en l).
Verkoop van varkens en dekgeld varkens (kolom m en n).
Verkoop van eieren (kolom o en p).
Verkoop van pluimvee, paarden en schapen (kolom q en r).
Overige opbrengsten, b.v. werk voor derden (kolom s en t).

Privéverbruik.

187. Alleen het privéverbruik van eieren en fruit wordt op regel 6 opgenomen. Privéverbruik van marktbaar gewassen, melk en huisslachten worden hier dus niet opgenomen, maar op de betreffende specificatiestatens.

188. Van een aantal kolommen zullen het bedrag en eventueel aantallen van regel 18 gespecificeerd moeten worden. Deze specificatie is dan noodzakelijk, wanneer een bepaald bedrag van regel 18 op de een of andere manier gesplitst op meer dan 1 regel op het verslag van de bedrijfsresultaten wordt opgenomen (zie § 42). Deze specificatie kan naar eigen inzicht worden aangegeven boven het opgenomen totaalbedrag op regel 18. De kolommen, waarop dit betrekking heeft, zijn: k, l, m, n, q, r, s, t en u.

§ 36. Specificatie van de volledige melkproductie (Staat B).

189. In § 13 is reeds aangegeven op welke wijze de melkafrekeningen van de fabriek op de ontvangstenstaat moeten worden ingeboekt. Van deze afleveringen zijn subtotalen bepaald voor de zomermelk en de wintermelk. Deze subtotalen worden overgenomen op de regels 21 en 22. Nadat de totalen zijn overgenomen, kunnen vetgehalte, opbrengstprijis per 100 kg melk en opbrengstprijis per kg melkvet van zomer- en wintermelk worden berekend. Ook naam en adres van de zuivelfabriek moeten worden ingevuld. Wanneer er huisverkopen van melk zijn geboekt in de kolommen f t/m j dan moeten deze huisverkopen worden overgenomen op de regels 23 en 24.

De hoeveelheden, welke op de overige regels moeten worden ingevuld, kunnen worden ontleend aan de volgende staten:

regels 25 en 26: overnemen van staat L rubriek I en staat M rubriek I

regels 28 en 29: overnemen van staat M rubriek II

regels 30 en 31: overnemen van staat M rubriek IV

regels 32 en 33: overnemen van staat M.

Vervolgens kunnen de totalen van zomer- en wintermelk en volledige melkproductie worden berekend op regel 36.

190. Op de regels 25, 28, 30 en 32 wordt het vetgehalte ingevuld, dat reeds is berekend op regel 21. Evenzo kan het vetgehalte, berekend op regel 22, worden overgenomen op de regels 26, 29, 31 en 33. Hierna kan dus de kolom "melkvet" volledig worden ingevuld en kan op regel 36 door deling het gemiddeld vetgehalte worden berekend. Wanneer er voorgemolken melk is vervoerd dus melk met een laag vetgehalte, dan moet voor deze melk een vetgehalte van 2% of 2½% worden genomen.

191. De melk, geboekt op de regels 25, 28, 30 en 32 wordt gewaardeerd tegen de prijs per 100 kg melk, welke is berekend op regel 21. Op dezelfde wijze wordt dus de melk op de regels 26, 29, 31 en 33 gewaardeerd tegen de prijs per 100 kg melk, welke is berekend op regel 22. Wanneer er voorgemolken melk is vervoerd, dan wordt het melkvet hierna gewaardeerd tegen de prijs van regel 21, resp. regel 22.

192. Op de regels 27 en 34 moeten subtotalen worden bepaald. Daarna moet op regel 35 de nabetaling worden opgenomen. Het bedrag moet eventueel worden gesplitst in het werkelijk ontvangen bedrag en het bedrag, dat op het ledenkapitaal is bijgeschreven. Natuurlijk blijft het op ledenkapitaal bijgeschreven bedrag voor rente buiten beschouwing. Ook moet het tijdvak worden opgegeven, waarop de nabetaling betrekking heeft. Er zijn gebieden waar de nabetaling pas een jaar, nadat de boekhoudingen zijn afgesloten, wordt bekend gemaakt door de fabriek. In deze uitzonderingsgevallen mag de laatst bekende nabetaling worden genomen. Een nabetaling door de fabriek gegeven over een kalenderjaar, behoeft niet over twee boekjaren verdeeld te worden. De nabetaling over kalenderjaar 1953 kan dus in zijn geheel worden opgenomen in boekjaar 1953/54.

193. Enkele malen, waar dit met een stippellijn is aangegeven, moet een gemiddelde prijs per 100 kg melk en/of per kg melkvet worden ingevuld. De gemiddelde vetprijs op regel 35 geeft aan de nabetalings per kg afgeleverd melkvet (van de regels 21 en 22). De berekende gemiddelde vetprijs kan worden gebruikt voor controle op de juistheid van de ingeboekte gegevens. Omdat ook de naam van de zuivelfabriek bekend is, moet men reeds tijdens de uitwerkperiode controleren of de inboekingen juist zijn geweest. Dit is op eenvoudige wijze mogelijk door een lijst te maken van de verschillende fabrieken en op deze lijst steeds wanneer een boekhouding is uitgewerkt, de bedragen te vermelden van de prijs per kg vet van zomermelk, wintermelk en de nabetalings. De cijfers van de bedrijven, welke aan eenzelfde fabriek leveren, mogen dan geen grote verschillen vertonen.

§ 37. Berekening van voorraadtoename of -afname (Staat B).

194. In de boekhouding wordt tegenover de kosten in een bepaald boekjaar de opbrengst van een bepaalde oogst gesteld, waarbij het "interne verkeer" (veevoer uit eigen bedrijf) buiten beschouwing blijft. Echter moet hierbij rekening worden gehouden met begin- en eindvoorraden voor veevoer uit eigen bedrijf. Wanneer verondersteld zou mogen worden, dat de waarde van de beginvoorraad voor veevoer en die van de eindvoorraad voor veevoer ongeveer gelijk zijn, dan zou met deze voorraden geen rekening behoeve te worden gehouden. In de praktijk kan het echter voorkomen, dat er aanzienlijke beginvoorraden zijn en slechts geringe eindvoorraden of omgekeerd. Het verschil in waarde tussen begin- en eindvoorraad behoort in het bedrijfsresultaat tot uitdrukking te komen.
195. Het verschil in de voorraden voedergewassen aan het begin van het jaar en die aan het eind van het jaar wordt als volgt berekend (per soort) op de regels 39 t/m 45. Van elk voedergewas wordt het verschil in kg tussen begin- en eindvoorraad bepaald. Dit verschil in kg wordt daarna gewaardeerd tegen nog op te geven prijzen. De gegevens over de grootte van de voorraden worden ontleend aan staat 1.02 G rubriek III.
196. Het verschil tussen de beginvoorraad marktbaar gewassen, welke is vervoerd en de eindvoorraad marktbaar gewassen, welke in het komende boekjaar zal worden vervoerd, wordt ook onder voorraadtoename, resp. -afname geboekt. De waarde van de beginvoorraad moet worden overgenomen van staat E, rubrieken II en III (kolommen "vorige oogst") en worden ingevuld op regel 46. De waarde van de eindvoorraad moet worden ingevuld op regel 47. Het bedrag is reeds berekend op regel 23 van staat E. Van de twee kolommen: bedrag van toename en bedrag van afname worden op regel 48 de totalen bepaald. Het saldo hiervan, dus een toename of een afname, wordt ingevuld op regel 49. Op het verslag van de resultaten wordt het bedrag van een afname geboekt onder "veevoerkosten". Is het saldo een toename, dan wordt dit saldo geboekt onder "overige opbrengsten".

§ 38. Het afsluiten van de uitgavenstaat
(S t a a t C)

197. Als alle kasstaten zijn ingeboekt, kunnen de kolommen worden geteld en kunnen de totalen worden opgenomen op regel 1 (blz 22 en 23). De tellingen moeten worden gecontroleerd door middel van vierkantscontrole. Verder worden, voor zover mogelijk, de aansluitingen gecontroleerd met de overige staten in het resultatenboek.
198. Daarna moeten op de uitgavenstaat nog enkele bedragen worden bijgeboekt, waarna een totaal moet worden bepaald op regel 19 (met vierkantscontrole). Deze bijboekingen hebben echter slechts betrekking op enkele kolommen. Bijboekingen op de regels 2 t/m 18 kunnen namelijk worden weggelaten in een bepaalde kolom, wanneer van deze kolom op een andere plaats in de boekhouding een verdere specificatie wordt gegeven. De betreffende bijboekingen vinden dan op deze specificatiestaat plaats.
- De bijboekingen op de uitgavenstaat zijn:
- a. Schulden. Alleen de schulden, welke betrekking hebben op aankopen van vee, nog te betalen loon, kosten trekker en werk door derden, moeten hier worden opgenomen. De overige schulden zijn namelijk reeds verwerkt op de betreffende staten in het resultatenboek (staten F en H).
  - b. Betaald in vorige boekjaren. Op regel 4 moeten in kolom k die bedragen worden geboekt, welke in vorige boekjaren zijn resererveerd en ten laste van het nu lopende boekjaar moeten komen. De op te nemen bedragen zijn reeds genoteerd op de eerste bladzijde van het werktuigenregister. Deze kosten kunnen bestaan uit werktuigkosten of kosten onderhoud van gebouwen.
  - c. Vorraden benzine en olie. Op regel 5 moet in kolom i de waarde van de beginvoorraad, verminderd met de waarde van de eindvoorraad, worden opgenomen van de brandstof voor de trekker. De gegevens hiervoor zijn te ontleenen aan de trekkerstaat TK.
  - d. Bijboeking zaaizaadkosten. Op regel 6 moet een bedrag voor zaaizaadkosten worden bijgeboekt. De grootte van dit bedrag moet zodanig zijn, dat het totaalbedrag van kolom u op regel 19 gelijk is aan de totale zaaizaad- en pootgoedkosten, welke reeds zijn berekend in rubriek III van staat 1.01 G.
  - e. Overboekingen. Op de regels "overboekingen" kunnen bedragen worden geboekt, welke betrekking hebben op correcties. Wanneer een bedrag van de ene kolom van de uitgavenstaat naar een andere kolom wordt overgeboekt, dan moet dit duidelijk worden aangegeven door in de ene kolom het bedrag bij te boeken en in de andere kolom het bedrag af te boeken. Ook moeten dan de betreffende codenummers worden vermeld. Het alleen maar wijzigen van de totalen op regel 19 mag in een boekhouding niet voorkomen.
  - f. Bijboeking kosten fiets. De bijboeking van de kosten van de fiets kan op één van de regels 7-18 in de kolom k worden opgenomen (f. 35,- per jaar, code no 30).

g. Bijboeking kosten boomgaard.

Enkele overige kosten, welke betrekking hebben op grote boomgaarden kunnen in kolom ij worden bijgeboekt. Deze bijboekingen kunnen betrekking hebben op: kosten gemaakt aan de veiling (specificatie reeds opgenomen op staat G), afschrijving boomgaard en rente boomgaard. De wijze van berekenen van de bedragen voor rente en afschrijving moet in de kolom "aantekeningen" worden aangegeven.

199.

Hierna kan het totaal op regel 19 worden bepaald. Het zal noodzakelijk zijn, dat van enkele bedragen van regel 19 (dus niet van regel 1) een specificatie wordt gemaakt. Deze specificatie kan worden aangegeven boven het totaalbedrag, b.v. op de regels 15-18.

Specificaties moeten worden gemaakt van:

kolommen b en c (in rundvee, paarden, schapen, varkens, pluimvee)
kolommen g t/m i (in trekkerbenzine, petroleum, smeerolie, spuitvet, reparaties door derden, overige trekkerkosten)

kolommen j en k (in pacht, onderhoud gebouwen, werktuigkosten)

kolommen m t/m r (in veeartskosten, fokverenigingskosten, dekgelden, veeverzekering tegen sterfte).

De bedragen van de specificaties van de kolommen m t/m r moeten kritisch worden beoordeeld met behulp van de gegevens van staat I(ie), namelijk aantal melkkoeien en jongvee, aantal fokzeugen, enz.

200.

Op de regels 20 en 21 moeten daarna nog bedragen worden bijgeboekt voor rente levende inventaris en rente omlopend kapitaal, waarna in de betreffende kolommen de eindtotalen kunnen worden bepaald. De op te nemen bedragen kunnen worden overgenomen van de regels 47-52 van staat C. Op regel 20 van kolom w wordt het bedrag van de levende inventaris van schapen opgenomen.

§ 39. P a c h t b e r e k e n i n g (S t a a t C).

201.

In de Algemene Instructie zijn in Hoofdstuk III de kosten van de grond en bijbehorende kunstwerken uitvoerig besproken. Bij het opstellen van de pachtberekening op de regels 22 t/m 37 van staat C moet gebruik worden gemaakt van de door de deelnemer verstrekte gegevens in rubriek VII van staat 1.00 G en rubriek VIII van staat 1.01 G.

Het totale pachtbedrag kan bestaan uit een bedrag voor gepacht land, een bedrag voor land in eigendom, bedrag voor kunstwerken, een bijboeking voor familiepacht en een afboeking voor de huurwaarde van het woonhuis. Het is niet toegestaan één of meerdere van bovengenoemde posten bij de berekening te combineren.

a. Gepacht land.

202.

Op regel 23 wordt de oppervlakte kadastrale maat ingevuld, welke is gepacht met daarnaast het totale pachtbedrag (zie staat 1.01 G). Op regel 24 wordt het reeds betaalde bedrag overgenomen van regel 19 van kolom k. Het nog te betalen bedrag is door de deelnemer opgegeven in rubriek II van staat 1.02 G. Nu moet het totaal van de bedragen van regel 24 gelijk zijn aan het geboekte bedrag op regel 23. Wanneer er een verschil is, moet worden nagegaan, wat de oorzaak hiervan is. In geen geval mag het nog te betalen bedrag worden bepaald door het verschil te nemen van het te betalen bedrag van staat 1.01 G en het reeds betaalde bedrag volgens kolom k. Tussentijdse pachtverhogingen zouden hierdoor buiten de boekhouding kunnen blijven.

De tweede kolom geeft dus het maximumpachtbedrag per ha aan, dat toelaatbaar is. In de eerste kolom is het pachtbedrag opgenomen, dat als gemiddelde voor een bepaalde streek geldt. De betekenis van dit gemiddelde komt b.v. duidelijk tot uitdrukking in onderstaande gegevens, welke als normen gelden voor Noordbrabant. De grondsoorten zijn als volgt in 5 groepen verdeeld:

zeer lichte humus-arme zandgronden:	f. 30,-	per ha	
lichte " " " "	: f. 45,-	per ha	
matige zandgrond	: f. 60,-	per ha	(zie eerste kolom)
goede " "	: f. 75,-	per ha	
zeer goede " "	: f. 90,-	per ha	(zie tweede kolom).

Voor de bedrijfsgebouwen kan een bedrag per ha genomen worden, dat varieert van f. 10,- t/m f. 25,- per ha. Bij de bepaling van de pacht voor de bedrijfsgebouwen worden ook in aanmerking genomen de gronden, welke van derden zijn gepacht. Dit kan b.v. voorkomen, wanneer een deelnemer eigenaar is van de bedrijfsgebouwen en van een gedeelte van het land, terwijl ook nog los land wordt gepacht van derden.

Wanneer men bovenstaande berekeningsmethode wil gebruiken, dient men wel vooraf te informeren in hoeverre bovenstaande normen nog bruikbaar zijn. De pacht per ha vertoont namelijk van jaar tot jaar een stijging.

§ 40. Berekening trekkerkosten (Staat TK).

208. De trekkerkosten moeten worden ingevuld op de regels 38 t/m 40 van staat C. Gelijkzeitig moet echter de staat TK worden ingevuld.

De berekening van de rente en afschrijving van de trekker vindt dus niet plaats in het werktuigenregister.

Op verschillende punten moet de trekkerstaat van een bepaald boekjaar aansluiten aan die van het vorig boekjaar. Dit geldt b.v. voor de algemene gegevens, de gegevens over de toebehoren, de voorraden brandstof, de trekkeruren in voorgaande boekjaren. Onder punt 4 moet het aantal trekkeruren worden opgenomen.

Het zal voor de meeste bedrijven met een trekker niet mogelijk zijn de uren voor grondbewerking, zaaien, enz. afzonderlijk op te geven. Wel moet echter het totaal aantal trekkeruren worden ingevuld met daarnaast een splitsing in uren voor eigen bedrijf en uren voor derden. Deze gegevens kunnen worden overgenomen van staat K. Het bedrag voor afschrijving wordt mede bepaald door het aantal gemaakte trekkeruren. Het alleen maar schatten van het aantal trekkeruren aan het eind van het jaar heeft tot gevolg, dat de trekkerkostenberekening er onbetrouwbaar door wordt.

De regels 13 t/m 20 kunnen ook door de uitwerker worden ingevuld. Het totaal van de betaalde trekkerkosten is namelijk reeds geboekt op staat C in de kolom j op regel 19. Dit totaalbedrag wordt dan tevens overgenomen op regel 38. Hierbij moet eveneens op de regels 39-44 van staat TK een specificatie worden gemaakt van het brandstoffen- en olieverbbruik. Hierbij moet er wel op worden gelet of er een logisch verband bestaat tussen het brandstoffen- en olieverbbruik en het aantal trekkeruren. Ook moeten de gemiddelde aankooprijzen worden gecontroleerd.

Hierna moeten de rubrieken D, F, G en H van de trekkerstaat worden ingevuld.

209. Vervolgens moet de trekkerstaat aan het Hoofdkantoor worden gezonden. Hier worden de rente en de afschrijving berekend. Dan worden dus de bedragen op de regels 7 t/m 12 en 21 t/m 24 ingevuld, waarna de staat weer wordt teruggezonden. Nu kan de uitwerker dus de totale trekkerkosten in de boekhouding verwerken. De afschrijving op de regels 21 en 22 van staat TK wordt overgenomen op regel 40 van staat C. Evenzo wordt het rentebedrag van regel 23 van staat TK overgenomen op regel 39 van staat C. Als de berekeningen juist zijn uitgevoerd moet het totaal van de trekkerkosten van regel 25 van staat TK gelijk zijn aan het totaal van de trekkerkosten op regel 40 van staat C.

§ 41. Overige berekeningen van rente en afschrijving, enz. (Staat C).

- a. Rente en afschrijving werktuigen.
210. Het berekenen van de rente en afschrijving over de werktuigen vindt plaats in het werktuigenregister. Voor de wijze van berekenen wordt verwezen naar de Algemene Instructie Hoofdstuk V. Voor elke groep werktuigen met eenzelfde afschrijvingspercentage wordt dus in het werktuigenregister een bedrag voor rente en een bedrag voor afschrijving ingevuld. De totalen hiervan worden overgenomen op staat C en wel zodanig, dat op regel 42 de totale rente en op regel 43 de totale afschrijving wordt ingevuld. De betaalde werktuigkosten, op te nemen op regel 41, worden overgenomen van kolom k, regel 19. Nu kan men op staat C de totale werktuigkosten bepalen op regel 44. Dit is dan de som van de regels 38 t/m 43.
- b. Rente levende inventaris.
211. Er wordt 4% rente ingecalculeerd over de gemiddelde waarde van de levende inventaris aan begin en einde van het boekjaar. De waarden worden overgenomen van staat J en ingevuld op de regels 47-51 van staat C. De in de kolom "rentebedrag" ingevulde bedragen worden vervolgens weer overgenomen op regel 20 van staat C.
- c. Berekening rente omlopend kapitaal.
212. De berekening van de rente omlopend kapitaal geschiedt op staat C regels 47-51. De te berekenen rente per ha zal later worden opgegeven. Het totaalbedrag van rente omlopend kapitaal wordt overgenomen op regel 21 van kolom w.
- d. Berekening overige kosten.
213. Tenslotte kunnen op de regels 38 t/m 43 de "overige kosten" worden gerecapituleerd. Deze overige kosten bestaan uit:
onderhoud gebouwen (totaal van code 15 kolom k regel 19)
kosten paarden (totaal van kolom t, regel 21)
diverse kosten (totaal van kolom w, regel 22).
Eventueel totaal van kolom ij.
Het totaal van de overige kosten wordt overgenomen op regel 59 van het verslag van de resultaten.

HOOFDSTUK VI

OVERIGE WERKZAAMHEDEN NA HET AFSLUITEN VAN KASBOEK EN RESULTATENBOEK

§ 42. Het verslag van de resultaten.

214. Het verslag van de resultaten is eveneens een onderdeel van de boekhouding. Voor dit verslag moeten namelijk ook nog een aantal berekeningen worden gemaakt. Dit betekent dus, dat het verslag opstellen niet is, het zonder meer overnemen van gegevens uit het kasboek en het resultatenboek. Zo zijn er in het kasboek of resultatenboek geen totale kosten en totale opbrengsten berekend en is er geen netto-overschot bepaald. Het verslag is dus een recapitulatie van verschillende afzonderlijke delen uit kasboek en resultatenboek. Pas na het opstellen van het verslag verkrijgt men de uiteindelijke resultaten van een bedrijf over een bepaald boekjaar.

Op bijlage VI is aangegeven op welke wijze de verschillende gegevens voor het verslag worden verkregen.

Van elke boekhouding moeten minstens drie exemplaren van het verslag worden gemaakt. T.z.t. zullen hierover nadere instructies worden gegeven.

Men dient er wel op te letten, dat de afschriften duidelijk en leesbaar zijn. Dit houdt dus tevens in, dat het exemplaar voor de deelnemer "keurig" moet worden ingevuld. Dit verslag moet men kunnen zien als het "visitekaartje" van het L.E.I. Het is dan ook toegestaan het exemplaar voor de deelnemer te typen. Natuurlijk moet hierop door de L.E.I.-administrateur contrôle worden uitgeoefend om te voorkomen, dat er een verslag met typefouten naar de deelnemer zou gaan.

Aan het hoofdkantoor mag in geen geval een exemplaar worden gezonden (hetzij getypt, hetzij geschreven), dat is overgenomen vanaf een reeds opgesteld verslag.

215. De gegevens op het verslag hebben betrekking op:

a. Bouwplan.

De volgorde, waarin de verschillende gewassen moeten worden opgenomen, kan gelijk zijn aan die van staat E. Dit betekent dus, dat de volgorde meestal zal zijn: tarwe, rogge, haver, gerst, mengteelt, maïs, aardappelen, suikerbieten, erwten, enz. Per kantoor moet in ieder geval voor alle bedrijven eenzelfde volgorde worden aangehouden.

b. Veebezetting.

In deze rubriek wordt de gemiddelde veebezetting opgenomen. Zijn er dieren op het bedrijf, welke niet met name zijn genoemd op een van de regels 30-42, b.v. dekberen, dan moet het gemiddeld aantal hiervan worden opgenomen op een van de regels 43-46.

c. Rentabiliteit van het bedrijf als geheel.

Dit is het belangrijkste gedeelte van het verslag. De bedragen moeten uit verschillende delen van de boekhouding worden overgenomen. Er moet op gelet worden, dat alle kosten en alle opbrengsten op de daarvoor bestemde regels worden overgenomen. Nadat op regel 61 het netto-overschot en op de regels 62 en 63 resp. het gezinsinkomen en arbeidsinkomen is opgenomen, moeten nog enkele kengetallen worden berekend.

d. Pluimveehouderij.

Door de bruto-opbrengsten en voederkosten tegenover elkaar te stellen, verkrijgt men als saldo hiervan, de opbrengst, verminderd met de voederkosten. Door het berekenen van enkele kengetallen op de regels 99-102 verkrijgt men een inzicht in de productiviteit en rentabiliteit van de pluimveestapel.

e. Varkenshouderij.

Op dezelfde wijze als bij de pluimveehouderij worden ook van de varkenshouderij bruto-opbrengsten en voederkosten tegenover elkaar gesteld. Omdat de waarde van de varkensstapel aan het begin en eind van het boekjaar bijna altijd belangrijk is, is een uitvoerige specificatie opgenomen van de berekening van de omzet- en aanwaspost.

f. Marktbaar gewassen.

Onder dit hoofd wordt een voorraadverantwoording gegeven van de marktbaar gewassen. Voor elk gewas is een kolom gereserveerd. De volgorde van de gewassen van links naar rechts moet gelijk zijn aan de volgorde, aangehouden op de regels 1 t/m 11 van het verslag.

Onder beginvoorraad wordt de voorraad van de oude oogst opgenomen, welke is bestemd voor veevoeder in eigen bedrijf. Reeds verkochte, maar nog niet afgeleverde producten blijven hier dus buiten beschouwing.

g. Rundveehouderij.

Als laatste bedrijfs onderdeel hebben wij de rundveehouderij. Evenals bij de varkens- en pluimveehouderij worden hier bruto-opbrengsten en voederkosten tegenover elkaar gesteld.

De voederkosten zijn echter alleen de bijkomende voederkosten, dus aangekocht voer en vervoerde marktbaar producten uit eigen bedrijf. Opbrengsten van grasland en voedergewassen (hooi, kuilgras, voederbieten, enz.) zijn niet onder de kosten opgenomen. In de plaats hiervan wordt op regel 160 de oppervlakte grasland + voedergewassen, benut door het rundvee, opgenomen.

h. Opmerkingen.

Onder opmerkingen kan al datgene worden aangetekend, dat zou kunnen bijdragen tot een beter en juist inzicht in de verkregen resultaten.

§ 43. Berekening van het standaardoverzicht
(S t a a t U F G)

216. Voor elk bedrijf moeten 2 exemplaren worden ingevuld. Het 1e exemplaar wordt tegelijk met de boekhouding naar het hoofdkantoor gezonden. Het afschrift is bestemd voor de Voorlichtingsdienst, welke hierdoor, al direct na het uitwerken van een boekhouding, reeds over voorlopige gegevens kan beschikken.

Op bijlage VII is voor elke kolom afzonderlijk aangegeven hoe de berekeningen moeten worden uitgevoerd. Hiervan mag niet worden afgeweken. De contrôleberekening op het hoofdkantoor is namelijk volledig afgestemd op de in bijlage VII aangegeven wijze van berekenen.

De ruimte onder tabel 6 is bestemd voor contrôledoelinden en behoeft dus niet te worden ingevuld. Wel moet echter, wanneer dit noodzakelijk is, de kolom "opmerkingen" worden ingevuld, b.v. de reden, waarom een bedrijf buiten het gemiddelde moet worden gehouden, enz.

Contrôletellingen moeten worden gemaakt voor zover deze op bijlage VII zijn aangegeven. Het gaat hierbij om het controleren van het juiste verband tussen verschillende gegevens. Deze controle heeft niets te maken met de kolom controlegetal aan het eind van elke tabel. Deze kolom is bestemd voor controle op het hoofdkantoor.

Het afronden van getallen moet precies gebeuren zoals in de instructie is aangegeven. Dit betekent ook, dat wanneer in een kolom bedragen in hele guldens moeten worden opgenomen, een gegeven van b.v. 131 gulden als volgt moet worden opgenomen: 131 en niet 131,-. Wanneer tot een decimaal nauwkeurig moet worden berekend, moet er altijd een cijfer achter de komma staan, dus eventueel ook een nul. Evenzo voor getallen met een nauwkeurigheid tot twee decimalen, altijd twee cijfers achter de komma, dus eventueel met twee nullen achter de komma. Het voorgaande is namelijk van belang voor het vlug kunnen bedienen van de boekhoudmachine.

Bovenaan staat UFG moet worden aangegeven bij welke greep (A, B, C, enz.) het bedrijf behoort. Deze indeling zal bij de bespreking op het bijkantoor vóór de uitwerkingsperiode begint, worden vastgesteld. Tegelijkertijd wordt dan ook besproken, welke gegevens er zullen worden opgenomen in de kolommen 4 t/m 17, 91 t/m 100 en eventueel ook nog 101 t/m 120.

§ 44. Het afronden van bedragen bij de uitwerking.

217. Op het verslag van de bedrijfsresultaten kunnen de geldbedragen worden afgerond op hele guldens. Bij de afronding vervallen de bedragen t/m 49 en worden de bedragen van 50 en meer afgerond op 1 gulden.

Het is echter niet noodzakelijk, dat steeds pas op het moment van overnemen vanuit de uitgewerkte boekhouding op het verslag afronding plaats vindt. Reeds in een vroeger stadium van uitwerken kunnen er afgeronde bedragen in de boekhouding worden opgenomen.

Het werken met afgeronde bedragen kan echter pas beginnen nadat alle kasontvangsten en -uitgaven zijn geboekt en nadat door middel van vierkantstellingen de juistheid van de ingeboekte bedragen is vastgesteld. Als gevolg hiervan mogen dus ook geen afrondingen voorkomen op specificatiestaten, welke aansluiten aan de ontvangsten- en uitgavenstaat.

De volgende bedragen kunnen worden afgerond:

Staat B: De bijboekingen op de regels 2 t/m 17, de bedragen voor totaalbedrag melk op de regels 21 t/m 36 en de bedragen op de regels 39 t/m 49. Dus niet, in verband met vierkantscontrole, de bedragen op de regels 1 en 18.

Staat C: De bijboekingen op de regels 2 t/m 18 en 20, de totaalkolom van de regels 22 t/m 37 en de uitkomsten op de regels 38 t/m 52. Dus niet, in verband met vierkantscontrole, de bedragen op de regels 1 en 19.

Staten E, F, G en H: Geen afrondingen in verband met vierkantscontrole.

Staat J: Alle bedragen kunnen worden afgerond.

Staat K: Alle bedragen in de kolom totale loonkosten kunnen worden afgerond.

§ 45. O p m e r k i n g e n o v e r d e u i t g e w e r k t e
b o e k h o u d i n g (S t a a t N).

218. Wanneer het verslag van de resultaten is geschreven, moet dit worden bevestigd aan de binnenkant van de omslag van het resultatenboek, naast staat N. Nu moeten de opmerkingen over de uitgewerkte boekhouding, welke op staat N worden aangetekend, kunnen bijdragen tot een beter inzicht in de berekende resultaten van het bedrijf.
Door de deelnemer zullen er aan het eind van het boekjaar enkele algemene indrukken over productie, ziekte, enz. zijn aangegeven in rubriek VII van staat 1,02 G. Het is natuurlijk overbodig, dat deze opmerkingen worden overgeschreven op staat N. Veelmeer moet op staat N de mening van de L.E.I.-administrateur blijken over de uitgewerkte boekhouding. Dus opmerkingen over betrouwbaarheid van de gegevens, verklaring van slechte uitkomsten, zijn de gegevens van periode tot periode volledig verstrekt, zijn de uiteindelijke resultaten in overeenstemming met de verwachtingen van de deelnemer (staat 1.02 G), enz.
Voor elk bedrijfsonderdeel zijn enkele regels gereserveerd. De overige vragen op staat N spreken voor zichzelf, zodat een nadere toelichting hierop overbodig is.

219. Tenslotte is onder punt 9 een schema gegeven, dat bestemd is om te gebruiken bij de controle van de boekhouding.
Door het plaatsen van een paraaf achter de omschrijving van de verschillende controlepunten, moet worden aangegeven, dat de controle heeft plaatsgevonden.
Het is niet noodzakelijk, dat de districtschef zelf alle controlepunten nagaat. Een gedeelte hiervan kan b.v. worden overgedragen aan de verantwoordelijke persoon van het bijkantoor. In de volgende paragraaf zal een nadere omschrijving worden gegeven van de verschillende controlepunten.

§ 46. H e t c o n t r o l e r e n v a n d e u i t g e w e r k t e
b o e k h o u d i n g.

220. De hierna te noemen controlepunten hebben hoofdzakelijk betrekking op de wijze van uitwerken van de boekhouding. In de algemene instructie is bij de organisatie van de werkzaamheden ook de controle van de binnenkomende gegevens besproken.

Zaaizaad.

221. Het zaaizaad- en pootgoedverbruik, geboekt op staat 1,01 G. Beoordelingscontrole. Zijn alle gewassen opgenomen? Is het verbruik per ha normaal? Zijn de prijzen aannemelijk?

Aanvullingen Staat A.

222. Sluit de boekhouding aan bij die van het vorig boekjaar of bestaat er een logisch verband tussen bepaalde gegevens van de twee boekjaren? Is aangegeven, welke opbrengsten nog niet definitief zijn of welke opbrengsten er nog te verwachten zijn? Zijn er opbrengsten van ongedorste voorraden geschat? Wat de aansluitingen betreft gaat het om punten, die, uitzonderingen daargelaten, geen verschillen met het vorig boekjaar mogen geven, namelijk:

- a. Aantallen dieren en de waardering hiervan voor zover geen instructieprijzen zijn gebruikt.
- b. Kosten, welke over enkele boekjaren moeten worden verdeeld (zie werktuigenregister).

- c. Zaaizaad, gekocht in vorig boekjaar en gebruikt in het laatste boekjaar.
- d. Aansluiting, wat betreft de leeftijd van de meewerkende gezinsleden.
- e. Zaaizaad uit eigen oogst, aangewend voor de volgende oogst.
- f. Voorraden aangekocht veevoer.
- g. Voorraden kunstmest en veldinventaris per 1 Mei.
- h. Voorraden producten uit eigen bedrijf per 30 April gewaardeerd en in het volgend boekjaar vervoederd.
- i. Oppervlakte cultuurgrond.

Ontvangstenstaat (staat B).

223. Is bij het afsluiten de ontvangstenstaat gecontroleerd op volledigheid? Het betreft hier vooral aantal melkafleveringen, aantal verkopen van eieren. Juiste verhouding tussen hoeveelheid en bedrag voor b.v. melk, eieren. Vierkantscontrole? Zijn de bijboekingen juist?

Melk.

224. Berekening van de totale melkproductie. Beoordelingscontrole. Controle op hoogte van het vetgehalte, gemiddelde prijs per 100 kg melk en per kg melkvet, melkproductie per koe, bedrag per kg vet van de nabetaling. Opbrengstprijzen in overeenstemming met andere bedrijven, welke aan dezelfde fabriek leveren? Hoeveelheid melk voor kalveren aannemelijk?

Voorraadtoe- of afname.

225. Hoofdzakelijk een administratieve controle. Wanneer eindvoorraad marktbaar gewassen abnormaal hoog is, zijn hierin dan soms voorraden voor verkoop begrepen? Is een hoge eindvoorraad hooi of kuilgras in overeenstemming met de gemaaide oppervlakte grasland?

Uitgavenstaat (staat C).

226. Is er, wat regel 1 betreft, aansluiting met andere staten? Zijn alle bijboekingen opgenomen? Zijn deze bedragen aannemelijk? Zijn de werktuigkosten aannemelijk? Is het werktuigenregister volledig? Wijkt de vervangingswaarde van de totale inventaris veel af van die van gelijksoortige bedrijven? Zijn de bedragen van de renteberekeningen aannemelijk?

Pacht (staat C).

227. Pachtberekening moet worden vergeleken met die van vorig boekjaar. Pachtbedrag per ha aannemelijk? Is er rekening gehouden met huurwaarde van het woonhuis? Zijn de afschrijving en rente over de kunstwerken berekend door rekening te houden met de gegevens op staat 1.00 G? Is het bedrag op regel 24, dat is geboekt als nog te betalen, ook opgegeven door de deelnemer op staat 1.02 G?

Bouwplan (staat D).

228. Administratieve controle. Is de berekening van de oppervlakte voedergewassen juist? Berekening van de oppervlakte voor rundvee juist? Zijn er mutaties in blijvend grasland, kunstweide en boomgaard, vergeleken met het vorig boekjaar?

Marktbaar gewassen (staat E).

229. Beoordelingscontrole. Opbrengsten per ha aannemelijk? Hoe zijn de gemiddelde opbrengstprijzen? Berust de verdeling van het eigen voer over de diersoorten op schattingen? Zijn de opgaven over het verbruik periodiek op de kasstaten ingevuld? Is het voorraadregister regelmatig bijgehouden?

Aangekocht veevoer (staat F).

230. Zijn er regelmatig veevoeraankopen geboekt? Zijn de gemiddelde aankooprijzen aannemelijk? Zijn alle schulden opgenomen? Is de verdeling van de aangekochte ondermelk over rundvee en varkens aannemelijk? Is er vee uitgeschaard (staat 1.01 G) en dus ook weidegeld betaald of vee ingeschaard en weidegeld ontvangen? Is er gemaaid voor gras drogen en dus ook droogloon betaald? Is er maalloon en stoomloon betaald? Zijn de hoeveelheden graan, waarvoor maalloon is betaald in overeenstemming met de op staat E verantwoorde vervoederde hoeveelheden?

Kunstmest (staat H).

231. Beoordelingscontrole van het kunstmestverbruik. Is er na de berekening van de regels 13, 14 en 15 vierkantscontrole toegepast (regel 16 en de totaalkolom)? Zijn de gemiddelde prijzen per kg zuivere meststof aannemelijk? Hoeveel kg zuiver is er per ha verbruikt?

Inventarisaties veestapel (staat I (ie))

232. Is het juiste aantal (27) veeinventarisaties geboekt? Zijn de biggen op de juiste datum overgeboekt? Letten op verenigingsstier: dan ook kostgeld stier ontvangen, dekberen: dan ook ontvangsten voor dekgeld. Zijn de kuikens op het juiste tijdstip overgeboekt? Klopt deze overboekingsdatum met de waardering van de kuikens op de beginbalans? Is de gemiddelde veebezetting juist?

Rundvee.

233. Bij berekening van de post omzet en aanwas letten op verband tussen begin- en eindbalans en op aansluiting met kasstaat en staat I(ie). Is saldo omzet en aanwas aannemelijk? Is de subsidie wegens verkoop van reactiedieren geboekt? Zijn de voederkosten per koe aannemelijk?

Paarden.

234. Beoordeling van het saldo van de post omzet en aanwas. Winst op jonge paarden aannemelijk?

Schapen.

235. Beoordeling van het saldo van de post omzet en aanwas.

Varkens.

236. Beoordeling van het saldo van de post omzet en aanwas in totaal en per varken, het aantal biggen per worp, gewicht van de huisslachtingsvarkens. Is de verhouding aantal fokzeugen en betaald dekgeld aannemelijk? Is er wat aankoop en verkoop betreft aansluiting met de kasstaten? Is het resultaat beïnvloed door sterfte? Het bedrag voor opbrengst per f. 100,- voer aannemelijk?

Pluimvee.

237. Een beoordeling van saldo van de post omzet en aanwas, sterfte, leg per hen per jaar, opbrengst per f. 100,- voer. Is het voederverbruik per hen normaal te achten? Hoe hoog is de opbrengstprijs per 100 eieren?

Loonkosten (staat K).

238. In hoeverre is er overeenstemming tussen de tijdschrijving, genoteerd op staat K en de opgave van de deelnemer op staat 1.02 G? Wanneer er een andere arbeidsbezetting is dan in vorig boekjaar, is dit dan te verklaren? Indien een arbeidskracht niet voor 100 % beschikbaar was, is dan op staat 1.02 G rubriek IV de reden hiervan opgenomen?

Standaarduren.

239. Beoordelingscontrole van de berekening van het aantal standaarduren. Is er rekening gehouden met werk bij derden? Wijkt het aantal standaarduren sterk af van dat in het vorig boekjaar? Juistheid van het aantal standaarduren mede te beoordelen aan de hand van het aantal standaarduren per man, het aantal standaarduren per ha en het arbeidsinkomen per standaarduur.

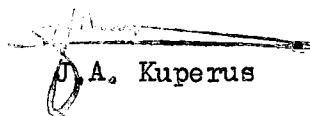
Verslag van de resultaten.

240. Controle op aansluiting met de boekhouding. Vooral de controle van rubriek C is zeer belangrijk. Men dient er zich van bewust te zijn, dat het verslag van de resultaten de basis is van het standaardoverzicht en dat geen automatische vierkantscontrole meer plaats vindt, zodat speciaal op overnamefouten zal moeten worden gelet.
241. Op de laatste regels van staat N kunnen door de districtschef opmerkingen worden gemaakt naar aanleiding van de beoordelingscontrole. Dit kunnen b.v. opmerkingen zijn naar aanleiding van het constateren van bepaalde feiten bij de controle, b.v. onbetrouwbare gegevens, niet volledig verstrekte gegevens, enz. Het geven van bepaalde adviezen t.a.v. het later op te stellen standaardoverzicht, zoals het buiten het gemiddelde houden van het betreffende bedrijf of van een bedrijfs onderdeel kunnen hier ook worden opgenomen.
- De vragen en opmerkingen, welke de districtschef naar aanleiding van de controle heeft, moeten door de districtschef worden genoteerd op blz 46 van het resultatenboek. Door deze wijze van aantekenen, is het voor het hoofdkantoor eenvoudiger na te gaan, welke correcties zijn aangebracht en wat de redenen hiervoor zijn geweest.

§ 47. Inzenden van de uitgewerkte boekhouding.

242. Na het uitwerken van de boekhouding worden de registers en formulieren via de districtschef naar het hoofdkantoor gezonden voor het samenstellen van de standaardoverzichten. De volgende bescheiden moeten aan het hoofdkantoor worden gezonden:
- a. Resultatenboek.
  - b. Kasboek.
  - c. Werktuigenregister.
  - d. UFG staat.
  - e. Aan elkaar geniet en in de volgorde van boven naar beneden achtereenvolgens: Formulier MG oude oogst, Formulier MG nieuwe oogst, trekkerstaat, staat 1.00 G, staat 1.01 G en staat 1.02 G.
  - f. Verslag voor de deelnemer. Dit formulier moet aan de binnenkant van de omslag van het resultatenboek, naast blz 48 worden vastgehecht. Door dit formulier horizontaal en verticaal te vouwen, sluit het in het register.
243. De formulieren en staten genoemd onder b t/m f moeten worden gevoegd tussen de bladzijden 36 en 37 van het kasboek. Waarschijnlijk kan beschadiging van de omslagen bij de verzending hiermede worden voorkomen of althans worden verminderd. Wanneer een voorraadregister wordt bijgehouden, moet ook dit register aan het hoofdkantoor worden gezonden. Dit register mag echter niet in het resultatenboek worden gevoegd.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

J. A. Kuperus

CODERING KASSTATEN GEMENGDE BEDRIJVEN

Kostenrekeningen	Opbrengstrekeningen	
<u>1. Kosten van de grond.</u>		
11. Pacht	Wintertarwe	110
12. Drainagemateriaal	Zomertarwe	120
15. Onderhoud gebouwen voor rekening pachter	Wintergerst	130
	Zomergerst	140
	Rogge	150
<u>2. Zaaizaad en pootgoed.</u>	Haver	160
	Maïs	170
<u>3. Onderhoud werktuigen.</u>	Groene erwten	210
30. Onderhoud werktuigen en aanschaffing klein gereedschap (excl. paardetuigen)	Schokkers	211
31. Trekkerbenzine	Bruine bonen	230
32. " petroleum	Koolzaad	310
33. " smeerolie	Blauwmaanzaad	312
34. " spuitvet	Karwijzaad	313
35. Reparatie trekker door derden	Vlas	410
39. Overige trekkerkosten	Suikerbieten	510
36. Dieselolie	Voederbieten	520
	Voederwortelen	540
<u>4. Paardekosten.</u>	Stoppelknollen	550
41. Verzekering	Consumptie-aardappelen	700
42. Hoefbeslag	Pootaardappelen	740
43. Onderhoud en aanschaffing tuig	Fabriksaardappelen	750
44. Dekgelden	Voederaardappelen en Kriel	760
45. Veeartskosten		
49. Diverse kosten		
<u>5. Werk door derden.</u>		
52. Loondorser		
53. Loonmaaier		
54. Loonploeger		
<u>6. Kosten boomgaard.</u>		
61. Aankoop van sproeimiddelen	65. Bemestingskosten	
62. Sproeiloen	66. Kosten grondbewerking en maailoos	
63. Snoeiloen en omenten	67. Werktuigkosten	
64. Kosten aan de veiling	68. Aankoop van bomen	
	69. Overige kosten boomgaard	
<u>8. Ziektebestrijding vee en dekgelden.</u>		
81. Veeartskosten		
82. Fokverenigingskosten		
83. Dekgelden		
84. Veeverzekering (alleen verzekering tegen sterfte)		
89. Overige directe kosten veehouderij		
<u>9. Overige kosten.</u>		
92. Marktbezoek		
93. Boekhouding		
94. Ontsmettingsmiddelen		
95. Onkruidbestrijdingsmiddelen		
96. Keurloon en plombeerloon		
97. Afleveringskosten		
98. Omzetbelasting		
99. Verzekeringen		
999. Algemene kosten		

INDELING MESTSTOFFEN

<u>Stikstofmeststoffen</u>	N	<u>Kalkmeststoffen</u>
Ammonsalpeter	(as) 33%	Landbouwpoederkalk
Ammonsulfaatsalpeter	(asfs) 26%	Hydraatkrijt
Bloedmeel	(bml) 12½%	Koolzure landbouwkalk (Emkal)
Chilisalpeter	(chs) 15½%	Kalkmergel
Kalisalpeter	(kalis) 12½%	Kaliekiezelskalk (Kensica)
Kalkammonsalpeter	(kas) 20½%	Magnesiapoederkalk
Kalksalpeter	(ks) 15½%	Magnesiahydraatkrijt
Kalkstikstof	(kst) 20%	Koolzure magnesiakalk (Dolokal)
Natronsalpeter	(nas) 16%	Magnesiakalkmergel (Dolomiet)
Ureum	(ur) 46%	Magnesiakiezelskalk (silica)
Zwavelzure ammoniak	(za) 20½%	Schuimaarde
Salmiak	(salm) 25%	Gedr. schuimaarde
<u>Fosformeststoffen</u>	P ₂ O ₅	<u>Mengmeststoffen</u> ¹⁾
Normaal beendermeel	(norm,bm) 20%	Fosfaatammonsalpeter 20 + 20
Ontlijmd beendermeel	(ontl,bm) 30%	N.P.K. meststoffen van de staatsmijnen
Dubbelkalkfosfaat	(dkf) 38-42%	A.S.F.
Dubbelsuperfosfaat	(dsup) 40-45%	Granumix
Gloeifosfaat	(glf) 15%	Vulkaan
Natuurlijk fosfaat	(natf) 20%	Ammoniak superfosfaat 7 + 9
Superfosfaat (korrel/ parel)	(sup) 17, 18, 20%	Kalihoudend slakkenmeel "saralsa"
Thomasslakkenmeel	(sl) 12-20%	Monoammonfosfaat 10 + 50 Diammonfosfaat 20 + 50
<u>Kalimeststoffen</u>	K ₂ O	<u>Diversen</u>
Kainiet	(kn) 14-17%	Magnesiumsulfaat
Kalisalpeter	45%	Mangaansulfaat
Kalizout 20	20%	Kopersulfaat
" 40	40%	Koperslakkenbloem
" 50	50%	Borax
" 60	60%	
Patentkali	(pk) 26%	
Zwavelzure kali	(zk) 48%	

1) Van de meeste mengmeststoffen is de samenstelling niet te geven. Granumix b.v. is verkrijgbaar in ± 10 verschillende samenstellingen. De gehalten moeten door de deelnemer worden opgegeven. De gehalten worden aangegeven met 2 of 3 cijfers, b.v. A.S.F.-korrels 9+10+23 betekent 9% stikstof, 10% fosforzuur en 23% kali. Steeds heeft het eerste cijfer betrekking op stikstof, het tweede op fosforzuur en het derde op kali.

INDELING VOEDERSOORTEN

Het veevoeder (gekocht en uit eigen bedrijf) moet bij de gemengde bedrijven worden ingedeeld in:

krachtvoer
ruwvoer
melkproducten

Hieronder volgt een indeling van het veevoer in deze groepen:

1. Krachtvoer

Zaden van granen en peulvruchten
Gedroogd gras en grasmeel
Lucernemeel
Grint en zemelen
Moutkiemen
Vismeel
Kernvoeder
Bijproducten van de oliebereiding
Betaalde droogkosten en betaald
maalloon worden onder krachtvoer
opgenomen

2. Melkproducten

Volle melk
Ondermelk
Karnemelk
Wei
Weipoeder
Ondermelkpoeder

3. Ruwvoer

- a. Groenvoeders, zoals gras, klaver, spurrie, groene maïs, snijrogge, snijhaver, bietenkoppen en -blad, mergkool;
- b. Hooi, stro en kaf;
- c. Bijproducten van de suikerbereiding: natte en droge pulp, melasse, melassepulp, suikerpulp;
- d. Ingekuilde voedermiddelen: ingekuilde rauwe en gestoomde aardappelen, ingekuilde maïs, kuilgras, enz.;
- e. Wortelen en knollen, zoals aardappelen, wortelen, voederbieten, suikerbieten, stoppelknollen;
- f. Bijproducten van de alcohol- en bierbereiding: natte bostel, gedroogde bostel, (natte, dikke, gedroogde) spoeling, gedroogde gist;
- g. Diversen, zoals aardappelvlokken, aardappelvezels, afwijkend veevoer, mineralen.

De kosten van aardappelstomen worden onder ruwvoer geboekt evenals de zogenaamde Hardelandkosten. Ook de voor het inkuilen gebruikte hulpstoffen, zoals A.I.V.-zuur worden onder ruwvoer opgenomen.

Op het standaardoverzicht moeten in kolom 67 de conserveringskosten ten laste van het rundvee worden opgenomen.

Onder conserveringskosten behoren: kosten grasdrogen, stoomloon, A.I.V.-zuur, Hardelandkosten.

GEMIDDELD BENODIGDE HOEVEELHEDEN ZAAIZAAD
 EN PootGOED IN KG PER HA

Granen:

Wintertarwe	125 - 180	} Een ras als Carsten V vraagt 25% minder zaai- zaad, terwijl rassen als Alba en Bersée 25% meer zaai-zaad vereisen dan gemiddeld het geval is
Zomertarwe	150 - 225	
Rogge	125 - 200	
Wintergerst	120 - 150	
Zomergerst	100 - 150	
Haver	100 - 150	
Maïs	60	

Peulvruchten:

Waalse bonen	350
Wierbonen	250
Paardebonden	200
Duivebonen	150

Erwten:

Erwten en schokkers	200 - 300
Capucijners en grauwe erwten	150 - 200

Stambonden:

Bruine en witte bonen	120 - 180
-----------------------	-----------

Fijne zaden:

Koolzaad	6 - 8
Mosterdzaad	6 - 8
Karwijzaad	6 - 10
Blauwmaanzaad	4 - 6
Lijnzaad	140 - 180

Aardappelen:

De hoeveelheid is afhankelijk van de potmaat en pootafstand.
 Hoeveelheid varieert van 1400 - 2200 kg, voor fabrieksaardappelen
 van 2000 - 2600 kg.

Bieten:

Suikerbieten	12 - 18
Voederbieten	10 - 18

STANDAARDUREN VOOR GEMENGDE BEDRIJVEN PER HA

<u>1. Granen.</u>			
Diverse graangewassen	225	Sluitkool	800
Maïs	600	Krotten	1500
<u>2. Peulvruchten.</u>			
Ervten	500	Witlof	800
Stambonen (sla + landbouw)	600	Augurken	3000
Tuinbonen	600	Spruitkool	1300
Stokbonen	2400	Boerenkool	700
<u>3. Knol-, wortel- en bolgewassen.</u>			
Aardappelen	700	Prei	2500
Bieten	700	Wortelen (breekpeen)	3500
Aardperen	600	Winterwortelen	900
Uien	1600	Spinazie	700
Landbouwwortelen	900	Aardbeien	3000
<u>4. Handelsgewassen en tuinbouwzaden.</u>			
Wortelzaad	2000	Tabak	2000
Uienzaad	850	Asperges	2000
Sluitkoolzaad	800	Kruiden	1900
Spruitkoolzaad	600	<u>7. Fruitteelt.</u>	
Boerenkoolzaad	600	Boomgaard	1000
Radijszaad	450	Zwarte bessen	1600
Lupienzaad	250	Rode en witte bessen	2000
Wikkenzaad	250	Frambozen	1800
Sarradellazaad	250	<u>8. Nagewassen.</u>	
Graszaad	250	Mergkool	240
Oliegewassen	250	Knollen	180
Spinaziezaad	200	Diverse groen- en snijvoeder- gewassen	90
<u>5. Groenvoedergewassen als hoofdgewas geteeld.</u>			
Kunstweide	65	Stoppelwortelen	390
Diverse groenvoeders	180	<u>9. Maaien.</u>	
Lucerne	190	Hooien	80
<u>6. Tuinbouw.</u>			
Stokbonen	3000	Kuilen	75
Stambonen	2000	Drogen	40
Tuinbonen	900	Vers vervoeders	60
Doperwten en peulen	2200	<u>10. Vee stapel (per dier).</u>	
		Melkkoeien	275
		Werkpaarden	175
		Schape	3
		Hennen	4
		Fokzeugen	100
		Mestvarkens	40

HET INVULLEN VAN HET VERSLAG VAN DE RESULTATEN

Regels van verslag	Wijze van afronden	Overnemen of berekenen van		Regels van verslag	Wijze van afronden	Overnemen of berekenen van	
		Staat	regel / kolom			Staat	regel / kolom
1-12	in aren	E		104-105	in hele gld	E	rubriek II
13-24	" "	D	regel 1-15	106-109	" " "	F	regel varkens
25-28	" "	D	regels 18-26,3 laatste kolommen	110	" " "	B	regels 30 en 31
29	" "	D	regels 18-26,3 eerste kolommen	111	" " "	F	regel varkens
30	in 1 decimaal	I	(ie) regel 39	112-113	" " "	E	rubriek III
31-38	" " "	I	(ie) regel 23	114-116	" " "	F	regel varkens
39	" " "	I	(ie) regel 29, kol.29, 30 en 31	117	" " "	E	rubriek III (EB)
40	" " "	I	(ie) regel 29, kolom 32	117	" " "	F	regel varkens (A)
41	geheel getal	I	(ie) regel 42	118	" " "	Verslag regel 72 minus regel 118	
42	" "	I	(ie) regel 38 (aantal bij overboeking)	119	" " "	"	" 72 en 118
47	in hele gld	K	regel 35	120-135	" " "	J	rubriek 4
48	" " "	K	regel 41	136	in hele kg	E	rubrieken II en III
49	" " "	F			" " "	de kolommen "vorige oogst"	
50	" " "	B	regel 49	137	" " "	E	regel 24
51	" " "	H	regel 16	138	" " "	Verslag regels 136,137	
52	" " "	C	regel 37	139	" " "	E	regels 16 + 17 + 18 + 19
53	" " "	C	regel 44	140	" " "	E	regel 20
54	" " "	C	kolom l	141	" " "	E	rubrieken II en III (rundvee)
55-57	" " "	C	kolom n, p, r	142	" " "	E	rubrieken II en III (paarden)
58	" " "	C	kolom u	143	" " "	E	rubrieken II en III (varkens)
59	" " "	C	regel 43	144	" " "	E	rubrieken II en III (pluimvee)
61	" " "	Verslag, regels 60 en 78		145	" " "	Verslag (som van regels 139-145)	
62	" " "	" regels 47 + 61		146	" " "	"	(verschil van regels 138 en 145)
63	" " "	" regels 48 + 62				moet ook zijn:	
64	in 2 decimalen	K	rubriek II laatste kolom			E	regel 23
65	in hele gld	E	regel 21	147	veelvoud van	Verslag regels 1 t/m 11	
66	" " "	B	regel 27		50kg voor granen	en 137	
67	" " "	B	regel 35		en 500 kg voor	aardapp.en sukerb.	
68	" " "	J	rubriek 1	148	in hele gld	E	regel 24 en "kop"
69-70	" " "	B	kolom l	149	" " "	B	hoeveelheid: regel 36
71	" " "	J	rubriek 4		" " "	B	bedrag : regel 34
72	" " "	B	kolom n	150	" " "	B	regel 35
73	" " "	B	kolom p	151	" " "	J	rubriek 1
74	" " "	J	rubriek 5	152-154	" " "	B	kolommen k en l
75	" " "	B	regel 49	155	" " "	Verslag : som van regels 149-154	
76-77	" " "	B	kolom t	156	in hele kg	Verslag: regels 31 en 149	
		J	rubriek 2 en 3	157	in 2 decimalen	B	regel 36
79	veelvoud van 25 gld	Verslag regel 63 en 64		158	in hele procenten	B	regel 36 en Verslag regel 31
80	veelvoud van 10 s.u.	L	regel 13 en Verslag regel 64	159	veelvoud van 5 cent	Verslag regels 149 en 150	
81	veelvoud van 5 s.u.	L	regel 13 en Verslag regel 23	160	in aren	D	regel 36
82	in centen	L	regel 13 en Verslag regel 63	161-164	in hele gld	E	rubriek III
83-84	in hele gld	E	rubriek II (maïs afzonderlijk)	165-168	" " "	F	regel rundvee(o.a. mineralen)
85-88	" " "	F	regel pluimvee	170-172	" " "	F	regel rundvee z droogkosten gras, AIV zuur, hardeland, stoomloon
90-91	" " "	E	rubriek III	174-175	" " "	E	rubriek II
92-93	" " "	F	regel pluimvee	176-180	" " "	F	regel rundvee
94	" " "	Verslag regel 98 minus regel 94		182	" " "	B	regels 28 en 29
				183-184	" " "	F	regel rundvee
95	" " "	B	kolommen o en p	186	" " "	Verslag som van de regels 169, 173, 181 en 185	
96	" " "	J	rubriek 5			Verslag regel 155 minus regel 186	
98	" " "	is gelijk aan Verslag regel 74		186			
99	" " "	Verslag regels 94 en 98					
100	in stuks	Verslag regels 41 en 95					
101	in centen	Verslag regels 41 en 94					
102	veelvoud van 5 cent	Verslag regel 95					

BEREKENING STANDAARDOVERZICHT (STAAT UFG)

Omrekeningstallen: A = $\frac{1}{\text{regel 23 verslag}}$; B = $\frac{1}{\text{kolom 55 UFG}}$; C = $\frac{1}{\text{regel 31 verslag}}$

Kolom	Wijze van afronden	Te berekenen uit/door	Kolom	Wijze van afronden	Te berekenen uit/door
1-3	na in 2 decimalen	Verslag regels 17-19 en 23	72	op hele gld	C x (verslag 149 + 150)
4-14	in hele aren	" regels 1-16 en 20-21	73	"	C x verslag regel 151
15-17	in hele procenten	Staat 1,01 G rubriek VI	74	op hele kg	C x verslag regel 149
		verslag regels 17-19 en 22	75	"	C x staat B regel 36
		(van staat 1,01 G alleen grasl. en kunstweide)	76	op 2 decimalen	Verslag regel 157
18	na in 2 dec.	Staat D regel 34	77	op hele procenten	Verslag: $\frac{100 \times \text{regel 158}}{\text{regel 156}}$
19	veelvoud van 5 gld	A x Staat C regel 52	78	veelvoud van 5 ct	Verslag regel 159
20	" " "	A x (totaal werkt.reg... vervangingswaarde staat TK)	79	op hele kg	Verslag regel 149
21-23	op 1 dec. nauwkeurig	Verslag regels 31-33	80	op hele gld	Overzicht kolom 18
24	" " "	Verslag regel 37			Verslag regel 186
25	" " "	Staat I regel 39	81	dieren/worpen	Overzicht kolom 18
26	" " "	Verslag regel 39	82		Verslag regel 125
27	" " "	Verslag regel 40	83		Verslag regel 131
28	gehele getallen	Verslag regel 41	84	in hele gld	Verslag regel 133
29	op 2 dec. nauwkeurig	Verslag regel 30	85	in hele getallen	Verslag regel 119
		Kolom 18 van overzicht			Verslag regel 100
30	" " "	Verslag regel 31	86	in hele procenten	Staat I: $\frac{100 \times \text{aantal hennen van 5 1/2 and}}{\text{totaal aantal hennen bij overboeking}}$
		Kolom 18 van overzicht			
31	" " "	Staat K regel 42	87	op ceften nauwkeurig	Verslag regel 101
32	" " "	Staat K regel 36	88	in hele gld	Verslag regel 99
33	" " "	Staat K regel 41	89	in hele kg	Staat I: $\frac{\text{regel 56}}{\text{regel 55}}$
34	veelvoud van 5 uren	Verslag regel 81	90	in hele gld	Ax (Staat E rubrieken II, III + Staat B regels 28-31)
35	veelvoud van 10 uren	Verslag regel 80			Verslag regels 147 en 148
36	op 2 dec. nauwkeurig	Verslag <u>regel 23</u>			Granen
		Verslag <u>regel 64</u>			Aardappelen en suikerbieten
37	op hele getallen	Staat H regel 14			Is een reservetabel
38-40	" " "	Verslag regel 17 t/m 19	91-100	bedrag in gld	
41-49	op hele gld	Ax staat H regel 16		veelvoud van 50 kg	
		Ax (Verslag regels 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 59 en 60)	100-120	" " 500 kg	
50-55	" " "	Ax (Verslag regels 65, 70, 72, 74, 77 en 78)			
56-60	op hele procenten	Bx (Overzicht kol. 50, 51, 52, 53 en 54)	1	<u>Controlestellingen</u>	
61	op hele gld	Ax verslag regel 61	49	Som van kol. 2 t/m 12	
62	"	Ax verslag regel 63	55	" " " 41 t/m 48	
63	veelvoud van 25 gld	Verslag regel 79		" " " 50 t/m 54	
64	"	Verslag regel 62	61	Som van kol. 56 t/m 60 = 100	
		Overzicht kol. 32	62	Kolom 55 minus kolom 49	
65	op 2 dec. nauwkeurig	C x verslag regel 160	71	Kolom 61 + kolom 41 + kolom 42	
66-71	op hele gld	C x (verslag regel 169, 173, 175, 180, 185 en 186)		Som van kolom 66 t/m 70.	

PRIJZEN VAN PootAARDAPPELEN UIT EIGEN BEDRIJF VAN
 OOGST 1952 AANGEWEND VOOR OOGST 1953
 (EXCL. BEWAARVERGOEDING)

Sortering	Klasse				Sortering	Klasse			
	A	AB	B	C		A	AB	B	C
<u>I. Eersteling en Rode Eersteling.</u>									
28/35	20,50	19,50	17,50	16,50	35/40	23,50	21,50	19,50	18,-
35/45	17,50	16,50	15,-	14,50	35/45	22,-	20,50	18,50	17,-
35/50	16,50	15,50	14,-	13,50	35/50, 40/45	20,50	19,-	17,-	15,50
45/50	15,50	14,50	13,-	12,50	35/55, 40/50	19,-	17,50	16,-	14,50
<u>II. Doré (tot 50 mm) Ideaal, Saskia, Sirtema (tot 55 mm).</u>					40/55, 35/60, 45/50)	17,50	16,-	14,50	13,-
28/35	25,-	24,-	22,-	21,-	40/60, 35/65, 45/55)				
28/40	23,-	22,-	20,-	19,50	40/65, 35/70, 40/70	16,-	14,50	13,-	11,50
35/40	22,-	21,-	19,-	18,50	40/55, 45/60, 45/65)	15,50	14,-	12,50	11,50
35/45	21,-	20,-	18,-	17,50	45/70)				
35/50, 35/55)	18,-	17,-	15,-	14,50	50/60, 50/65, 50/70)	14,50	13,-	11,50	10,50
40/45, 40/50)					55/60, 55/65)				
45/50, 40/55	15,-	14,-	12,-	11,50	55/70, 60/65, 60/70)	13,50	12,-	10,50	9,50
45/55	14,50	13,50	11,50	11,-	65/70)				
50/55	14,-	13,-	11,-	10,50	<u>VI. Erdgold, Gloria, Ultimus, Record, Voran, Wilpo, Sientje</u>				
<u>III. Frühmölle, Frühperle, (tot 50 mm), Allerfrüheste, Gelbe, Primula (tot 55 mm).</u>					<u>Matador (tot 50 mm).</u>				
Prijzen 50 ct per 100 kg lager dan die van groep II.					28/35	23,50	22,-	19,-	18,-
<u>IV. Bintje (tot 50 mm), Ackersegen, Eigenheimer, Furore, Gineke, Industrie, Ostbote en Urgenta (tot 55 mm).</u>					28/40	21,50	20,50	17,-	16,50
28/35	25,-	23,-	21,50	20,-	35/40	20,50	19,50	16,50	16,-
28/40	23,-	21,50	19,-	18,-	35/45	19,50	19,-	16,-	15,50
35/40	22,-	20,50	18,-	17,-	35/50, 40/45	17,50	17,-	14,-	13,50
35/45	20,50	19,50	17,-	16,50	40/50	16,-	15,-	13,-	12,50
40/45, 35/50	18,-	17,-	14,50	14,-	45/50	13,50	12,50	10,50	10,-
40/50, 35/55	15,50	14,50	12,-	11,50	<u>VII. Beteka, Bevelander, Bl. Eigenheimer, Koopman Bl. Libertas, Meerlander, Noordeling, Noordstar, Orion, Populafr, Profijt, Rode Star, Souvenir, Thorma, IJselster en Zeeburger.</u>				
40/55	15,-	14,-	12,-	11,50	28/35	23,50	22,-	19,-	18,-
45/50, 45/55	14,50	13,50	11,50	11,-	28/40	21,50	20,50	17,-	16,50
50/55	13,50	12,50	10,50	10,-	35/40	20,50	19,50	16,50	16,-
<u>V. Alpha, Ari, Arran, Banner, Flava, Majestic, Up to date, Krudel, Konsugaris, Kotnov, Valenciana, White Rose (tot 60 mm), Katahdin (tot 70 mm)</u>					35/45	19,50	19,-	16,-	15,50
28/35	26,-	24,50	23,50	22,-	<u>VIII. Prijs ongekeurd pootgoedvast te stellen door het gedetacheerde personeel aan de hand van bovengenoemde prijzen.</u>				
28/40	24,-	22,50	20,50	19,-					

PRIJZEN PER 100 KG ZAAIZAAD UIT EIGEN BEDRIJF
 VAN OOGST 1952, AANGEWEND VOOR OOGST 1953

	<u>1e nabouw</u>	<u>2e nabouw</u>
Wintertarwe	f. 28,-	f. 27,-
Zomertarwe	f. 30,-	f. 29,-
Winterrogge	f. 32,-	f. 31,-
Wintergerst	f. 36,-	f. 35,-
Zomergerst	f. 36,-	f. 35,-
Haver	f. 29,-	f. 28,-
Groene erwten	f. 60,-	f. 59,-
Capucijners	f. 51,-	f. 49,-
Schokkers	f. 76,-	f. 75,-
Paardebonen	f. 45,-	f. 44,-
Wierbonen	f. 44,-	f. 43,-
Dulvebonen	f. 82,-	f. 80,-
Bruine bonen	f. 96,-	f. 95,-
Witte bonen	f. 108,-	f. 106,-
Rozijnerwten	f. 81,-	f. 79,-

PRIJZEN VAN PRODUCTEN UIT EIGEN BEDRIJF,
 IN VOORRAAD OP 1 MEI 1953 EN VERVOE-
 DERD IN BOEKJAAR 1953/54

Tarwe	f. 30,- per 100 kg
Rogge	f. 26,- " " "
Haver	f. 24,- " " "
Gerst	f. 30,- " " "
Haver + gerst	f. 27,- " " "
Maïs	f. 33,- " " "
Alle peulvruchten	f. 40,- " " "
Aardappelen	f. 6,- " " "
Idem uitschot	f. 5,- " " "
Graanstro	f. 40,- " 1000 "
Erwtenstro	f. 70,- " " "